

MSFI 17 Ugovori o osiguranju

Cilj

1. **MSFI-jem 17 Ugovori o osiguranju utvrđuju se principi priznavanja, mjerenja, prikazivanja i objavljivanja ugovora o osiguranju obuhvaćenih ovim standardom. MSFI 17 ima za cilj osigurati da subjekti pružaju relevantne podatke koji vjerno oslikavaju predmetne ugovore. Ti podaci korisnicima finansijskih izvještaja služe kao osnova za procjenu učinaka ugovora o osiguranju na finansijski položaj, finansijske rezultate i novčane tokove subjekta.**
2. Subjekt je kod primjene MSFI-ja 17 dužan uzimati u razmatranje sva svoja značajna prava i obaveze bez obzira da li proizilaze iz ugovora, zakona ili drugih pravnih propisa. Ugovor je sporazum između dvije ili više strana po osnovu kog se ostvaraju određena prava i obaveze. Ostvarenje prava i obaveza utvrđenih ugovorom je pravno pitanje. Ugovori mogu biti u pisanoj, odnosno usmenoj formi ili implicitni iz uobičajenih poslovnih praksi subjekta. Uslovi ugovora podrazumijevaju sve uslove eksplicitno ili implicitno utvrđene ugovorom, s tim što subjekti trebaju zanemariti one uslove koji nemaju komercijalni sadržaj (to jeste, očitih efekata po ekonomiju samog ugovora). Implicitni uslovi ugovora odnose se na uslove uređene zakonom i drugim pravnim propisima. Prakse i postupci sklapanja ugovora s kupcima razlikuju se od jednog do drugog pravnog sistema, grane privrede i samih subjekata a mogu varirati i u okviru istog subjekta (na primjer, zavisiti od tipa kupca, odnosno vrste obećanih dobara ili usluga).

Djelokrug

3. Subjekt MSFI 17 primjenjuje na:
 - (a) ugovore o osiguranju, uključujući *ugovore o reosiguranju* koje izdaje;
 - (b) ugovore o reosiguranju koje drži; i
 - (c) *ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća* koje izdaje, pod uslovom da isti subjekt izdaje i ugovore o osiguranju.
4. Svako spominjanje ugovora o osiguranju u MSFI-ju 17 odnosi se i na:
 - (a) ugovore o reosiguranju koje subjekt drži, osim:
 - (i) kod pozivanja na izdate ugovore o osiguranju; i
 - (ii) opisanog stavovima 60. - 70;
 - (b) ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća kako su dati tačkom (c) stava 3., izuzev pozivanja na ugovore o osiguranju iz tačke (c) stava 3. i opisanog u stavu 71.
5. Svako spominjanje ugovora o osiguranju u MSFI-ju 17 odnosi se i na ugovore o osiguranju koje je subjekt stekao prijenosom ugovora o osiguranju ili kroz poslovno spajanje, osim ugovora o reosiguranju koje drži.
6. Dodatak A. daje definiciju ugovora o osiguranju, dok stavovi B2. - B30. Dodatka B nude uputstva u pogledu razumijevanja i primjene te definicije.
7. Subjekt MSFI 17 ne primjenjuje na:
 - (a) garancije za proizvode koje izdaju direktno proizvođač, distributer ili trgovac na malo u vezi sa prodajom svojih dobara, odnosno usluga kupcu (vidi MSFI 15 *Prihodi od ugovora s kupcima*);
 - (b) imovinu i obveze poslodavaca iz planova primanja zaposlenih (vidi MRS 19 *Primanja zaposlenih* i MSFI 2 *Plaćanje zasnovano na dionicama*) i obaveze isplate penzija prikazane utvrđenim penzionim planovima (vidi MRS 26 *Računovodstvo i izvještavanje o penzionim planovima*);
 - (c) ugovorna prava i obaveze koje zavise od budućeg korištenja, odnosno prava na korištenje nefinansijskih stavki (kao što su neke naknade po licencama, naknade od autorskih prava, promjenjiva i druga potencijalna plaćanja po osnovu najma i slične stavke - vidi MSFI 15, MRS 38 *Nematerijalna imovina* i MSFI 16 *Najmovi*);
 - (d) garancije ostatka vrijednosti koje daju proizvođač, distributer ili trgovac na malo, te garancije ostatka vrijednosti najmoprimca ugrađene u najam (vidi MSFI 15 i MSFI 16);
 - (e) ugovore o finansijskim garancijama, osim u slučajevima kada je subjekt koji ih izdaje prethodno izričito izjavio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i primjenjivao računovodstveni postupak koji se odnosi na ugovore o osiguranju. Taj subjekt bira da li na ugovore o finansijskim

garancijama primjenjivati MSFI 17 ili MRS 32 *Finansijski instrumenti: Prezentovanje*, MSFI 7 *Finansijski instrumenti: Objavljivanja* i MSFI 9 *Finansijski instrumenti*. Subjekt o ovome može odlučivati u odnosu na svaki ugovor zasebno, ali donesenu odluku ne smije naknadno mijenjati;

- (f) potencijalna potraživanja i isplate naknada u okviru poslovnog spajanja (vidi MSFI 3 *Poslovna spajanja*);
 - (g) ugovore o osiguranju u kojima subjekt učestvuje u svojstvu *ugovarača osiguranja*, osim onda kada ti ugovori predstavljaju ugovore o reosiguranju koje drži (vidi tačku b. stava 3.).
8. Neki ugovori zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju, ali je njihova primarna svrha pružanje usluga za fiksnu naknadu. Subjekt može na takve ugovore koje izdaje umjesto MSFI-ja 17 primijeniti MSFI 15 ali isključivo onda kada su zadovoljeni uslovi iz nastavka teksta. Subjekt o ovome može odlučivati u odnosu na svaki ugovor zasebno, ali tu odluku nema pravo naknadno mijenjati. Pomenuti uslovi uključuju:
- (a) da subjekt ne uzima u obzir procjenu rizika koji se vezuje uz nekog konkretnog kupca kod određivanja cijene ugovora sa tim kupcem;
 - (b) da se kupac ugovorom kompenzuje kroz pružanje usluga umjesto uplata novca u njegovu korist; i
 - (c) da *rizik osiguranja* prenesen ugovorom prvenstveno proizilazi iz korištenja usluga od strane kupca a ne iz neizvjesnosti u pogledu koštanja tih usluga.

Kombinovanje ugovora o osiguranju

9. Skup ili serija ugovora o osiguranju s istom ili povezanom drugom ugovornom stranom mogu ostvarivati, odnosno biti izrađeni tako da ostvaraju cjelovit komercijalni učinak. Da bi se predstavila suština takvih ugovora može se pokazati neophodnim sa čitavim skupom ili serijom postupati kao sa jednom cjelinom. Primjera radi, ukoliko prava, odnosno obaveze po osnovu jednog ugovora ne ostvaruju ništa drugo osim što u potpunosti negiraju prava ili obaveze po osnovu drugog ugovora sklopljenog s istom drugom stranom u isto vrijeme, njihov kombinovani učinak je nepostojanje bilo kakvih prava, odnosno obaveza.

Razdvajanje komponenti od ugovora o osiguranju (stavovi B31. - B35.)

10. Ugovor o osiguranju može sadržati jednu ili više komponenti koje bi da predstavljaju zasebne ugovore spadale u djelokrug drugih standarda. Na primjer, ugovor o osiguranju može uključivati *komponentu ulaganja*, komponentu usluga ili obje. Kod određivanja vrste i obračunavanja komponenti ugovora subjekt primjenjuje stavove 11. - 13.
11. Subjekt je dužan:
- (a) primijeniti MSFI 9 kako bi utvrdio postojanje ugrađenih derivata koje je potrebno razdvojiti od ugovora te, ukoliko ih ima, na koji način obračunati takve derivate;
 - (b) odvojiti komponentu ulaganja od osnovnog ugovora o osiguranju ako i samo ako je ona vidljivo različita (vidi stavove B31. i B32.). Subjekt kod obračunavanja odvojenih komponenti ulaganja primjenjuje MSFI 9.
12. Nakon primjene stava 11. da bi razdvojio sve novčane tokove koji se tiču ugrađenih derivata i vidljivo različitih komponenti ulaganja, subjekt u skladu sa stavom 7. MSFI-ja 15 od osnovnog ugovora o osiguranju odvaja i sve obećane prijenose konkretnih dobara i neosiguravajućih usluga na ugovarača osiguranja. Subjekt takva obećanja obračunava prema MSFI-ju 15. Primjenjujući stav 7. MSFI-ja 15 kod razdvajanja obećanja, subjekt uvažava stavove B33. - B35. MSFI-ja 17 i, po početnom priznavanju,
- (a) primjenjuje MSFI 15 da bi pripisao novčane prilive pripadajućim komponentama osiguranja, odnosno svim eventualnim obećanim pružanjima konkretnih dobara ili neosiguravajućih usluga; i
 - (b) pripisao novčane odlive pripadajućim komponentama osiguranja, odnosno svim eventualnim obećanim dobrima ili neosiguravajućim uslugama koji se obračunavaju po MSFI-ju 15 kako bi:
 - (i) novčani odlivi koji se direktno odnose na svaku od komponenti bili pripisani tačno tim komponentama; i
 - (ii) svi ostali novčani odlivi bili pripisani na sistemskim i smislenim osnovama, odražavajući novčane odlive kakve bi subjekt očekivao da nastanu ukoliko bi data komponenta predstavljala zaseban ugovor.
13. Po primjeni stavova 11. i 12., subjekt na preostale komponente osnovnog ugovora o osiguranju primjenjuje MSFI 17. Od tog trenutka svako pozivanje MSFI-ja 17 na ugrađene derivate ili na komponente ulaganja

odnosi se na one derivate i komponente ulaganja koji nisu razdvojeni od osnovnog ugovora o osiguranju (osim naznaka iz stavova B31. i B32.).

Stepen objedinjavanja ugovora o osiguranju

14. **Subjekt određuje *portfelje ugovora o osiguranju*. Portfelj čine ugovori koji podliježu sličnim rizicima i kojima se upravlja zajedno. Za ugovore u sklopu jedne linije proizvoda očekuje se da podliježu istim rizicima, te da bi, po tom osnovu, činili dio istog portfelja ako bi se njima zajednički upravljalo. Za ugovore iz različitih linija proizvoda (primjera radi, jednokratna premija s fiksnim anuitetima u poređenju sa redovnim životnim osiguranjem s određenim trajanjem) ne očekuje se da nose slične rizike i, u skladu s tim, očekuje se da budu uvršteni u različite portfelje.**
15. **Stavovi 16. - 24. odnose se na izdate ugovore o osiguranju. Uslovi u pogledu nivoa objedinjavanja ugovora o reosiguranju koje subjekat drži dati su u stavu 61.**
16. **Subjekt dijeli portfelj izdatih ugovora o osiguranju najmanje na:**
- (a) **grupu ugovora koji su štetni kod početnog priznavanja, ukoliko postoje;**
 - (b) **grupu ugovora za koje kod početnog priznavanja ne postoji značajna vjerovatnoća da bi naknadno mogli postati štetni, ukoliko postoje; i**
 - (c) **grupu preostalih ugovora u okviru portfelja, ukoliko postoje.**
17. Subjekt koji raspolaže razumnim i utemeljenim podacima koji navode na zaključak da će nekolicina ugovora u skladu sa stavom 16. činiti istu grupu može se odlučiti da vrši mjerenje tog skupa ugovora kako bi utvrdio da li su štetni (vidi stav 47.) i njihovu procjenu kako bi potvrdio da ne postoji značajna vjerovatnoća da bi naknadno mogli postati štetni (vidi stav 19.). Ako subjekat ne raspolaže razumnim i utemeljenim podacima koji bi navodili na zaključak da će nekolicina ugovora činiti istu grupu, tačnu grupu kojoj će pripadati utvrđuje razmatranjem svakog ugovora zasebno.
18. Kada je riječ o izdatim ugovorima u odnosu na koje primjenjuje pristup zasnovan na raspodjeli premije (vidi stavove 53. - 59.), subjekat pretpostavlja da ni jedan od ugovora u okviru portfelja nije štetan kod početnog priznavanja sve dok činjenice i okolnosti ne pokazuju drugačije. Subjekt postojanje značajne vjerovatnoće da ugovori koji kod početnog priznavanja nisu štetni to neće ni naknadno postati potvrđuje na osnovu procjene vjerovatnoće promjene primjenjivih činjenica i okolnosti.
19. Kada je riječ o izdatim ugovorima u odnosu na koje ne primjenjuje pristup zasnovan na raspodjeli premije (vidi stavove 53. - 59.), subjekat postojanje značajne vjerovatnoće da ugovori koji kod početnog priznavanja nisu štetni to neće ni naknadno postati procjenjuje:
- (a) na osnovu vjerovatnoće promjena pretpostavki koje bi, ako nastanu, ugovore učinile štetnima;
 - (b) korištenjem podataka o izvršenim ocjenama iz internih izvještaja subjekta. Prema tome, kod potvrde postojanja značajne vjerovatnoće da ugovori koji kod početnog priznavanja nisu štetni to neće ni naknadno postati:
 - (i) subjekat ne smije zanemariti podatke iz vlastitih internih izvještaja o učinku promjena pretpostavki o različitim ugovorima na mogućnost da isti postanu štetni; ali
 - (ii) nije dužan prikupljati dodatne podatke mimo onih sadržanih u njegovim internim izvještajima o učinku promjena pretpostavki na različite ugovore.
20. U slučajevima kada bi, u skladu sa stavovima 14. - 19., ugovori u okviru istog portfelja potpali pod različite grupe isključivo kao posljedica toga što zakon ili drugi pravni propis konkretno ograničava praktičnu sposobnost subjekta da odredi drugačiju cijenu ili visinu naknada za ugovarače osiguranja drugačijih karakteristika, subjekat ima pravo uvrstiti date ugovore u istu grupu. Subjekt ove odredbe ne treba analogijom primjenjivati i na druge stavke.
21. Subjekt ima pravo izvršiti dalju podjelu grupa iz stava 16. na podgrupe. Na primjer, subjekat može odlučiti da portfelje podijeli na:
- (a) više grupa koje nisu štetne kod početnog priznavanja, pod uslovom da podaci iz njegovih internih izvještaja prave razliku između:
 - (i) različitih nivoa profitabilnosti; odnosno

- (ii) različiti stepena vjerovatnoće da će ugovori nakon početnog priznavanja postati štetni;
i
 - (b) više od jedne grupe ugovora koji su štetni kod početnog priznavanja, pod uslovom da interni izvještaji subjekta nude detaljnije podatke o stepenu štetnosti tih ugovora.
22. **Subjekat ugovore izdate u vremenskom razmaku od više od godinu dana ne smije uvrstiti u istu grupu. Da bi to ostvario, subjekat, po potrebi, vrši dalju podjelu grupa iz stavova 16. - 21.**
23. *Grupu ugovora o osiguranju može činiti samo jedan ugovor ako do toga dođe primjenom stavova 14. - 22.*
24. Subjekat primjenjuje zahtjeve MSFI-ja 17 u pogledu priznavanja i mjerenja na grupe izdatih ugovora određene u skladu sa stavovima 14. - 23. Subjekat grupe uspostavlja kod početnog priznavanja i nema pravo naknadno mijenjati njihov sastav. U funkciji mjerenja grupe ugovora, subjekat ima pravo procijeniti *novčane tokove ispunjenja* na nivou objedinjavanja višem od grupe ili portfelja, pod uslovom da je u stanju u mjerenje date grupe uvrstiti odgovarajuće novčane tokove ispunjenja u skladu sa tačkom (a) stava 32., stavkom (i) tačke (a) stava 40. i tačkom (b) stava 40., raspoređujući dobivene procjene po grupama ugovora.

Priznavanje

25. **Subjekat grupe ugovora o osiguranju koje izdaje priznaje početno s onim od sljedećih datuma koji nastupi prvi:**
- (a) **početak trajanja osiguranja u okviru date grupe ugovora;**
 - (b) **dan dospijeca prve uplate od bilo kog od ugovarača osiguranja iz date grupe ugovora; i**
 - (c) **u odnosu na grupu štetnih ugovora, onda kada postane štetna.**
26. U slučajevima kada taj rok nije utvrđen ugovorom, danom dospijeca prve uplate od ugovarača osiguranja smatra se dan prijema predmetne uplate. Subjekat je dužan utvrditi da li bilo koji od njegovih ugovora čine grupu štetnih ugovora u skladu sa stavom 16. prije nastupanja prvog od datuma iz tačaka (a) i (b) stava 25. ukoliko činjenice i okolnosti ukazuju na postojanje takve grupe.
27. Subjekat je dužan priznati imovinu, odnosno obaveze po osnovu svih *novčanih tokova kupovine osiguranja* koji se odnose na grupu izdatih ugovora o osiguranju a koje plati ili primi prije priznavanja te grupe, osim ako ih odluči priznati kao prihode ili rashode u skladu sa tačkom (a) stava 59. Subjekat prestaje priznavati imovinu, odnosno obaveze proizašle iz ovog vida novčanih tokova kupovine osiguranja onda kada prizna grupu ugovora o osiguranju u koju su raspoređeni ti novčani tokovi (vidi tačku b. stava 38.).
28. Kod priznavanja grupe ugovora o osiguranju u okviru nekog obračunskog perioda, subjekat u obzir uzima samo one ugovore koje je izdao do kraja tog perioda i vrši procjenu diskontnih stopa sa danom početnog priznavanja (vidi stav B73.) i jedinica osiguranja pruženih tokom predmetnog obračunskog perioda (vidi stav B119.). Subjekat ima pravo izdati dodatne ugovore u okviru već postojeće grupe nakon isteka obračunskog perioda, uz uvažavanje stava 22. Subjekat te ugovore dodaje u grupu u obračunskom periodu u kom su izdati. Ovo može dovesti do promjene diskontnih stopa s danom početnog priznavanja utvrđenih u skladu sa stavom B73. Subjekat je dužan primjenjivati izmijenjene stope od početka onog obračunskog perioda u kom su novi ugovori dodati u grupu.

Mjerenje (stavovi B36. - B119.)

29. Subjekat je dužan primjenjivati stavove 30. - 52. na sve grupe ugovora o osiguranju koje spadaju u djelokrug MSFI-ja 17 osim:
- (a) grupa ugovora o osiguranju koje zadovoljavaju bilo koji od kriterija iz stava 53., u kom slučaju subjekat može pojednostaviti mjerenje grupe primjenom pristupa zasnovanog na raspodjeli premije iz stavova 55. - 59.;
 - (b) grupa ugovora o reosiguranju koje drži, u kom slučaju subjekat primjenjuje stavove 32. - 46. kao što to nalažu stavovi 63. - 70. Stav 45. (o *ugovorima o osiguranju s obilježjima direktnog učešća*) i stavovi 47. - 52. (o štetnim ugovorima) ne odnose se na grupe ugovora o reosiguranju koje subjekat drži;
 - (c) grupa ugovora o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća, u kom slučaju subjekat primjenjuje stavove 32. - 52. prilagođene stavom 71.
30. Kod primjene MRS-a 21 *Učinci promjena deviznog kursa* na grupu ugovora o osiguranju koji stvaraju novčane tokove u stranoj valuti, subjekat sa tom grupom ugovora, uključujući *maržu za ugovorenu uslugu*, postupa kao sa novčanom stavkom.

31. Novčani tokovi ispunjenja u finansijskim izvještajima subjekata koji izdaju ugovore o osiguranju ne odražavaju rizik neispunjenja tih subjekata (koji je definisan MSFI-jem 13 *Mjerenje fer vrijednosti*).

Mjerenje kod početnog priznavanja (stavovi B36. - B95.)

32. Kod početnog priznavanja, subjekat grupu ugovora o osiguranju mjeri po ukupnom iznosu:
- (a) novčanih tokova ispunjenja, koji čine:
 - (i) procjene budućih novčanih tokova (stavovi 33. - 35.);
 - (ii) usklađivanje kako bi se uzela u obzir vremenska vrijednost novca i *finansijski rizici* u vezi sa budućim novčanim tokovima, u onoj mjeri u kojoj ti finansijski rizici nisu uvršteni u procjene budućih novčanih tokova (stav 36.); i
 - (iii) *usklađivanje za nefinansijski rizik* (stav 37.);
 - (b) marže za ugovorenu uslugu, mjerene u skladu sa stavovima 38. i 39.

Procjene budućih novčanih tokova (stavovi B36. - B71.)

33. Subjekt u mjerenje grupe ugovora o osiguranju uključuje sve buduće novčane tokove u granicama svakog od ugovora iz grupe (vidi stav 34.). Primjenjujući stav 24., subjekat ima mogućnost da procijeni buduće novčane tokove na višem nivou objedinjavanja a potom dobivene novčane tokove ispunjenja podijeli po pojedinačnim grupama ugovora. Procjene budućih novčanih tokova trebaju:
- (a) obuhvatati, na nepristrasan način, sve razumne i utemeljene podatke do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava a koji se odnose na iznos, vrijeme i neizvjesnost tih novčanih tokova (vidi stavove B37. - B41.). Da bi ovo ostvario, subjekat vrši procjenu očekivane vrijednosti (to jeste, vjerovatnoćom ponderisane srednje vrijednosti) cijelog raspona mogućih ishoda;
 - (b) uzimati u obzir perspektivu subjekta, pod uslovom da su procjene svih relevantnih tržišnih varijabli u skladu sa dostupnim tržišnim cijenama za njih (vidi stavove B42. - B53.);
 - (c) biti aktuelne - procjene moraju odražavati uslove kakvi postoje s danom mjerenja, uključujući pretpostavke koje postoje na taj dan u odnosu na budući period (vidi stavove B54. - B60.);
 - (d) biti eksplicitne - subjekat usklađivanje za nefinansijski rizik procjenjuje odvojeno od drugih procjena (vidi stav B90.). Subjekt također procjenjuje novčane tokove odvojeno od usklađivanja za vremensku vrijednost novca i finansijski rizik, osim kada najprimjerenija metoda mjerenja podrazumijeva kombinovanje ove dvije procjene (vidi stav B46.).
34. Novčani tokovi su u granicama ugovora o osiguranju ako proizilaze iz značajnih prava i obaveza koje postoje tokom obračunskog perioda u kom subjekat ima mogućnost navesti ugovarača osiguranja da plati premije, odnosno u kom ima značajnu obavezu pružanja usluga tom ugovaraču (vidi stavove B61. - B71.). Značajna obaveza pružanja usluga završava onda kada:
- (a) subjekat stekne praktičnu mogućnost da preispita rizike konkretnog ugovarača osiguranja i, u skladu s tim, mogne odrediti cijenu, odnosno visinu naknada koja u potpunosti odražava te rizike; ili
 - (b) budu zadovoljena oba sljedeća kriterija:
 - (i) subjekat ima praktičnu mogućnost da preispita rizike portfelja ugovora o osiguranju u čijem sastavu je i predmetni ugovor te, u skladu s tim, odredi cijenu, odnosno visinu naknada koja u potpunosti odražava rizike portfelja; i
 - (ii) kod određivanja cijena premija za osiguranje do dana preispitivanja rizika ne uzimaju se u obzir oni rizici koji se odnose na periode nakon tog preispitivanja.
35. Subjekt ne priznaje kao imovinu, odnosno kao obavezu bilo koji iznos koji se odnosi na očekivane premije ili potraživanja koji nisu u granicama određenog ugovora o osiguranju. Ti iznosi se tiču budućih ugovora o osiguranju.

Diskontne stope (stavovi B72. - B85.)

36. Subjekt usklađuje procjene budućih novčanih tokova kako bi se uzeli u obzir vremenska vrijednost novca i finansijski rizici koji se vezuju uz te novčane tokove, u onoj mjeri u kojoj dati finansijski rizici

nisu uključeni u procjene novčanih tokova. Diskontne stope koje se primjenjuju na procjene budućih novčanih tokova iz stava 33. trebaju:

- (a) odražavati vremensku vrijednost novca, karakteristike predmetnih novčanih tokova i značajke likvidnosti datih ugovora o osiguranju;
- (b) biti usklađene sa dostupnim tekućim tržišnim cijenama (ukoliko postoje) za finansijske instrumente sa novčanim tokovima čije karakteristike se podudaraju sa karakteristikama ugovora o osiguranju u smislu, primjera radi, valute i likvidnosti; i
- (c) isključivati efekte faktora koji utiču na te dostupne tržišne cijene, ali ne i na buduće novčane tokove datih ugovora o osiguranju.

Usklađivanje za nefinansijski rizik (stavovi B86. - B92.)

37. Subjekt vrši usklađivanje procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova kako bi uzimala u obzir naknadu koju subjekt potražuje po osnovu preuzimanja neizvjesnosti u vezi sa iznosom i vremenom tih novčanih tokova koja proizilazi iz nefinansijskog rizika.

Marža za ugovorenu uslugu

38. Marža za ugovorenu uslugu je komponenta imovine ili obaveze grupe ugovora o osiguranju koja predstavlja neostvarenu dobit koju će subjekt priznavati kako pruža usluge u budućnosti. Subjekt maržu za ugovorenu uslugu mjeri kod početnog priznavanja grupe ugovora o osiguranju i to po iznosu koji, osim u slučaju primjene stava 47. (o štetnim ugovorima), dovodi do toga da nikakvi prihodi ili rashodi ne proizilaze iz:

- (a) početnog priznavanja iznosa za novčane tokove ispunjenja, mjereno u skladu sa stavovima 32. - 37.;
- (b) prestanka priznavanja na dan početnog priznavanja svake imovine, odnosno obaveze priznatih na ime novčanih tokova kupovine osiguranja u skladu sa stavom 27.; i
- (c) svih eventualnih novčanih tokova proizašlih iz ugovora u okviru date grupe s tim danom.

39. Na ugovore o osiguranju stečene prijenosom ugovora o osiguranju, odnosno u okviru poslovnog spajanja subjekt primjenjuje stav 38. u skladu sa stavovima B93. - B95.

Naredno mjerenje

40. Računovodstvena vrijednost grupe ugovora o osiguranju na kraju svakog obračunskog perioda predstavlja zbir:

- (a) *obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem, što podrazumijeva:*
 - (i) novčane tokove ispunjenja u vezi sa budućim uslugama raspoređene u datu grupu sa tim danom, mjereno u skladu sa stavovima 33. - 37. i B36. - B92.;
 - (ii) maržu za ugovorenu uslugu grupe sa tim danom, mjereno u skladu sa stavovima 43. - 46.; i
- (b) *obaveze po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva, koju čine novčani tokovi ispunjenja u vezi sa ranijim uslugama raspoređenim u grupu sa tim danom, mjereno u skladu sa stavovima 33. - 37. i B36. - B92.*

41. Subjekt priznaje prihode i rashode za sljedeće promjene računovodstvene vrijednosti obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem:

- (a) prihode od osiguranja - za umanjenje obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem zbog usluga pruženih u datom periodu, mjereno u skladu sa stavovima B120. - B124.;
- (b) troškove usluga osiguranja - za gubitke po osnovu grupa štetnih ugovora i poništenja tih gubitaka (vidi stavove 47. - 52.); i
- (c) finansijske prihode ili rashode osiguranja - za učinak vremenske vrijednosti novca i učinak finansijskog rizika kako su utvrđeni stavom 87.

42. Subjekt priznaje prihode i rashode za sljedeće promjene računovodstvene vrijednosti obaveze po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva:

- (a) troškove usluga osiguranja - za povećanje obaveze po osnovu odštetnih zahtjeva i troškova nastalih tokom perioda, bez eventualnih komponenti ulaganja;

- (b) troškove usluga osiguranja - za sve dalje promjene novčanih tokova ispunjenja u vezi sa nastalim troškovima i odštetnim zahtjevima; i
- (c) finansijske prihode ili rashode osiguranja - za učinak vremenske vrijednosti novca i učinak finansijskog rizika kako su utvrđeni stavom 87.

Marža za ugovorenu uslugu (stavovi B96. - B119.)

43. Marža za ugovorenu uslugu sa krajem obračunskog perioda predstavlja dobit grupe ugovora o osiguranju koja još uvijek nije priznata u dobit ili gubitak jer se odnosi na usluge koje će tek biti pružene u okviru ugovora iz te grupe.
44. Za ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća knjigovodstvena vrijednost marže za ugovorenu uslugu grupe ugovora na kraju obračunskog perioda jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti na početku istog obračunskog perioda usklađeno za:
- (a) učinak svih novih ugovora koji se eventualno dodaju u grupu (vidi stav 28.);
 - (b) prirasle kamate na knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu tokom obračunskog perioda, mjereno po diskontnim stopama iz tačke (b) stava B72.;
 - (c) promjene novčanih tokova ispunjenja u vezi sa budućim uslugama iz stavova B96. - B100., osim u mjeri u kojoj:
 - (i) takva povećanja novčanih tokova ispunjenja prelaze knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, time dovodeći do nastanka gubitka (vidi tačku a. stava 48.); ili
 - (ii) su takva umanjenja novčanih tokova ispunjenja raspoređena u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u skladu sa tačkom (b) stava 50.;
 - (d) učinak svih eventualnih kursnih razlika na maržu za ugovorenu uslugu; i
 - (e) iznos priznat kao prihodi od osiguranja usljed prijenosa usluga tokom perioda, određen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja preostane na kraju obračunskog perioda (prije te raspodjele) u korist tekućeg i ostatka trajanja osiguranja u skladu sa stavom B119.
45. Za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća (vidi stavove B101. - B118.) knjigovodstvena vrijednost marže za ugovorenu uslugu grupe ugovora na kraju obračunskog perioda jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti na početku istog perioda usklađeno za iznose navedene u tačkama (a) - (e) u nastavku teksta. Subjekt nije dužan odvojeno utvrđivati ta usklađivanja već, umjesto toga, može odrediti zajednički iznos za neka ili sve njih. Usklađivanja uključuju:
- (a) učinak svih novih ugovora koji se eventualno dodaju u grupu (vidi stav 28.);
 - (b) udio subjekta u promjeni fer vrijednosti *osnovnih stavki* (vidi stavku (i) tačke (b) stava B104.), osim u mjeri u kojoj:
 - (i) se primjenjuje stav B115. (o smanjenju rizika);
 - (ii) udio subjekta u umanjenju fer vrijednosti osnovnih stavki prelazi knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, time dovodeći do nastanka gubitka (vidi stav 48.); ili
 - (iii) udio subjekta u povećanju fer vrijednosti osnovnih stavki poništava iznos pod (ii);
 - (c) promjene novčanih tokova ispunjenja u vezi sa budućim uslugama iz stavova B101. - B118., osim u mjeri u kojoj:
 - (i) se primjenjuje stav B115. (o smanjenju rizika);
 - (ii) takva povećanja novčanih tokova ispunjenja prekoračuju knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, time dovodeći do nastanka gubitka (vidi stav 48.); ili
 - (iii) su takva umanjenja novčanih tokova ispunjenja raspoređena u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u skladu sa tačkom (b) stava 50.;
 - (d) učinak svih eventualnih kursnih razlika nastalih po marži za ugovorne usluge; i
 - (e) iznos priznat kao prihodi od osiguranja usljed prijenosa usluga tokom perioda, utvrđen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja preostane na kraju obračunskog perioda (prije te raspodjele) u korist tekućeg i ostatka trajanja osiguranja u skladu sa stavom B119.
46. Određene promjene marže za ugovorenu uslugu dovode do promjene novčanih tokova ispunjenja za obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem, usljed čega ukupna knjigovodstvena vrijednost te obaveze ostaje nepromijenjena. U onoj mjeri u kojoj promjene marže za ugovorenu uslugu ne dovode do promjena novčanih

tokova ispunjenja za obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem, subjekat priznaje prihode i rashode za te promjene u skladu sa stavom 41.

Štetni ugovori

47. Ugovor o osiguranju je štetan s danom početnog priznavanja ako su novčani tokovi ispunjenja raspoređeni u korist ugovora, svi prethodno priznati novčani tokovi kupovine osiguranja i svi novčani tokovi proizašli iz samog ugovora na dan početnog priznavanja zajedno jednaki neto odlivu. Primjenjujući tačku (a) stava 16. subjekat takve ugovore grupiše odvojeno od ugovora koji nisu štetni. U mjeri u kojoj važi stav 17., subjekat grupu štetnih ugovora određuje mjereći cijeli skup umjesto pojedinačnih ugovora. Subjekt priznaje gubitak u okviru dobiti ili gubitka po osnovu neto odliva za grupu štetnih ugovora, čime se knjigovodstvena vrijednost obaveze za tu grupu izjednačuje sa novčanim tokovima ispunjenja a marža za ugovorenu uslugu grupe postaje nula.
48. Grupa ugovora o osiguranju postaju štetni (odnosno štetniji) kod narednog mjerenja ukoliko sljedeći iznosi prekoračuju knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu:
- (a) nepovoljne promjene novčanih tokova ispunjenja raspoređenih u korist grupe koje proizilaze iz promjena procjena budućih novčanih tokova u vezi s uslugama koje će tek biti pružene; i
 - (b) kada je riječ o grupi ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, udio subjekta u smanjenju fer vrijednosti osnovnih stavki.
- Primjenjujući stavku (i) tačke (c) stava 44., stavku (ii) tačke (b) stava 45., te stavku (ii) tačke (c) stava 45., subjekat priznaje gubitak u dobit ili gubitak u iznosu koji odgovara navedenom prekoračenju.
49. Subjekt uvodi (ili povećava) komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem za grupu štetnih ugovora koja daje gubitke priznate u skladu sa stavovima 47. i 48. Ta komponenta gubitka određuje iznose koji se prikazuju u dobiti ili gubitku kao poništenje gubitaka po osnovu grupa štetnih ugovora i koji se, prema tome, isključuju iz utvrđivanja prihoda od osiguranja.
50. Po priznavanju gubitka po osnovu grupe štetnih ugovora o osiguranju, subjekat raspoređuje:
- (a) naredne promjene novčanih tokova ispunjenja obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem iz stava 51. na sistemskim osnovama između:
 - (i) komponente gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem; i
 - (ii) obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem, bez komponente gubitka;
 - (b) svako naredno smanjenje novčanih tokova ispunjenja raspoređenih u korist grupe a proizašlih iz promjena procjena budućih novčanih tokova u vezi s uslugama koje će tek biti pružene i sva naredna povećanja udjela subjekta u fer vrijednosti osnovnih stavki u komponentu gubitka sve dok ne bude svedena na nulu. Primjenjujući stavku (ii) tačke (c) stava 44., stavku (iii) tačke (b) stava 45., te stavku (iii) tačke (c) stava 45., subjekat vrši usklađivanje marže za ugovorenu uslugu samo u iznosu u kom dato smanjenje prekoračuje iznos raspoređen u korist komponente gubitka.
51. Naredne promjene novčanih tokova ispunjenja obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem koje se raspoređuju u skladu sa tačkom (a) stava 50. podrazumijevaju:
- (a) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova za potraživanja i troškove oslobođene iz obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem zbog nastalih troškova usluga osiguranja;
 - (b) promjene usklađivanja za nefinansijski rizik priznate u dobit ili gubitak zbog oslobađanja od rizika; i
 - (c) finansijske prihode ili rashode osiguranja.
52. Raspodjela na sistemskim osnovama koju nalaže tačka (a) stava 50. dovodi do izjednačavanja ukupnih iznosa raspoređenih u korist komponente gubitka u skladu sa stavovima 48. - 50. sa nulom do kraja trajanja osiguranja u okviru grupe ugovora.

Pristup zasnovan na raspodjeli premije

53. Subjekt može pojednostaviti mjerenje grupe ugovora o osiguranju primjenom pristupa raspodjele premije uređenog stavovima 55. - 59. onda i samo onda kada kod stvaranja grupe:
- (a) subjekat realno očekuje da će takvo pojednostavljenje dati mjerenje obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem za grupu koje se materijalno ne razlikuje od mjerenja do kog bi se došlo primjenom zahtjeva iz stavova 32. - 52.; ili

- (b) osiguranje prema svakom od ugovora iz grupe (uključujući pokrivenost proizašlu iz svih premija u granicama ugovora određenu na taj dan u skladu sa stavom 34.) važi na godinu dana ili kraće.
54. Kriterij iz tačke (a) stava 53. ne može se smatrati zadovoljenim ukoliko kod stvaranja grupe subjekat očekuje značajnu varijabilnosti novčanih tokova ispunjenja koja bi uticala na mjerenje obaveze za ostatak pokrivenosti osiguranjem tokom perioda prije nastanka odštetnog zahtjeva. Varijabilnost novčanih tokova ispunjenja je veća što je veća, primjera radi:
- (a) mjera u kojoj se budući novčani tokovi vezuju uz bilo kakve derivate ugrađene u ugovore; i
- (b) dužina trajanja osiguranja u okviru date grupe ugovora.
55. Služeći se pristupom zasnovanom na raspodjeli premije, subjekat obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem mjeri kako slijedi:
- (a) po početnom priznavanju, knjigovodstvena vrijednost obaveze jednaka je:
- (i) premijama primljenim kod početnog priznavanja, ukoliko postoje;
- (ii) umanjeno za sve novčane tokove kupovine osiguranja s tim danom, osim u slučajevima kada subjekat odluči ta plaćanja priznati kao trošak u skladu sa tačkom (a) stava 59.; i
- (iii) uvećano ili umanjeno za svaki iznos proizašao iz prestanka priznavanja s tim danom imovine ili obaveze priznate kao novčani tokovi kupovine osiguranja prema stavu 27.;
- (b) na kraju svakog narednog obračunskog perioda, knjigovodstvena vrijednost obaveze jednaka je knjigovodstvenoj vrijednosti na početku tog perioda:
- (i) uvećano za premije primljene u periodu;
- (ii) umanjeno za novčane tokove kupovine osiguranja, osim u slučajevima kada subjekat odluči ta plaćanja priznati kao trošak u skladu sa tačkom (a) stava 59.;
- (iii) uvećano za sve iznose u vezi amortizacije novčanih tokova kupovine osiguranja priznate kao trošak obračunskog perioda, osim onda kada subjekat odluči novčane tokove kupovine osiguranja priznati kao trošak u skladu sa tačkom (a) stava 59.;
- (iv) uvećano za svako usklađivanje finansijske komponente, u skladu sa stavom 56.;
- (v) umanjeno za iznos priznat kao prihodi od osiguranja po osnovu pokrivenosti osiguranjem obezbijeđene u tom periodu (vidi stav B126.); i
- (vi) umanjeno za svaku komponentu ulaganja koja je plaćena, odnosno prenesena u korist obaveze po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva.
56. Ako ugovori o osiguranju u okviru grupe sadrže značajnu finansijsku komponentu, subjekat usklađuje knjigovodstvenu vrijednost obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem da bi uvažavala vremensku vrijednost novca i učinak finansijskog rizika primjenjujući diskontne stope iz stava 36., kako je utvrđeno kod početnog priznavanja. Subjekt nije dužan uskladiti knjigovodstvenu vrijednost obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem da bi uzimala u obzir vremensku vrijednost novca i učinak finansijskog rizika ukoliko kod početnog priznavanja očekuje da period između trenutka pružanja svakog segmenta osiguranja i dana dospijeca pripadajućih premija neće prelaziti godinu dana.
57. Ako u bilo kom trenutku tokom trajanja osiguranja činjenice i okolnosti ukazuju na to da je grupa ugovora o osiguranju štetna, subjekat obračunava razliku između:
- (a) knjigovodstvene vrijednosti obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti utvrđene prema stavu 55.; i
- (b) novčanih tokova ispunjenja koji se odnose na ostatak pokrivenosti u okviru te grupe, u skladu sa stavovima 33. - 37. i B36. - B92. Ako, međutim, primjenjujući tačku (b) stava 59., subjekat ne vrši usklađivanje obaveze po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva prema vremenskoj vrijednosti novca i učinku finansijskog rizika, ne uvrštava takvo usklađivanje u novčane tokove ispunjenja.
58. U mjeri u kojoj novčani tokovi ispunjenja iz tačke (b) stava 57. prelaze knjigovodstvenu vrijednost iz tačke (a) istog stava, subjekat priznaje gubitak u okviru dobiti ili gubitka i povećava obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem.
59. Kod primjene pristupa zasnovanog na raspodjeli premije, subjekat:
- (a) ima pravo odlučiti da sve novčane tokove kupovine osiguranja prizna kao rashode onda kada ti troškovi nastanu, pod uslovom da trajanje osiguranja svakog od ugovora iz grupe kod početnog priznavanja nije duže od godinu dana;
- (b) mjeri obavezu po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva za grupu ugovora o osiguranju po novčanim tokovima ispunjenja u vezi sa tim potraživanjima i to u skladu sa stavovima 33. - 37. i B36. - B92. Subjekt, međutim, nije dužan vršiti usklađivanje budućih novčanih tokova prema vremenskoj

vrijednosti novca i učinka finansijskog rizika ukoliko očekuje da ti novčani tokovi budu plaćeni, odnosno primljeni u roku od najviše godinu dana od dana nastanka potraživanja.

Ugovori o reosiguranju koje subjekti drže

60. Zahtjevi MSFI-ja 17 preinačeni su za potrebe ugovora o reosiguranju koje subjekti drže, kao što je dato stavovima 61. - 70.
61. Subjekt vrši razdvajanje portfelja ugovora o reosiguranju koje drži u skladu sa stavovima 14. - 24., s tim što se svako pozivanje tih stavova na štetne ugovore zamjenjuje pozivanjem na ugovore na koje postoji neto dobit kod početnog priznavanja. Primjena stavova 14. - 24. u odnosu na neke ugovore o reosiguranju dovodi do nastanka grupe koju čini samo jedan ugovor.

Priznavanje

62. Umjesto primjene stava 25., subjekat grupu ugovora o reosiguranju koju drži priznaje:
- (a) kada ugovori o reosiguranju koje drži pružaju proporcionalnu pokrivenost, na početku trajanja osiguranja u okviru te grupe ugovora o reosiguranju koju drži ili pri početnom priznavanju svakog osnovnog ugovora, koji god od ta dva datuma nastupi kasnije; a
 - (b) u svim drugim slučajevima, od početka trajanja osiguranja u okviru grupe ugovora o reosiguranju koju drži.

Mjerenje

63. Kod primjene zahtjeva u pogledu mjerenja iz stavova 32. - 36. na ugovore o reosiguranju koje drži, i to u onoj mjeri u kojoj se i osnovni ugovori mjere u skladu sa tim stavovima, subjekat je dužan koristiti dosljedne pretpostavke kako bi izmjerio procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova grupe ugovora o reosiguranju koju drži i procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova grupe/a osnovnih ugovora o osiguranju. Pored toga, subjekat u te procjene sadašnje vrijednost budućih novčanih tokova za grupu ugovora o reosiguranju koju drži uvrštava i učinak svakog eventualnog rizika neispunjenja od subjekta koji je izdao ugovor o reosiguranju, uključujući i učinke kolateralnih i gubitaka po osnovu sporova.
64. Umjesto primjene stava 37., subjekat usklađivanje za nefinansijski rizik određuje tako da predstavlja iznos rizika koji subjekat koji drži grupu ugovora o reosiguranju prenosi na subjekat koji je te ugovore izdao.
65. Zahtjevi stava 38. koji se tiču određivanja marže za ugovorenu uslugu kod početnog priznavanja preinačeni su kako bi uzeli u obzir činjenicu da za grupu ugovora o reosiguranju koji se drže ne postoji neostvarena dobit već umjesto nje neto trošak, odnosno neto dobit po osnovu kupovine datog reosiguranja. Prema tome, kod početnog priznavanja:
- (a) subjekat svaki neto trošak, odnosno neto gubitak po osnovu kupovine grupe ugovora o reosiguranju koje drži priznaje kao maržu za ugovorenu uslugu mjerenu po iznosu jednakom zbiru novčanih tokova ispunjenja, vrijednosti sve imovine ili obaveza koje se prestaju priznavati a prethodno su priznavane kao novčani tokovi u vezi sa datom grupom ugovora o reosiguranju koje subjekat drži, te svih novčanih tokova koji bi mogli nastati s tim datumom, osim
 - (b) ako se neto trošak kupovine pokrivenosti reosiguranjem ne odnosi na događaj koji je nastao prije kupovine predmetne grupe ugovora o reosiguranju, u kom slučaju, uz uvažavanje zahtjeva iz stava B5., subjekat takav trošak trenutno priznaje kao rashod u okviru dobiti ili gubitka.
66. Umjesto primjene stava 44., subjekat maržu za ugovorenu uslugu za grupu ugovora o reosiguranju koju drži mjeri na kraju obračunskog perioda kao knjigovodstvenu vrijednost određenu na početku tog perioda, usklađenu za:
- (a) učinak svih novih ugovora koji se eventualno dodaju u grupu (vidi stav 28.);
 - (b) priraslu kamatu na knjigovodstvenu vrijednost marže za ugovorenu uslugu, mjereno po diskontnim stopama iz tačke (b) stava B72.;
 - (c) promjene novčanih tokova ispunjenja u mjeri u kojoj se promjena:
 - (i) odnosi na buduće usluge; osim
 - (ii) kada tu promjenu uzrokuje promjena novčanih tokova ispunjenja raspoređenih u korist grupe osnovnih ugovora o osiguranju koja ne dovodi do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu za grupu osnovnih ugovora o osiguranju;
 - (d) učinak svih eventualnih kursnih razlika nastalih po marži za ugovorenu uslugu; i

- (e) iznos priznat u okviru dobiti ili gubitka usljed usluga koje su tokom perioda primljene, određen raspoređivanjem marže za ugovorenu uslugu koja preostane na kraju obračunskog perioda (prije te raspodjele) u korist tekućeg i ostatka trajanja pokrivenosti u okviru date grupe ugovora o reosiguranju koje subjekat drži u skladu sa stavom B119.
67. Promjene novčanih tokova ispunjenja nastale kao rezultat promjena rizika neispunjenja od subjekta koji je izdao ugovor o reosiguranju koji subjekat drži ne odnose se ne buduće usluge i ne podrazumijevaju usklađivanje marže za ugovorenu uslugu.
68. Ugovori o reosiguranju koje subjekat drži ne mogu biti štetni. U skladu s tim, ne primjenjuju se zahtjevi iz stavova 47. - 52.

Pristup zasnovan na raspodjeli premije kod ugovora o reosiguranju koje subjekat drži

69. Subjekt može koristiti pristup zasnovan na raspodjeli premije uređen stavovima 55., 56. i 59. (prilagođen kako bi se uzela u obzir obilježja ugovora o reosiguranju koje subjekat drži a koja se razlikuju od obilježja izdatih ugovora o osiguranju, u tome što, primjera radi, nastaju ili se povećavaju rashodi a ne prihodi) da bi pojednostavio mjerenje grupe ugovora o reosiguranju koju drži u slučajevima kada kod stvaranja grupe:
- (a) subjekat realno očekuje da se dobiveno mjerenje neće materijalno razlikovati od onoga do kog bi se došlo primjenom zahtjeva iz stavova 63. - 68.; ili
- (b) osiguranje prema svakom od ugovora iz grupe ugovora o reosiguranju koju subjekat drži (uključujući pokrivenost proizašlu iz svih premija u granicama ugovora određenu na taj dan u skladu sa stavom 34.) važi na godinu dana ili kraće.
70. Subjekt ne može zadovoljiti kriterij iz tačke (a) stava 69. ukoliko kod stvaranja grupe očekuje značajnu varijabilnost novčanih tokova ispunjenja koja bi uticala na mjerenje imovine za ostatak pokrivenosti osiguranjem tokom perioda prije nastanka odštetnog zahtjeva. Varijabilnost novčanih tokova ispunjenja je veća što je veća, primjera radi:
- (a) mjera u kojoj se budući novčani tokovi vezuju uz bilo kakve derivate ugrađene u ugovore; i
- (b) dužina trajanja osiguranja u okviru date grupe ugovora o reosiguranju koje subjekat drži.

Ugovori o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća

71. Ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća ne podrazumijeva prijenos značajnog rizika osiguranja. U skladu s tim, zahtjevi MSFI-ja 17 koji se tiču ugovora o osiguranju preinačeni su za potrebe ugovora o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća kako slijedi:
- (a) dan početnog priznavanja (vidi stav 25.) je datum kada subjekat postane jedna od ugovornih strana;
- (b) granice ugovora (vidi stav 34.) su promijenjene kako bi novčani tokovi bili u granicama ugovora ako proizilaze iz značajne obaveze subjekta da isporuči novac na neki sadašnji, odnosno budući datum. Subjekt nije u značajnoj obavezi isporučiti novac ako ima praktičnu mogućnost da odredi cijenu obavezivanja na tu isporuku koja u potpunosti odražava obećani iznos novca i pripadajuće rizike;
- (c) raspodjela marže za ugovorenu uslugu (vidi tačku e. stava 44. i tačku e. stava 45.) preinačena je kako bi subjekat tu maržu priznao tokom trajanja grupe ugovora i to na sistemski način koji odražava prijenos usluga ulaganja u okviru datog ugovora.

Preinake i prestanak priznavanja

Preinake ugovora o osiguranju

72. Kod preinaka uslova ugovora o osiguranju, primjera radi dogovorom svih ugovornih strana ili kao rezultat izmjena pravnih propisa, subjekat prestaje priznavati izvorni a priznaje preinačeni ugovor kao novi ugovor i to u skladu sa MSFI-jem 17 ili drugim primjenjivim standardima onda i samo onda kada je zadovoljen bilo koji od preduslova iz tačaka (a) - (c) u nastavku teksta. Korištenje nekog od prava uređenih uslovima ugovora ne predstavlja preinaku ugovora. Preduslovi su:
- (a) da su preinačeni uslovi ugovora bili uključeni u njega od samog početka:
- (i) preinačeni ugovor ne bi spadao u djelokrug MSFI-ja 17, u skladu sa stavovima 3. - 8.;

- (ii) subjekat bi razdvajao razne komponente od osnovnog ugovora o osiguranju primjenjujući stavove 10. - 13., što bi za posljedicu imalo drugačiji ugovor o osiguranju na koji bi se primjenjivao MSFI 17;
 - (iii) preinačeni ugovor bi imao značajno drugačije granice u skladu sa stavom 34.; ili
 - (iv) preinačeni ugovor bi bio uvršten u drugu grupu ugovora u skladu sa stavovima 14. - 24;
- (b) izvorni ugovor je zadovoljavao definiciju *ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća*, ali preinačeni ugovor više ne zadovoljava tu definiciju ili obrnuto; ili
- (c) subjekat je na izvorni ugovor primjenjivao pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 53. - 59. ili stavova 69. i 70., ali preinake znače da ugovor više ne zadovoljava kriterije za primjenu tog pristupa utvrđene stavom 53., odnosno 69.
73. Ukoliko preinaka ugovora ne zadovoljava ni jedan od preduslova pobrojanih stavom 72., subjekat s promjenama novčanih tokova koje je prouzrokovala postupa kao s promjenama procjena novčanih tokova ispunjenja primjenjujući stavove 40. - 52.

Prestanak priznavanja

74. **Subjekt ugovor o osiguranju prestaje priznavati onda i samo onda kada:**
- (a) **ugovor prestane važiti, to jeste kada obaveza uređena ugovorom o osiguranju istekne, bude izvršena ili poništena;**
 - (b) **se zadovolji bilo koji od preduslova iz stava 72.**
75. Po prestanku važenja ugovora, subjekat prestaje bivati izložen riziku i, u skladu s tim, više ne mora prenijeti bilo kakve ekonomske resurse kako bi zadovoljio ugovor o osiguranju. Na primjer, subjekat koji kupi reosiguranje, treba priznati osnovni/e ugovor(e) o osiguranju onda i samo onda kada taj/ti ugovor(i) prestane/u važiti.
76. Subjekt prestaje priznavati ugovor o osiguranju iz grupe ugovora u skladu sa sljedećim zahtjevima MSFI-ja 17:
- (a) novčani tokovi ispunjenja raspoređeni u korist grupe usklađuju se kako bi se uklonili sadašnja vrijednost budućih novčanih tokova i usklađivanje za nefinansijski rizik u vezi sa pravima i obavezama koji se više ne priznaju u okviru te grupe, u skladu sa stavkom (i) tačke (a) stava 40. i tačkom (b) stava 40.;
 - (b) marža za ugovorenu uslugu grupe usklađuje se za promjenu novčanih tokova ispunjenja iz tačke (a) i to u mjeri koju nalažu tačka (c) stava 44. i tačka (c) stava 45., osim ukoliko se primjenjuje stav 77.; i
 - (c) broj jedinica osiguranja za očekivani ostatak pokrivenosti usklađuje se kako bi uzimao u obzir jedinice osiguranja koje se više ne priznaju u okviru grupe a iznos marže za ugovorenu uslugu koja se priznaje u dobit ili gubitak perioda zasniva se na tom usklađenom broju, u skladu sa stavom B119.
77. Kada subjekat prestane priznavati ugovor o osiguranju jer ga prenosi na treću stranu, odnosno prestane priznavati ugovor o osiguranju a priznaje novi ugovor u skladu sa stavom 72., dužan je umjesto primjene tačke (b) stava 76.:
- (a) uskladiti maržu za ugovorenu uslugu grupe iz koje se ugovor prestao priznavati, u mjeri koju nalažu tačka (c) stava 44. i tačka (c) stava 45., za razliku između (i) i bilo (ii) u odnosu na ugovore prenesene na treću stranu a (iii) u odnosu na ugovore koji se prestaju priznavati u skladu sa stavom 72. za:
 - (i) promjenu knjigovodstvene vrijednosti grupe ugovora o osiguranju nastalu kao rezultat prestanka priznavanja datog ugovora, u skladu sa tačkom (a) stava 76.;
 - (ii) premije koje naplati treća strana;
 - (iii) premije koje bi naplatio subjekat da je ugovor sklopio pod istim uslovima kao novi ugovor na dan preinake ugovora, umanjeno za sve dodatne premije koje se naplaćuju po osnovu te preinake;
 - (b) mjeriti novi ugovor priznat u skladu sa stavom 72., pretpostavljajući da je subjekat s danom preinake primio premije iz stavke (iii) tačke (a).

Prikazivanje u izvještajima o finansijskom položaju

78. **Subjekat u izvještajima o finansijskom položaju odvojeno prikazuje knjigovodstvene vrijednosti grupa:**
- (a) ugovora o osiguranju koje izdaje a koje predstavljaju imovinu;
 - (b) ugovora o osiguranju koje izdaje a koje predstavljaju obaveze;
 - (c) ugovora o reosiguranju koje drži a koje predstavljaju imovinu; i
 - (d) ugovora o reosiguranju koje drži a koje predstavljaju obaveze.
79. Subjekat svu imovinu, odnosno obaveze po osnovu novčanih tokova kupovine osiguranja priznate u skladu sa stavom 27. uvrštava u knjigovodstvenu vrijednost povezanih grupa izdatih ugovora o osiguranju a svu imovinu, odnosno obaveze po osnovu novčanih tokova u vezi sa grupama ugovora o reosiguranju koje drži (vidi tačku a. stava 65.) u knjigovodstvenu vrijednost datih grupa ugovora o reosiguranju koje drži.

Priznavanje i prikazivanje o izvještajima o finansijskim rezultatima (stavovi B120. - B136.)

80. **Primjenjujući stavove 41. i 42., subjekat razdvaja iznose priznate u bilansu/ima uspjeha i izvještajima o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (u daljem tekstu: izvještaj(i) o finansijskim rezultatima) na:**
- (a) rezultate usluga osiguranja (stavovi 83. - 86.), koje čine prihodi od osiguranja i troškovi usluga osiguranja; i
 - (b) finansijske prihode ili rashode osiguranja (stavovi 87. - 92.).
81. Subjekat nije dužan razdvojiti promjenu usklađivanja za finansijski rizik na rezultate usluga osiguranja i finansijske prihode ili rashode osiguranja. Subjekat koji ne vrši ovo razdvajanje, cjelokupnu promjenu usklađivanja za nefinansijski rizik uvrštava pod rezultate usluga osiguranja.
82. **Subjekat prihode, odnosno rashode od ugovora o reosiguranju koje drži prikazuje odvojeno od prihoda i rashoda po osnovu ugovora o osiguranju koje izdaje.**

Rezultati usluga osiguranja

83. **Subjekat prihode od osiguranja proizašle iz grupe ugovora o osiguranju koju je izdao prikazuje u dobit ili gubitak. Prihodi od osiguranja predstavljaju naknadu za pokrivenost osiguranjem i druge usluge proizašle iz grupe ugovora o osiguranju u iznosu koji odražava naknadu na koju subjekat očekuje steći pravo u zamjenu za predmetne usluge. Stavovi B120. - B127. propisuju način na koji je subjekat dužan mjeriti prihode od osiguranja.**
84. **Subjekat u dobiti, odnosno gubitku prikazuje i troškove usluga osiguranja proizašle iz grupe ugovora o osiguranju koju je izdao a koje čine potraživanja po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva (bez otplate komponenti ulaganja), ostali troškovi usluga osiguranja i drugi iznosi pobrojani tačkom (b) stava 103.**
85. **Prihodi od osiguranja i troškovi usluga osiguranja prikazani u dobiti ili gubitku ne uključuju bilo koju komponentu ulaganja. Subjekat ne prikazuje podatke o premijama u dobiti ili gubitku ako ti podaci nisu u skladu sa stavom 83.**
86. Subjekat prihode ili rashode od grupe ugovora o reosiguranju koje drži (vidi stavove 60. - 70.), izuzev finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja, prikazuje kao jedinstven iznos a ima mogućnost i zasebno prikazati iznose koje je povratio od reosiguravatelja i raspodjelu plaćenih premija koji zajedno daju neto vrijednost jednaku tom jedinstvenom iznosu. Ukoliko subjekat odvojeno prikaže iznose naplaćene od reosiguravatelja i raspodjelu plaćenih premija, dužan je:
- (a) postupati sa novčanim tokovima reosiguranja koji zavise od odštetnih zahtjeva po osnovnim ugovorima kao sa dijelom zahtjeva za koje očekuje da budu naplaćeni prema ugovorima o reosiguranju koje drži;
 - (b) postupati s iznosima koje očekuje da povrati od reosiguravatelja a koji ne zavise od odštetnih zahtjeva po osnovnim ugovorima (poput određenih vrsta ustupljene provizije) kao s umanjenjem premija koje je potrebno isplatiti reosiguravatelju; i
 - (c) ne prikazivati raspodjelu isplaćenih premija kao smanjenje prihoda.

Finansijski prihodi ili rashodi osiguranja (vidi stavove B128. - B136.)

87. Finansijske prihode ili rashode osiguranja čini promjena knjigovodstvene vrijednosti grupe ugovora o osiguranju nastala kao rezultat:
- učinka vremenske vrijednosti novca i promjena vremenske vrijednosti novca; i
 - učinka finansijskog rizika i promjena finansijskog rizika; ali
 - bez svih eventualnih promjena kod grupe ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća koje bi dovele do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu, ali se to ne dešava kada se primjenjuju stavke (ii) i (iii) tačke (b) stava 45., odnosno stavke (ii) i (iii) tačke (c) stava 45. Ove promjene uvrštavaju se pod troškove usluga osiguranja.
88. Osim kada se primjenjuje stav 89., subjekat je dužan odabrati računovodstvenu politiku između:
- uvrštavanja finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja za period u dobit ili gubitak; ili
 - razdvajanja finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja za period kako bi u dobit ili gubitak uvrstio iznos utvrđen sistemskom raspodjelom ukupnih očekivanih finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja tokom trajanja te grupe ugovora, u skladu sa stavovima B130. - B133.
89. U odnosu na ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća za koje drži osnovne stavke, subjekat vrši odabir računovodstvene politike između:
- uvrštavanja finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja za period u dobit ili gubitak; ili
 - razdvajanja finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja za period kako bi u dobit ili gubitak uvrstio iznos kojim se otklanja računovodstvena neusklađenost sa prihodima, odnosno rashodima uvrštenim u dobit ili gubitak osnovnih stavki koje drži, u skladu sa stavovima B134. - B136.
90. Subjekt koji odabere računovodstvenu politiku iz tačke (b) stava 88 ili tačke (b) stava 89., dužan je u ostalu sveobuhvatnu dobit uvrstiti razliku između finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja mjerenu na osnovama datim u tim stavovima i ukupnih finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja za period.
91. Kada subjekat prenese grupu ugovora o osiguranju, odnosno prestane priznavati grupu ugovora o osiguranju u skladu sa stavom 77.:
- dužan je reklasifikovati u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađivanje (vidi MRS 1 *Prezentovanje finansijskih izvještaja*) bilo koji preostali iznos za grupu (ili ugovor) prethodno priznavan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti zbog odluke subjekta da primjenjuje računovodstvenu politiku iz tačke (b) stava 88.;
 - nije dužan reklasifikovati u dobit ili gubitak kao reklasifikacijsko usklađenje (vidi MRS 1) bilo koji preostali iznos za grupu (ili ugovor) prethodno priznavan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti zbog odluke subjekta da primjenjuje računovodstvenu politiku iz tačke (b) stava 89.
92. Stav 30. nalaže subjektu da s ugovorom o osiguranju postupa kao sa novčanom stavkom u okviru MRS-a 21 za potrebe preračunavanja stavki stranih valuta u svoju funkcijsku valutu. Subjekt kursne razlike po promjenama knjigovodstvene vrijednosti grupa ugovora o osiguranju uvrštava u bilans uspjeha, osim ako se ne tiču promjena knjigovodstvene vrijednosti grupa ugovora o osiguranju uvrštene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa stavom 90., u kom slučaju ih nastavlja uvrštavati u ostalu sveobuhvatnu dobit.

Objavljivanje

93. Cilj zahtjeva u pogledu objavljivanja je da subjekti u bilješkama objave one podatke koji, zajedno sa podacima iz izvještaja o finansijskom položaju, izvještaja o finansijskim rezultatima i izvještaja o novčanim tokovima, korisnicima finansijskih izvještaja pružaju osnovu za procjenjivanje učinka ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 na finansijski položaj, finansijske rezultate i novčane tokove subjekta. Da bi ostvario navedeni cilj, subjekat je dužan objaviti kvalitativne i kvantitativne podatke o:
- iznosima koji su u njegovim finansijskim izvještajima priznati po osnovu ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 (vidi stavove 97. - 116.);
 - značajne prosudbe donesene tokom primjene MSFI-ja 17 (vidi stavove 117. - 120.), te izmjene tih prosudbi; i
 - vrstu i opseg rizika po osnovu ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 (vidi stavove 121. - 132.).

94. Subjekt razmatra nivo detalja koji su neophodni za ispunjenje cilja u pogledu objavljivanja i koliki naglasak staviti na svaki od zahtjeva. Ukoliko podaci objavljeni u skladu sa stavovima 97. - 132. nisu dovoljni da bi se ispunio cilj iz stava 93., subjekat je dužan objaviti i dodatne podatke potrebne za zadovoljenje tog cilja.
95. Subjekt podatke razdvaja, odnosno objedinjuje na način kojim osigurava da se korisni podaci ne izgube u mnoštvu nepotrebnih detalja, odnosno kao posljedica objedinjavanja stavki različitih svojstava.
96. Stavovi 29. - 31. MRS-a 1 utvrđuju zahtjeve u pogledu materijalne vrijednosti i objedinjavanja podataka. Primjeri osnova za objedinjavanje koje bi mogle biti primjerene kada je riječ o objavljivanju podataka o ugovorima o osiguranju uključuju:
- (a) vrsta ugovora (na primjer, glavne linije proizvoda);
 - (b) geografsko područje (na primjer, država ili regija); i
 - (c) segmenti o kojima se izvještava, kako su određeni MSFI-jem 8 *Poslovni segmenti*.

Objasnoženje priznatih iznosa

97. Od svih podataka koje je potrebno objaviti u skladu sa stavovima 98. - 109. samo se oni iz stavova 98. - 100., odnosno 102. - 105. tiču ugovora na koje je primijenjen pristup zasnovan na raspodjeli premije. Ukoliko subjekat koristi pristup zasnovan na raspodjeli premije, dužan je objaviti i:
- (a) koje od kriterija iz stavova 53. i 69. je zadovoljio;
 - (b) da li vrši usklađivanje prema vremenskoj vrijednosti novca i učinku finansijskog rizika u skladu sa stavom 56. i tačkom (b) stava 57.; i
 - (c) odabrani metod priznavanja novčanih tokova kupovine osiguranja u skladu sa tačkom (a) stava 59.
98. Subjekt je dužan objaviti usklađivanja koja pokazuju na koji se način neto knjigovodstvena vrijednost ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 promijenila tokom datog perioda usljed novčanih tokova i prihoda i rashoda priznatih u izvještaju/ima o finansijskim rezultatima. Usklađivanja za izdate ugovore o osiguranju objavljuju se odvojeno od onih za ugovore o reosiguranju koje subjekat drži. Subjekt prilagođava zahtjeve iz stavova 100. - 109. kako bi uvažili obilježja ugovora o reosiguranju koje drži koja se razlikuju od obilježja ugovora o osiguranju koje izdaje (primjera radi, stvaranje ili smanjenje rashoda umjesto prihoda).
99. Subjekt je u okviru datih usklađivanja dužan objaviti dovoljno podataka da korisnici finansijskih izvještaja mogu prepoznati promjene po osnovu novčanih tokova i iznosa priznatih u izvještaju/ima o finansijskim rezultatima. Kako bi ispunio ovaj zahtjev, subjekat je dužan:
- (a) objaviti, u vidu tabele, usklađivanja iz stavova 100. - 105.; i
 - (b) za svako usklađivanje, prikazati neto knjigovodstvenu vrijednost na početku i na kraju predmetnog perioda, razdvojenu na ukupni iznos za grupe ugovora koji predstavljaju imovinu i ukupni iznos za grupe ugovora koji su obaveze, a koje su jednake vrijednostima prikazanim u izvještajima o finansijskom položaju u skladu sa stavom 78.
100. Subjekt usklađivanja od početnog do završnog salda objavljuje odvojeno za svaku od:
- (a) neto obaveza, odnosno imovine po osnovu preostale komponente pokrivenosti osiguranjem, bez eventualne komponente gubitka;
 - (b) eventualnih komponenti gubitka (vidi stavove 47. - 52. i 57. - 58.);
 - (c) obaveza po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva. Za ugovore o osiguranju kod kojih je korišten pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 53. - 59., odnosno 69. i 70., subjekat objavljuje i odvojena usklađivanja za:
 - (i) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova; i
 - (ii) usklađivanje za nefinansijski rizik.
101. Za sve ugovore o osiguranju osim onih kod kojih je korišten pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 53. - 59., odnosno 69. - 70., subjekat je dužan objaviti i usklađivanja od početnog do završnog salda odvojeno za svaku od:
- (a) procjena sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova;
 - (b) usklađivanja za nefinansijski rizik; i
 - (c) marži za ugovorenu uslugu.
102. Cilj usklađivanja iz stavova 100. i 101. je da se obezbijede različite vrste podataka o rezultatima usluga osiguranja.

103. Subjekt, ukoliko je primjenjivo, u okviru usklađivanja zahtijevanih stavom 100. odvojeno objavljuje svaki od sljedećih iznosa u vezi s uslugama osiguranja:
- (a) prihodi od osiguranja;
 - (b) troškovi usluga osiguranja, zasebno prikazujući:
 - (i) nastale odštetne zahtjeve (bez komponenti ulaganja) i druge nastale troškove usluga osiguranja;
 - (ii) amortizaciju novčanih tokova kupovine osiguranja;
 - (iii) promjene koje se tiču prethodno pruženih usluga, to jeste promjene novčanih tokova ispunjenja u vezi s obavezom po osnovu odštetnih zahtjeva; i
 - (iv) promjene koje se tiču budućih usluga, to jeste gubitke po osnovu grupa štetnih ugovora i poništenja takvih gubitaka;
 - (c) komponente ulaganja koje nisu uvrštene pod prihode od osiguranja ili troškove usluga osiguranja.
104. Subjekt, ukoliko je primjenjivo, u okviru usklađivanja koja iziskuje stav 101. odvojeno objavljuje svaki od sljedećih iznosa u vezi s uslugama osiguranja:
- (a) promjene koje se tiču budućih usluga, u skladu sa stavovima B96. - B118., zasebno prikazujući:
 - (i) promjene procjena koje dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu;
 - (ii) promjene procjena koje ne dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu, to jeste gubitke po osnovu grupa štetnih ugovora i poništenja takvih gubitaka; i
 - (iii) učinke ugovora koji su početno priznati za predmetni period;
 - (b) promjene koje se tiču tekućih usluga, to jeste:
 - (i) iznos marže za ugovorenu uslugu priznate u dobit ili gubitak kako bi odražavala prijenos usluga;
 - (ii) promjenu usklađivanja za nefinansijski rizik koja se ne odnosi na buduće ili na prethodno pružene usluge; i
 - (iii) *iskustvena usklađivanja* (vidi tačku a. stava B96., tačku c. stava B97. i tačku a. stava B113.);
 - (c) promjene koje se tiču prethodno pruženih usluga, to jeste promjene novčanih tokova ispunjenja u vezi sa nastalim odštetnim zahtjevima (vidi tačku b. stava B97. i tačku a. stava B113.).
105. Da bi usklađivanja iz stavova 100. i 101. bila potpuna, subjekt je dužan odvojeno objaviti i svaki od sljedećih iznosa koji se ne odnose na usluge osiguranja pružene u predmetnom periodu, ako je primjenjivo:
- (a) novčane tokove u periodu, uključujući:
 - (i) premije primljene po osnovu izdatih ugovora o osiguranju, odnosno isplaćene po osnovu ugovora o reosiguranju koje subjekt drži;
 - (ii) novčane tokove kupovine osiguranja; i
 - (iii) odštetne zahtjeve i druge troškove usluga osiguranja isplaćene po osnovu izdatih ugovora o osiguranju, odnosno naplaćene po osnovu ugovora o reosiguranju koje subjekt drži, bez novčanih tokova kupovine osiguranja;
 - (b) učinak promjena rizika neispunjenja od strane koja je izdala ugovore o reosiguranju koje subjekt drži;
 - (c) finansijske prihode ili rashode osiguranja; i
 - (d) sve dodatne stavke koje bi mogle biti neophodne za razumijevanje promjene neto knjigovodstvene vrijednosti ugovora o osiguranju.
106. Za izdate ugovore o osiguranju osim onih kod kojih je korišten pristup zasnovan na raspodjeli premija iz stavova 53. - 59., subjekt je dužan objaviti analizu prihoda od osiguranja priznatih u periodu a koje čine:
- (a) iznosi u vezi sa promjenama obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem uređeni stavom B124., pri tome odvojeno objavljujući podatke o:
 - (i) troškovima usluga osiguranja nastalim tokom perioda kao što je utvrđeno tačkom (a) stava B124.;
 - (ii) promjeni usklađivanja za nefinansijski rizik iz tačke (b) stava B124.; i

- (iii) iznosu marže za ugovorenu uslugu priznate u dobit ili gubitak usljed prijenosa usluga tokom datog perioda, kao što je utvrđeno tačkom (c) stava B124.;
 - (b) raspodjela onog dijela premija koji se odnosi na povrat novčanih tokova kupovine osiguranja.
107. Za ugovore o osiguranju osim onih kod kojih je korišten pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 53. - 59., odnosno 69. i 70., subjekat je dužan objaviti podatke o učinku na izvještaj o finansijskom položaju i to odvojeno za ugovore o osiguranju koje izdaje i za ugovore o reosiguranju koje drži a koji su početno priznati za taj period, prikazujući njihov učinak kod početnog priznavanja na:
- (a) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih odliva, zasebno prikazujući iznos novčanih tokova kupovine osiguranja;
 - (b) procjene sadašnje vrijednosti budućih novčanih priliva;
 - (c) usklađivanje za nefinansijski rizik; i
 - (d) maržu za ugovorenu uslugu.
108. U okviru podataka čije objavljivanje nalaže stav 107., subjekat zasebno objavljuje iznose proizašle iz:
- (a) ugovora stečenih od drugih subjekata prijenosom ugovora o osiguranju ili u okviru poslovnih spajanja; i
 - (b) grupa ugovora koji su štetni.
109. Za ugovore o osiguranju osim onih kod kojih je korišten pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 53. - 59., odnosno 69. i 70., subjekat je dužan objaviti objašnjenje kada očekuje da će u dobit ili gubitak priznati maržu za ugovorenu uslugu koja je preostala na kraju obračunskog perioda, bilo kvantitativno, s odgovarajućim vremenskim okvirima, ili pružajući kvalitativne podatke. Podaci moraju biti razdvojeni na one koji se tiču ugovora o osiguranju koje subjekat izdaje i one koji se odnose na ugovore o reosiguranju koje subjekat drži.

Finansijski prihodi ili rashodi osiguranja

110. Subjekt je dužan objaviti i obrazložiti ukupan iznos finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja u obračunskom periodu. Pri tome je subjekat, naročito, dužan objasniti odnos između finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja i povrata ulaganja u odnosu na svoju imovinu kako bi korisnicima svojih finansijskih izvještaja omogućio da procjene izvore finansijskih prihoda ili rashoda priznatih u dobit ili gubitak i u ostalu sveobuhvatnu dobit.
111. Za ugovore s obilježjima direktnog učešća, subjekat je dužan opisati sastav osnovnih stavki i objaviti podatke o njihovoj fer vrijednosti.
112. Za ugovore s obilježjima direktnog učešća, ukoliko subjekat odluči da neće usklađivati maržu za ugovorenu uslugu prema određenim izmjenama novčanih tokova ispunjenja u skladu sa stavom B115., dužan je objaviti podatke o učinku te odluke na usklađivanja marže za ugovorenu uslugu u tekućem periodu.
113. Za ugovore s obilježjima direktnog učešća, ukoliko subjekat promijeni osnovu za razdvajanje finansijskih prihoda, odnosno rashoda osiguranja između dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti u skladu sa stavom B135., dužan je, u periodu kada je došlo do promjene pristupa, objaviti:
- (a) razloge zbog kojih je morao promijeniti osnovu za dato razdvajanje;
 - (b) iznos svakog eventualnog usklađivanja za svaku od obuhvaćenih stavki finansijskog izvještaja; i
 - (c) knjigovodstvenu vrijednost grupe ugovora o osiguranju na koje se odnosila data promjena s danom promjene.

Prijelazni iznosi

114. Subjekt je dužan objaviti podatke koji će korisnicima finansijskih izvještaja omogućiti da prepoznaju učinak grupe ugovora o osiguranju mjereno s danom prelaska na MSFI-jeve pomoću prilagođenog retroaktivnog pristupa (vidi stavove C6. - C19.) ili pristupa fer vrijednosti (vidi stavove C20. - C24.) na maržu za ugovorenu uslugu i prihode od osiguranja u narednim periodima. U skladu s tim, subjekat objavljuje usklađivanje marže za ugovorenu uslugu primjenjujući tačku (c) stava 101. i iznos prihoda od osiguranja u skladu sa tačkom (a) stava 103., i to odvojeno za:
- (a) ugovore o osiguranju koji su postojali na dan prelaska na MSFI-jeve a kod kojih je subjekat koristio prilagođeni retroaktivni pristup;
 - (b) ugovore o osiguranju koji su postojali na dan prelaska na MSFI-jeve a kod kojih je subjekat primjenjivao pristup fer vrijednosti; i

- (c) sve druge ugovore o osiguranju.
115. Kako bi korisnicima finansijskih izvještaja omogućio da razumiju vrstu i značaj metoda i prosudbi koje je koristio kod određivanja prijelaznih iznosa, za sve periode tokom kojih su objavljeni podaci u skladu sa tačkama (a) ili (b) stava 114. subjekat daje obrazloženje načina na koji je utvrdio mjerenje ugovora o osiguranju na dan prelaska na MSFI-jeve.
116. Subjekt koji odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja na dobit ili gubitak i na ostalu sveobuhvatnu dobit primjenjuje tačku (b) stava C18., tačku (b) stava C19., te tačke (b) i (c) stava C24. kako bi utvrdio kumulativnu razliku između finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja koji bi bili priznati u dobit ili gubitak i ukupnih finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja s danom prelaska na MSFI-jeve za one grupe ugovora o osiguranju koji su predmet date raspodjele. Za sve periode u kojima postoje iznosi koji se utvrđuju u skladu s ovim stavovima, subjekat objavljuje usklađivanja od početnog do završnog salda kumulativnih iznosa uvrštenih u ostalu sveobuhvatnu dobit za finansijsku imovinu mjerenu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koja se odnosi na date grupe ugovora o osiguranju. To usklađivanje uključuje, primjera radi, dobitke ili gubitke priznate u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u predmetnom periodu i dobitke ili gubitke koji su prethodno priznavani u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti a sada se reklasifikuju pod dobit ili gubitak.

Značajne prosudbe kod primjene MSFI-ja 17

117. Subjekt je dužan objaviti značajne prosudbe i izmjene prosudbi koje je donio tokom primjene MSFI-ja 17. Subjekt konkretno objavljuje korištene ulazne vrijednosti, pretpostavke i metode procjene, uključujući:
- (a) korištene metode mjerenja ugovora o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 17 i postupke procjene ulaznih vrijednosti za potrebe tih metoda. Subjekt pruža i kvantitativne podatke o tim ulaznim vrijednostima, osim ukoliko je to praktično neizvodivo;
 - (b) sve promjene metoda i postupaka procjene ulaznih vrijednosti korištenih za mjerenje ugovora, razloge svake od promjena, te vrste ugovora na koje se to odrazilo;
 - (c) u onoj mjeri u kojoj to već nije obuhvaćeno pod (a), pristup koji je koristio:
 - (i) kako bi razlikovao promjene procjena budućih novčanih tokova proizašle iz primjene diskrecionog prava od drugih procjena budućih novčanih tokova za ugovore bez obilježja direktnog učešća (vidi stav B98.);
 - (ii) kako bi utvrdio usklađivanje za nefinansijski rizik, uključujući to da li vrši razdvajanje promjena usklađivanja za nefinansijski rizik na komponentu usluga osiguranja i finansijsku komponentu osiguranja ili ih u cjelosti prikazuje u rezultatima usluga osiguranja;
 - (iii) kako bi utvrdio diskontne stope; i
 - (iv) kako bi utvrdio komponente ulaganja.
118. Ukoliko, primjenjujući tačku (b) stava 88. i tačku (b) stava 89., odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja na iznose koji se prikazuju u okviru dobiti ili gubitka i one koji se prikazuju u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, subjekat je dužan objaviti obrazloženje metoda koje je koristio kako bi odredio finansijske prihode ili rashode osiguranja priznate u dobit ili gubitak.
119. Subjekt je dužan objaviti podatke o stepenu pouzdanosti primjenjivanom kod određivanja usklađivanja za nefinansijski rizik. Ukoliko kod utvrđivanja usklađivanja za nefinansijski rizik koristi neki drugi umjesto metoda stepena pouzdanosti, subjekat objavljuje koji tačno metod je koristio i stepen pouzdanosti koji odgovara rezultatima njegove primjene.
120. Subjekt objavljuje krivulju prinosa, odnosno raspon krivulja prinosa koje je koristio da diskontuje novčane tokove koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki, u skladu sa stavom 36. U slučajevima kada subjekat ove podatke objavljuje skupno za nekolicinu grupa ugovora o osiguranju, dužan ih je pružiti u vidu ponderisanih prosjeka ili relativno malih raspona.

Vrste i opseg rizika koji proizilaze iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17

121. Subjekt objavljuje podatke koji korisnicima njegovih finansijskih izvještaja omogućavaju da izvrše procjenu vrste, iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih novčanih tokova koji će proizaći iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17. Stavovi 122. - 132. navode podatke koje je u pravilu potrebno objaviti da bi se zadovoljio ovaj zahtjev.

122. Kod ovih objavljivanja naglasak je na finansijskim i rizicima osiguranja koji proizilaze iz ugovora o osiguranju i tome na koji način se njima upravljalo. Finansijski rizici tradicionalno uključuju, između ostalih, kreditni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik.
123. Ako podaci o izloženosti subjekta riziku objavljeni na kraju obračunskog perioda ne odražavaju vjerno njegovu stvarnu izloženost riziku u datom periodu, subjekat je dužan objaviti tu činjenicu, razloge zbog kojih izloženost na kraju perioda nije reprezentativna, te dodatne podatke koji vjerno odražavaju njegovu izloženost riziku tokom perioda.
124. Za svaku vrstu rizika koji proizilaze iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, subjekat je dužan objaviti podatke o:
- izloženosti datim rizicima i tome kako oni nastaju;
 - ciljevima, politikama i postupcima koje subjekat primjenjuje kako bi upravljao tim rizicima, te metodama koje koristi kako bi ih izmjerio; i
 - svim promjenama kod (a) ili (b) u odnosu na prethodni period.
125. Za svaku vrstu rizika koja proizilazi iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, subjekat je dužan objaviti:
- rezime kvantitativnih podataka o svojoj izloženosti datoj vrsti rizika na kraju obračunskog perioda, zasnovano na podacima koji su interno dati ključnim rukovodnim kadrovima subjekta;
 - podatke koje iziskuju stavovi 127. - 132., u mjeri u kojoj oni već nisu pruženi u skladu sa tačkom (a) ovog stava.
126. Subjekt objavljuje podatke o uticaju regulatornih okvira u kojima posluje, poput zahtjeva za raspolaganjem minimalnim kapitalom ili obaveznih garancija kamatne stope. Ukoliko subjekat određivanje grupa ugovora o osiguranju na koje će primjenjivati zahtjeve MSFI-ja 17 u pogledu priznavanja i mjerenja vrši u skladu sa stavom 20., dužan je objaviti tu činjenicu.

Sve vrste rizika — koncentracije rizika

127. Subjekt je dužan objaviti podatke o koncentracijama rizika proizašlim iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, uključujući opis načina na koji utvrđuje te koncentracije, te opis zajedničkih svojstava koja označavaju svaku od koncentracija (primjera radi, vrsta *osiguranog događaja*, grana privrede, geografsko područje ili valuta). Koncentracije finansijskog rizika mogu proizaći, na primjer, iz garancija kamatne stope koje postanu važeće na istom nivou za veći broj ugovora. Koncentracije finansijskog rizika mogu proizaći i iz koncentracija nefinansijskog rizika, kao što je slučaj kada subjekat pruža zaštitu od odgovornosti za proizvode farmaceutskim firmama istovremeno držeći udjele u istima.

Tržišni i rizici osiguranja – analiza osjetljivosti

128. Subjekt je dužan objaviti podatke o osjetljivosti na promjene izloženosti riziku proizašle iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17. U cilju zadovoljenja ovog zahtjeva, subjekat objavljuje:
- analizu osjetljivosti koja pokazuje na koji način bi promjene izloženosti riziku za koje je na kraju obračunskog perioda postojala realna vjerovatnoća da bi se mogle desiti uticale na dobit ili gubitak i na kapital, i to:
 - u odnosu na rizik osiguranja prikazujući učinak izdatih ugovora o osiguranju, prije i nakon smanjenja rizika ugovorima o reosiguranju koje subjekat drži; i
 - u odnosu na sve vidove tržišnog rizika tako što objašnjava odnos između osjetljivosti na promjene izloženosti riziku proizašle iz ugovora o osiguranju i onih koje su proizašle iz finansijske imovine koju subjekat drži;
 - metode i pretpostavke koje je koristio kod izrade analize osjetljivosti; i
 - promjene metoda i pretpostavki u odnosu na one koje je koristio kod izrade analize osjetljivosti u prethodnim periodima, te razloge za te promjene.
129. Subjekti koji provode analizu osjetljivosti koja pokazuje na koji način promjene izloženosti riziku utiču na iznose osim onih utvrđenih tačkom (a) stava 128., te tu analizu koriste za upravljanje rizicima proizašlim iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 mogu je koristiti i umjesto analize iz tačke (a) stava 128. Takvi subjekti dužni su objaviti i:
- obrazloženje metoda koji su koristili kod izrade analize osjetljivosti i osnovne parametre i pretpostavke na kojima se zasnivaju pruženi podaci; te

- (b) obrazloženje cilja koji su nastojali ostvariti odabirom date metode i svih eventualnih ograničenja pruženih podataka do kojih bi to moglo dovesti.

Rizik osiguranja – razvoj odštetnih zahtjeva

130. Subjekt je dužan objaviti stvarne zahtjeve u poređenju sa prethodnim procjenama nediskontovanih iznosa potraživanja (to jeste, podatke o razvoju zahtjeva). Objavljivanje podataka o razvoju zahtjeva počinje od perioda nastanka najranijeg/ih značajnog/ih zahtjeva za koji/e je još uvijek neizvjesno u kom iznosu i u kom trenutku će biti isplaćeni na kraju obračunskog perioda, s tim što to objavljivanje ne mora početi više od deset godina prije kraja obračunskog perioda. Subjekt nije u obavezi objaviti podatke o razvoju zahtjeva za koje se neizvjesnost u pogledu iznosa i vremena isplate uobičajeno razriješi u roku godine dana. Subjekt je dužan uskladiti objavljene podatke o razvoju zahtjeva sa ukupnom knjigovodstvenom vrijednošću datih grupa ugovora o osiguranju, a što objavljuje u skladu sa tačkom (c) stava 100.

Kreditni rizik – drugi podaci

131. Za kreditni rizik koji proizilazi iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 subjekt je dužan objaviti:
- (a) iznos koji najbolje predstavlja njegovu najveću izloženost kreditnom riziku na kraju obračunskog perioda, i to odvojeno za izdate ugovore o osiguranju i ugovore o reosiguranju koje drži; i
 - (b) podatke o kreditnom kvalitetu ugovora o reosiguranju koje drži a koji predstavljaju imovinu.

Rizik likvidnosti – drugi podaci

132. Za rizik likvidnosti koji proizilazi iz ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 subjekt je dužan objaviti:
- (a) opis načina na koji upravlja rizikom likvidnosti;
 - (b) odvojene analize dospjeća za grupe izdatih ugovora o osiguranju koje predstavljaju obaveze i grupe ugovora o reosiguranju koje predstavljaju obaveze a koje u najmanjoj mjeri pokazuju neto novčane tokove grupa za svaku od prvih pet godina nakon dana izvještaja, te skupno nakon isteka prvih pet godina. Subjekt nije dužan u te analize uvrstiti i obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem mjerene u skladu sa stavovima 55. - 59. Analize mogu biti u vidu:
 - (i) analize preostalih ugovornih nediskontovanih neto novčanih tokova, po procijenjenom vremenskom rasporedu; ili
 - (ii) analize procjena sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova, po procijenjenom vremenskom rasporedu;
 - (c) iznose plative na poziv, pri tome obrazlažući odnos između njih i knjigovodstvene vrijednosti povezanih grupa ugovora, ukoliko to već nije objavljeno u skladu sa tačkom (b) ovog stava.

Dodatak A

Definicije pojmova

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.

Marža za ugovorenu uslugu	Komponenta knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obaveze za grupu ugovora o osiguranju koja predstavlja neostvarenu dobit koju subjekat priznaje kako pruža usluge uređene ugovorima o osiguranju iz te grupe.
Trajanje osiguranja	Period tokom kog je subjekat dužan obezbijediti pokrivenost za osigurane događaje . Period uključuje pokrivenost osiguranjem u odnosu na sve premije u granicama predmetnog ugovora o osiguranju .
Iskustveno usklađivanje	Razlika između: <ul style="list-style-type: none"> (a) za primanja premija (i sve s tim povezane novčane tokove kao što su novčani tokovi kupovine osiguranja i porezi po osnovu premija osiguranja), procjene iznosa koji se na početku perioda očekuju za period i stvarnih novčanih tokova u periodu; ili (b) za troškove usluga osiguranja (bez troškova kupovine osiguranja), procjene iznosa za koje se na početku perioda očekuje da će nastati tokom perioda i stvarnih iznosa ostvarenih u periodu.
Finansijski rizik	Rizik od moguće buduće promjene jedne ili više određene kamatne stope, cijene finansijskog instrumenata, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditne sposobnosti ili kreditnog indeksa ili neke druge varijable, pod uslovom da ako je riječ o nefinansijskoj varijabli ona nije svojstvena nekoj od ugovornih strana.
Novčani tokovi ispunjenja	Eksplicitna, nepristrasna i vjerovatnoćom ponderisana procjena (to jeste, očekivana vrijednost) sadašnje vrijednosti budućih novčanih odliva umanjena za sadašnju vrijednost budućih novčanih priliva koji će nastati kako subjekat ispunjava ugovore o osiguranju , uključujući usklađivanje za nefinansijski rizik .
Grupa ugovora o osiguranju	Skup ugovora o osiguranju nastao podjelom portfelja ugovora o osiguranju na, u najmanjoj mjeri, ugovore izrađene u periodu od najviše godinu dana a koji kod početnog priznavanja: <ul style="list-style-type: none"> (a) su štetni, ukoliko postoje; (b) ne nose značajnu vjerovatnoću da bi mogli postati štetni, ukoliko postoje; ili (c) ne spadaju ni pod (a) ni pod (b), ukoliko ima takvih ugovora.
Novčani tokovi kupovine osiguranja	Novčani tokovi koji proizilaze iz troškova prodaje, preuzimanja i stvaranja grupe ugovora o osiguranju koje je moguće direktno pripisati portfelju ugovora o osiguranju kom data grupa pripada. Ovi novčani tokovi uključuju novčane tokove koji se ne mogu direktno pripisati pojedinačnim ugovorima, odnosno grupama ugovora o osiguranju iz okvira datog portfelja.
Ugovor o osiguranju	Ugovor prema kom jedna strana (subjekat koji izdaje ugovor) prihvata značajan rizik osiguranja od druge strane (ugovarača osiguranja) obavezujući se da će izvršiti nadoknadu štete ugovaraču osiguranja ukoliko na njega štetno utiče određeni neizvjesni budući događaj (osigurani događaj).
Ugovor o osiguranju s obilježjima direktnog učešća	Ugovor o osiguranju prema kom u trenutku njegovog nastanka: <ul style="list-style-type: none"> (a) ugovorni uslovi predviđaju da ugovarač osiguranja učestvuje u dijelu jasno određene grupe osnovnih stavki; (b) subjekat očekuje da ugovaraču osiguranja plati iznos jednak značajnom dijelu fer vrijednosti povrata od osnovnih stavki; i (c) subjekat očekuje da značajan dio svake promjene iznosa koje treba platiti ugovaraču osiguranja varira sa promjenom fer vrijednosti osnovnih stavki.
Ugovor o osiguranju bez obilježja direktnog učešća	Ugovor o osiguranju koji nije ugovor o osiguranju s obilježjima direktnog učešća .

Rizik osiguranja	Rizik, osim finansijskog rizika , koji se prenosi sa subjekta koji drži ugovor na subjekat koji je taj ugovor izdao.
Osigurani događaj	Neizvjesni budući događaj koji je obuhvaćen ugovorom o osiguranju i koji stvara rizik osiguranja .
Komponenta ulaganja	Iznosi koje je u skladu s ugovorom o osiguranju subjekat dužan isplatiti ugovaraču osiguranja čak i u slučaju da se osigurani događaj ne desi.
Ugovor o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća	<p>Finansijski instrument koji konkretnom ulagaču daje ugovorno pravo da primi, u dodatku iznosu koji ne podliježe diskrecionom pravu subjekta koji je izdao ugovor, i sljedeće iznose:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) za koje se očekuje da će predstavljati značajan dio ukupnih ugovornih primanja; (b) čiji iznos i vrijeme plaćanja po vlastitom nađenju određuje subjekat koji je izdao taj ugovor; i (c) koji su ugovorno zasnovani na: <ul style="list-style-type: none"> (i) povratu od konkretne grupe ugovora, odnosno određene vrste ugovora; (ii) ostvarenom i/ili neostvarenom povratu ulaganja od konkretne grupe imovine koju drži subjekat koji je izdao ugovor; ili (iii) dobiti, odnosno gubitku subjekta ili fonda koji izdaje ugovor.
Obaveza po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva	Obaveza subjekta da provjeri i izmiri validna potraživanja po osnovu osiguranih događaja koji su se već desili, uključujući događaje koji su se desili ali za koje zahtjevi još nisu podneseni, te drugih nastalih troškova osiguranja.
Obaveza po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem	Obaveza subjekta da provjeri i izmiri validna potraživanja u okviru postojećih ugovora o osiguranju za osigurane događaje koji se još nisu desili (to jeste, obaveza koja se odnosi na dio perioda trajanja osiguranja koji još nije istekao).
Ugovarač osiguranja	Strana koja po ugovoru o osiguranju ima pravo na odštetu u slučaju nastupanja događaja osiguranja .
Portfelj ugovora o osiguranju	Ugovori o osiguranju koji podliježu sličnim rizicima i kojima se upravlja zajedno.
Ugovor o reosiguranju	Ugovor o osiguranju koji je izdao jedan subjekat (reosiguravatelj) kako bi drugom subjektu nadoknadio gubitke nastale po osnovu jednog ili više ugovora o osiguranju koje je izdao taj drugi subjekat (osnovni ugovori).
Usklađivanje za nefinansijski rizik	Nadoknada koju subjekat potražuje po osnovu snošenja neizvjesnosti u pogledu iznosa i vremena novčanih tokova koja proizilazi iz nefinansijskog rizika kako taj subjekat ispunjava ugovore o osiguranju .
Osnovne stavke	Stavke koje određuju neke od iznosa koje treba platiti ugovaraču osiguranja . Osnovne stavke mogu podrazumijevati bilo koju vrstu stavki, kao što su referentni portfelj imovine, neto imovina subjekta ili neka konkretna potkategorija neto imovine subjekta.

Dodatak B

Uputstva za primjenu

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.

- B1. Dodatak daje uputstva za:
- (a) definisanje ugovora o osiguranju (vidi stavove B2. - B30.);
 - (b) razdvajanje komponenti od ugovora o osiguranju (vidi stavove B31. - B35.);
 - (c) mjerenje (vidi stavove B36. - B119.);
 - (d) prihode od osiguranja (vidi stavove B120. - B127.);
 - (e) finansijske prihode ili rashode osiguranja (vidi stavove B128. - B136.); i
 - (f) finansijske izvještaje za periode tokom godine (vidi stav B137.).

Definisanje ugovora o osiguranju (Dodatak A)

- B2. Ovaj dio daje uputstva za razumijevanje i primjenu definicije ugovora o osiguranju date u Dodatku A. On oslovljava sljedeća pitanja:
- (a) neizvjesni budući događaj (vidi stavove B3. - B5.);
 - (b) plaćanje u naturi (vidi stav B6.);
 - (c) razlike između rizika osiguranja i drugih vrsta rizika (vidi stavove B7. - B16.);
 - (d) značajan rizik osiguranja (vidi stavove B17. - B23.);
 - (e) promjene stepena rizika osiguranja (vidi stavove B24. i B25.); i
 - (f) primjeri ugovora o osiguranju (vidi stavove B26. - B30.).

Neizvjesni budući događaj

- B3. Neizvjesnost (odnosno rizik) predstavlja suštinu ugovora o osiguranju. U skladu s tim, najmanje jedno od sljedećih je neizvjesno na početku ugovora o osiguranju:
- (a) vjerovatnoća nastanka osiguranog događaja;
 - (b) kada tačno će osigurani događaj nastati; ili
 - (c) koliko će subjekat biti dužan platiti ako se osigurani događaj desi.
- B4. Prema nekim ugovorima o osiguranju, osigurani događaj predstavlja otkrivanje gubitka tokom trajanja ugovora, čak i ako je taj gubitak uzrokovan događajem koji se desio prije početka ugovora. Prema drugim ugovorima o osiguranju opet, osigurani događaj je događaj koji se desi tokom trajanja ugovora, čak i ako se gubitak koji je uzrokovao otkrije tek nakon završetka trajanja ugovora.
- B5. Neki ugovori o osiguranju obuhvataju događaje koji su se već desili, ali čiji je finansijski učinak još uvijek neizvjestan. Primjer je ugovor o osiguranju koji pruža pokrivenost od negativnog razvoja događaja koji se već desio. Prema takvim ugovorima, osigurani događaj predstavlja utvrđivanje konačnih troškova po pripadajućim odštetnim zahtjevima.

Plaćanja u naturi

- B6. Neki ugovori o osiguranju zahtijevaju, odnosno dozvoljavaju plaćanja u naturi. U takvim slučajevima, subjekat ugovaraču osiguranja obezbjeđuje dobra ili usluge kao vid nadoknade štete koju su ugovaraču nanjeli osigurani događaji. Primjer ovoga je kada subjekat direktno zamijeni ukradeni predmet umjesto plaćanja nadoknade ugovaraču osiguranja u vrijednosti pretrpljenog gubitka. Drugi primjer je kada subjekat koristi vlastite bolnice i medicinsko osoblje za pružanje zdravstvenih usluga obuhvaćenih ugovorom o osiguranju. Takvi ugovori predstavljaju ugovore o osiguranju bez obzira na činjenicu što se potraživanja izmiruju u naturi. Ugovori o pružanju usluga za fiksne naknade koji zadovoljavaju uslove iz stava 8. također predstavljaju ugovore o osiguranju, ali u skladu s tim stavom subjekat ima mogućnost odabrati da ih obračunava prema MSFI-ju 17 ili prema MSFI-ju 15 *Prihodi od ugovora s kupcima*.

Razlike između rizika osiguranja i drugih vrsta rizika

- B7. Definicija ugovora o osiguranju iziskuje da jedna strana preuzme značajan rizik osiguranja od druge strane. MSFI 17 rizik osiguranja definiše kao ‘rizik, osim finansijskog rizika, koji se prenosi sa subjekta koji drži ugovor na subjekat koji je taj ugovor izdao’. Ugovor koji subjekat koji ga je izdao izlaže finansijskom riziku bez značajnog rizika osiguranja ne predstavlja ugovor o osiguranju.
- B8. Definicija finansijskog rizika iz Dodatka A podrazumijeva finansijske i nefinansijske varijable. Primjeri nefinansijskih varijabli koje nisu svojstvene nekoj od ugovornih strana uključuju indeks gubitaka od zemljotresa u određenoj regiji ili indeks temperatura zraka u određenom gradu. Finansijski rizik isključuje nefinansijske varijable koje su svojstvene nekoj od ugovornih strana, poput nastanka, odnosno nenastanka požara koji nanosi štetu ili uništava imovinu te strane. Nadalje, rizik od promjena fer vrijednosti nefinansijske imovine nije finansijski rizik ako fer vrijednost odražava promjene tržišnih cijena takve imovine (finansijska varijabla) i stanje konkretne nefinansijske imovine koju drži neka od ugovornih strana (nefinansijska varijabla). Na primjer, ukoliko garancija ostatka vrijednosti određenog automobila u kojoj ugovarač osiguranja ima udjele koji se mogu osigurati izlaže jemca riziku od promjena fizičkog stanja automobila, radi se o riziku osiguranja a ne o finansijskom riziku.
- B9. Neki ugovori subjekat koji ih izdaje pored značajnog rizika osiguranja izlažu i finansijskom riziku. Primjera radi, ugovori o životnom osiguranju ugovaračima osiguranja često garantuju najnižu stopu povrata time stvarajući finansijski rizik, te u isto vrijeme obećavaju primanja u slučaju smrti koja mogu značajno premašivati saldo računa ugovarača osiguranja i time stvaraju rizik osiguranja u vidu rizika smrti. Takvi ugovori su ugovori o osiguranju.
- B10. Prema nekim ugovorima osigurani događaj uzrokuje plaćanje iznosa povezanog s indeksom cijena. Takvi ugovori su ugovori o osiguranju pod uslovom da bi plaćanje zavisno od osiguranog događaja moglo biti značajno. Primjera radi, anuitet ugovora po doživljenju povezan s indeksom troškova života prenosi rizik osiguranja budući da plaćanje pokreće neizvjesni budući događaj - doživljenje primaoca anuiteta. Veza s indeksom cijena je derivat, ali prenosi i rizik osiguranja jer broj plaćanja na koje se indeks odnosi zavisi od doživljenja rentnog osiguranika. Ako je nastali prijenos rizika osiguranja značajan, dati derivat zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju i ne mora se razdvajati od osnovnog ugovora (vidi tačku a. stava 11.).
- B11. Rizik osiguranja je rizik koji subjekat preuzima od ugovarača osiguranja. Ovo znači da subjekat mora od ugovarača osiguranja prihvatiti rizik kome je taj ugovarač već bio izložen. Svaki novi rizik stvoren ugovorom bilo po subjekat ili po ugovarača osiguranja ne predstavlja rizik osiguranja.
- B12. Definicija ugovora o osiguranju podrazumijeva štetu po ugovarača osiguranja. Ta definicija ne ograničava plaćanje subjekta na iznos jednak finansijskom učinku štetnog događaja. Primjera radi, definicija podrazumijeva pokrivenost po principu „staro za novo“ čime se ugovaraču osiguranja isplaćuje iznos koji omogućava da korištenu i oštećenu imovinu zamijeni novom. Slično tome, definicija ne ograničava plaćanje prema ugovoru o životnom osiguranju na finansijski gubitak koji su pretrpjeli skrbnici pokojnika, niti isključuje ugovore koji predviđaju plaćanje unaprijed utvrđenih iznosa kojim se kvantifikuje gubitak uzrokovan smrću ili nesretnim slučajem.
- B13. Neki ugovori nalažu plaćanje u slučaju nastanka određenog neizvjesnog događaja, ali ne postavljaju štetni učinak na ugovarača osiguranja kao preduslov za to plaćanje. Ova vrsta ugovora ne predstavljaju ugovore o osiguranju čak ni kada ih ugovarač koristi kako bi smanjio naglašenu izloženost riziku. Na primjer, u slučajevima kada ugovarač koristi derivat za zaštitu osnovne finansijske, odnosno nefinansijske varijable uzajamno povezane s novčanim tokovima od imovine subjekta, taj derivat nije ugovor o osiguranju jer plaćanje nije uslovljeno štetnim učinkom smanjenja novčanih tokova od imovine na ugovarača. Definicija ugovora o osiguranju podrazumijeva neizvjestan budući događaj čiji štetni učinak na ugovarača osiguranja predstavlja ugovorni preduslov za plaćanje. Taj ugovorni preduslov ne zahtijeva od subjekta da provjeri da li je dati događaj stvarno imao štetan učinak, ali mu dozvoljava da ospori plaćanje ako se ne uvjeri da je događaj doveo do štetnog učinka.
- B14. Rizik isteka ili rizik stalnosti (rizik da će ugovarač osiguranja raskinuti ugovor prije ili kasnije nego što je to subjekat koji ga je izdao očekivao pri određivanju cijene osiguranja) nisu rizici osiguranja jer varijabilnost plaćanja ugovarača osiguranja proizašla iz njih ne zavisi od neizvjesnog budućeg događaja koji štetno utiče na ugovarača. Slično tome, rizik troškova (to jeste, rizik od neočekivanih povećanja administrativnih troškova povezanih sa servisiranjem ugovora, a ne troškova povezanih s osiguranim događajima) nije rizik osiguranja jer neočekivano povećanje ove vrste troškova nema štetni učinak na ugovarača osiguranja.
- B15. U skladu sa navedenim, ugovor koji subjekat izlaže riziku isteka, riziku stalnosti ili riziku troškova ne predstavlja ugovor o osiguranju osim ako taj subjekat izlaže i značajnom riziku osiguranja. Ukoliko subjekat, međutim, smanji svoj rizik koristeći drugi ugovor kojim dio rizika koji nije rizik osiguranja prenosi na drugu stranu, drugi ugovor izlaže tu drugu stranu riziku osiguranja.

- B16. Subjekt može preuzeti značajan rizik osiguranja od ugovarača osiguranja samo ako nije povezan s tim ugovaračem. Ukoliko se radi o uzajamnim subjektima, takav subjekt preuzima rizik od svakog ugovarača osiguranja i združuje ga. Iako ugovarači osiguranja kao vlasnici ostatka udjela u subjektu zajednički snose ovako združen rizik, uzajamni subjekat je odvojeni subjekat koji je preuzeo rizik.

Značajan rizik osiguranja

- B17. Ugovor je ugovor o osiguranju samo ako prenosi značajan rizik osiguranja. Stavovi B7. - B16. govore o riziku osiguranja, dok se stavovi B18. - B23. bave procjenom da li je rizik osiguranja značajan ili ne.
- B18. Rizik osiguranja je značajan ako i samo ako osigurani događaj može dovesti do toga da subjekat koji izdaje ugovor mora platiti dodatne iznose koji bi bili značajni u svakom scenariju osim onih bez komercijalnog sadržaja (to jeste, bez očitih efekata po ekonomiju transakcije). Ako bi osigurani događaj mogao značiti da bi po svim scenarijima s komercijalnim sadržajem bilo potrebno platiti značajne dodatne iznose, uslov iz prethodne rečenice moguće je ispuniti čak i ako postoji vrlo mala vjerovatnoća da će do tog događaja doći, pa čak i ako je očekivana (to jeste, vjerovatnoćom ponderisana) sadašnja vrijednost zavisnih novčanih tokova tek mali dio očekivane sadašnje vrijednosti preostalih novčanih tokova iz ugovora o osiguranju.
- B19. Nadalje, ugovorom se prenosi značajan rizik osiguranja samo u scenarijima s komercijalnim sadržajem koji podrazumijevaju da subjekat koji je izdao ugovor može pretrpjeti gubitak po osnovu sadašnje vrijednosti. Međutim, čak i ako ugovor o reosiguranju ne izlaže subjekat mogućnosti značajnog gubitka, smatra se da se njime na reosiguravatelja prenosi značajan rizik osiguranja ukoliko prenosi suštinski sav rizik u vezi sa reosiguranim dijelovima osnovnog ugovora o osiguranju.
- B20. Dodatni iznosi iz stava B18. utvrđuju se na osnovu sadašnje vrijednosti. U slučajevima kada ugovor o osiguranju nalaže plaćanje po nastanku događaja čije vrijeme dešavanja je neizvjesno a to plaćanje se ne usklađuje za vremensku vrijednost novca, mogu postojati scenariji po kojima se sadašnja vrijednost isplate povećava čak i ako je njena nominalna vrijednost fiksna. Primjer ovoga je polisa osiguranja koja predviđa isplatu fiksne naknade u slučaju smrti ugovarača osiguranja, bez datuma isteka pokrivenosti (koje se često naziva doživotno osiguranje u paušalnom iznosu). Izvjesno je da će ugovarač osiguranja umrijeti, ali ne i datum njegove smrti. Moguće su isplate u slučajevima kada ugovarač umre prije očekivanog vremena. S obzirom da te isplate nisu usklađene za vremensku vrijednost novca, značajan rizik osiguranja može postojati čak i onda kada nema ukupnog gubitka u odnosu na dati portfelj ugovora. Slično tome, uslovi ugovora koji odgađaju pravovremenu isplatu naknade ugovaraču osiguranja mogu otkloniti značajan rizik osiguranja. Subjekt kod određivanja sadašnje vrijednosti dodatnih iznosa primjenjuje diskontne stope iz stava 36.
- B21. Dodatni iznosi iz stava B18. odnose se na sadašnju vrijednost iznosa koji premašuju one koje bi trebalo platiti u slučaju da se osigurani događaj nikada ne desi (isključujući scenarije bez komercijalnog sadržaja). Ti dodatni iznosi podrazumijevaju troškove obrade zahtjeva i procjene štete, ali ne uključuju i:
- gubljenje mogućnosti naplate budućih usluga od ugovarača osiguranja. Na primjer, kod ugovora o životnom osiguranju povezanih s ulaganjima, smrt ugovarača osiguranja znači da subjekat više ne može obavljati uslugu upravljanja ulaganjem i naplaćivati naknadu za to. Taj ekonomski gubitak subjekta, međutim, nije posljedica rizika osiguranja, baš kao što i upravitelj uzajamnog fonda ne preuzima rizik osiguranja u vezi s mogućom smrću klijenta. Iz tog razloga, potencijalno gubljenje mogućnosti naplate budućih naknada za upravljanje ulaganjima nije relevantno za procjenu opsega rizika osiguranja koji se prenosi ugovorom;
 - odricanje, u slučaju smrti, od naknada koje bi se redovno naplatile prilikom prekida ili otkupa. S obzirom da su te naknade nastale po osnovu ugovora, odricanje od njih ne nadoknađuje ugovaraču osiguranja prethodno postojeći rizik i, prema tome, nisu relevantne za procjenu opsega rizika osiguranja koji se prenosi ugovorom;
 - plaćanje uslovljeno događajem koji subjektu koji drži ugovor ne nanosi značajan gubitak. Uzmimo u obzir, na primjer, ugovor koji subjektu koji ga je izdao nalaže da isplati milion novčanih jedinica u slučaju da imovina pretrpi fizičko oštećenje koje posjedniku ugovora uzrokuje beznačajan ekonomski gubitak od jedne novčane jedinice. Po tom ugovoru, posjednik na subjekat koji je izdao ugovor prenosi beznačajan rizik gubitka jedne novčane jedinice. U isto vrijeme, ugovor stvara rizik koji nije rizik osiguranja da će subjekat koji ga je izdao morati platiti 999.999 novčanih jedinica u slučaju nastanka određenog događaja. Zato što ne postoji scenarij po kom bi osigurani događaj uzrokovao značajan gubitak subjektu koji drži ugovor, subjekat koji ga izdaje ne preuzima značajan rizik osiguranja od tog subjekta koji drži ugovor pa, dakle, ovdje nije riječ o ugovoru o osiguranju;
 - moguće povrate reosiguravača, koje subjekat obračunava zasebno.
- B22. Subjekt to u kojoj mjeri je rizik osiguranja značajan procjenjuje za svaki ugovor zasebno. U skladu s tim, rizik osiguranja može biti značajan čak i ako postoji vrlo mala mogućnost nastanka značajnih gubitaka za cijeli portfelj, odnosno grupu ugovora.

- B23. Iz stavova B18. - B22. proizilazi da je ugovor koji predviđa plaćanje naknade za smrt koja premašuje iznos koji se plaća po doživljenju ugovor o osiguranju osim ako je ta dodatna naknada za smrt beznačajna (što se ocjenjuje na osnovu pojedinačnog ugovora a ne cijelog portfelja). Kao što je navedeno tačkom (b) stava B21., odricanje u slučaju smrti od naknada prekida ili otkupa nije uključeno u ovu procjenu ako ugovaraču osiguranja ne nadoknađuje prethodno postojeći rizik. Slično tome, ugovor o anuitetu po osnovu kog se ugovaraču osiguranja isplaćuju redovni iznosi do kraja života jeste ugovor o osiguranju, osim ako je ukupna vrijednost isplata po doživljenju beznačajna.

Promjene stepena rizika osiguranja

- B24. Neki ugovori rizik osiguranja na subjekat koji ih izdaje prenose tek nakon određenog vremena. Uzmimo u obzir, na primjer, ugovor koji omogućava određeni povrat od ulaganja i uključuje opciju ugovarača osiguranja da te primitke od ulaganja po dospijeću iskoristi za kupovinu anuiteta ugovora po doživljenju po istim stopama koje subjekat naplaćuje ostalim novim rentnim osiguranicima u trenutku kada ugovarač osiguranja iskoristi navedenu opciju. Takav ugovor rizik osiguranja prenosi na subjekat koji ga je izdao tek nakon korištenja opcije iz razloga što subjekat može po vlastitom nađenju odrediti cijenu anuiteta na osnovi koja odražava rizik osiguranja koji će biti prenesen na subjekat u to vrijeme. U skladu s tim, novčani tokovi koji bi nastali po iskorištavanju opcije nisu u granicama ugovora, dok prije iskorištavanja opcije nema novčanih tokova osiguranja u granicama ugovora. Ukoliko ugovor, međutim, određuje stope anuiteta (ili osnovu za njihovo određivanje mimo tržišnih stopa), on prenosi rizik osiguranja na subjekat koji je izdao ugovor jer je taj subjekat izložen riziku od nepovoljnih stopa anuiteta u vrijeme kada ugovarač osiguranja iskoristi raspoloživu opciju. U tom slučaju, novčani tokovi koji bi nastali u vrijeme korištenja opcije ostaju u granicama ugovora.
- B25. Ugovor koji zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju ostaje ugovor o osiguranju dok sva prava i obaveze ne prestanu važiti (to jeste, ne isteknu, budu izvršene ili poništene), osim ako se usljed preinaka prestane priznavati u skladu sa stavovima 74. - 77.

Primjeri ugovora o osiguranju

- B26. Sljedeće stavke predstavljaju ugovore o osiguranju ako je prijenos rizika osiguranja značajan:
- osiguranje od krađe ili oštećenja na imovini;
 - osiguranje odgovornosti proizvođača za proizvode, profesionalne odgovornosti, građanske odgovornosti ili troškova pravne zaštite;
 - životno osiguranje i unaprijed plaćene pogrebne usluge (iako je smrt izvjesna, neizvjesno je kada tačno će nastupiti ili, za neke vrste životnog osiguranja, da li će nastupiti unutar perioda obuhvaćenog osiguranjem);
 - anuiteti ugovora po doživljenju i penzije, odnosno ugovori koji obezbjeđuju naknadu za neizvjesni budući događaj - doživljenje rentnog osiguranika ili penzionera - kako bi rentnom osiguraniku ili pensioneru omogućili da zadrži određeni nivo prihoda na koji bi inače štetno uticalo njegovo, odnosno njeno doživljenje (obaveze poslodavaca iz planova primanja zaposlenih i obaveze isplate penzija prikazane utvrđenim penzionim planovima ne spadaju u djelokrug MSFI-ja 17, u skladu sa tačkom b. stava 7.);
 - invalidsko osiguranje i naknada troškova liječenja;
 - garancije, lične garancije, garancije za dobro izvršenje posla i tenderske garancije, odnosno ugovori koji obeštećuju ugovarača osiguranja u slučaju da druga strana ne ispuni ugovornu obavezu, kao što je, na primjer, obaveza izgradnje objekta;
 - garancije za proizvode. Garancije za proizvode koje izdaje druga strana za dobra koja prodaju proizvođač, distributer ili trgovac na malo ulaze u djelokrug MSFI-ja 17, ali garancije za proizvode koje izdaju direktno proizvođač, distributer ili trgovac na malo ne ulaze i spadaju u djelokrug MSFI-ja 15 i MRS-a 37 *Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina*;
 - osiguranje prava vlasništva (osiguranje od otkrivanja nedostataka u pravu vlasništva nad zemljištem ili objektima koji nisu bili vidljivi u trenutku izdavanja ugovora). U ovom slučaju osigurani događaj predstavlja otkrivanje nedostatka, a ne nedostatak sam po sebi;
 - putno osiguranje (odšteta ugovarača osiguranja u novcu ili naturi za gubitke pretrpljene u pripremanju za, odnosno tokom putovanja);
 - obveznice za nepogode kojima se osiguravaju buduća smanjenja isplate glavnice, kamate ili obiju, ukoliko određeni događaj štetno utiče na subjekat koji je izdao obveznicu (osim ako je riječ o

- dogadaju koji ne stvara značajan rizik osiguranja, kao što je promjena kamatne stope ili deviznog kursa);
- (k) zamjene osiguranja i drugi ugovori koji zahtijevaju plaćanje zavisno od promjena klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli koje su svojstvene nekoj od ugovornih strana.
- B27. U nastavku su dati primjeri stavki koje ne predstavljaju ugovore o osiguranju;
- (a) ugovori o ulaganju koji imaju pravni oblik ugovora o osiguranju, ali ne podrazumijevaju prijenos značajnog rizika osiguranja na subjekat koji ih izdaje. Primjera radi, ugovori o životnom osiguranju po kojima subjekat ne snosi nikakav značajan rizik smrti ili oboljevanja ne predstavljaju ugovore o osiguranju (takvi ugovori su finansijski instrumenti ili ugovori o pružanju usluga - vidi stav B28.). Ugovori o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća ne zadovoljavaju definiciju ugovora o osiguranju, ali spadaju u djelokrug MSFI-ja 17 pod uslovom da ih izdaje subjekat koji također izdaje ugovore o osiguranju, u skladu sa tačkom (c) stava 3.;
- (b) ugovori koji imaju pravni oblik osiguranja, ali sav značajan rizik osiguranja prenose nazad na ugovarača osiguranja putem neopozivih i provodivih mehanizama koji usklađuju buduća plaćanja ugovarača osiguranja u korist subjekta koji je izdao ugovor kao direktnu posljedicu osiguranih gubitaka. Primjera radi, određeni ugovori o finansijskom reosiguranju, odnosno neke grupe ugovora prenose sav značajan rizik osiguranja nazad na ugovarača osiguranja. Takvi ugovori su uobičajeno finansijski instrumenti ili ugovori o pružanju usluga (vidi stav B28.);
- (c) samoosiguranje (odnosno, zadržavanje rizika koji bi inače mogao biti pokriven osiguranjem). U takvim slučajevima, ugovor o osiguranju ne postoji budući da nema sporazuma s drugom stranom. U skladu s tim, ukoliko subjekat izda ugovor o osiguranju svojoj matici, podružnici ili zavisnom sestrinskom društvu, u konsolidovanim finansijskim izvještajima neće biti ugovora o osiguranju jer nikad nije došlo do sklapanja ugovora s drugom stranom, međutim takvi ugovori će biti prikazani u pojedinačnim ili odvojenim finansijskim izvještajima kako subjekta koji ih izda, tako i ugovarača osiguranja;
- (d) ugovori (poput ugovora o opkladi) koji nalažu plaćanje u slučaju nastanka određenog neizvjesnog događaja, ali ne postavljaju štetni učinak na ugovarača osiguranja kao preduslov za to plaćanje. Ovo, međutim, ne isključuje iz definicije ugovora o osiguranju one ugovore koji predviđaju plaćanje unaprijed utvrđenih iznosa kojim se kvantifikuje gubitak uzrokovan određenim događajem poput smrti ili nesretnog slučaja (vidi stav B12.);
- (e) derivati koji neku stranu izlažu finansijskom, ali ne i riziku osiguranja jer od nje zahtijevaju da izvrši (odnosno, daju joj pravo da potražuje) plaćanje isključivo na osnovu promjena jedne ili više određene kamatne stope, cijene finansijskog instrumenta, cijene robe, deviznog kursa, indeksa cijena ili stopa, kreditne sposobnosti ili kreditnog indeksa ili neke druge varijable, pod uslovom da ako je riječ o nefinansijskoj varijabli ona nije svojstvena nekoj od ugovornih strana;
- (f) kreditne garancije koje nalažu plaćanja čak i ako ugovarač osiguranja nije pretrpio gubitak usljed nepravovremenog plaćanja dužnika. Takvi ugovori obračunavaju se u skladu s MSFI-jem 9 *Finansijski instrumenti* (vidi stav B29.);
- (g) ugovori koji zahtijevaju plaćanje zavisno od klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli koje nisu svojstvene nekoj od ugovornih strana (poznati kao vremenski derivati);
- (h) ugovori kojima se osiguravaju buduća smanjenja isplate glavnice, kamate ili obiju zavisno od klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli čiji učinak nije svojstven nekoj od ugovornih strana (poznati kao obveznice za nepogode).
- B28. Subjekt je na ugovore iz stava B27. dužan primijeniti i druge primjenjive standarde, kao što su MSFI 9 i MSFI 15.
- B29. Kreditne garancije i ugovori o osiguranju kredita o kojima je bilo riječi u tački (f) stava B27. mogu poprimiti različite pravne oblike, kao što su garancije, akreditivi, ugovori za neispunjene kreditne obaveze ili ugovori o osiguranju. Takvi ugovori predstavljaju ugovore o osiguranju ukoliko subjektu koji ih izdaje nalažu da izvrši određena plaćanja u korist ugovarača osiguranja na ime gubitka koji je taj ugovarač pretrpio usljed nepravovremenog plaćanja određenog dužnika u skladu s izvornim i preinačenim uslovima dužničkog instrumenta. Ti ugovori, međutim, ne spadaju u djelokrug MSFI-ja 17 osim u slučajevima kada je subjekat koja ih izdaje prethodno izričito izjavio da ih smatra ugovorima o osiguranju i primjenjivao računovodstveni postupak koji se odnosi na ugovore o osiguranju (vidi tačku e. stava 7.).
- B30. Kreditne garancije i ugovori o osiguranju kredita koji nalažu plaćanje čak i ako ugovarač osiguranja nije pretrpio gubitak usljed nepravovremenog plaćanja dužnika ne spadaju u djelokrug MSFI-ja 17 budući da se njima ne prenosi značajan rizik osiguranja. Takvi ugovori uključuju ugovore koji zahtijevaju plaćanje:
- (a) bez obzira na to da li druga strana drži osnovni dužnički instrument; ili

- (b) po promjeni kreditne sposobnosti ili kreditnog rizika, a ne po nepravovremenom plaćanju određenog dužnika.

Razdvajanje komponenti od ugovora o osiguranju (stavovi 10. - 13.)

Komponente ulaganja (tačka b. stava 11.)

- B31. Tačka (b) stava 11. nalaže subjektima da vidljivo različite komponente ulaganja odvajaju od osnovnih ugovora o osiguranju. Komponenta ulaganja smatra se vidljivo različitom onda i samo onda kada su zadovoljena oba sljedeća uslova:
- (a) komponenta ulaganja i komponenta osiguranja nisu u značajnoj mjeri uzajamno povezane;
 - (b) subjekti koji izdaju ugovore o osiguranju ili druge strane prodaju, odnosno mogli bi zasebno prodati ugovor koji uređuje jednake uslove na istom tržištu, odnosno u okviru istog pravnog sistema. Subjekt kod odlučivanja o ovom pitanju u obzir uzima sve podatke do kojih je moguće relativno lako doći, ali nije dužan provoditi iscrpno istraživanje da bi utvrdio da li se neka komponenta ulaganja zasebno prodaje.
- B32. Komponenta ulaganja i komponenta osiguranja u značajnoj su mjeri uzajamno povezane ako i samo ako:
- (a) subjekat ne može mjeriti bilo koju od njih nezavisno od druge komponente. Prema tome, ako vrijednost jedne komponente varira zavisno od vrijednosti druge, subjekat primjenjuje MSFI 17 kako bi zajedno obračunao komponentu ulaganja i komponentu osiguranja; ili
 - (b) ugovarač osiguranja ne može ostvariti korist od jedne bez prisustva druge komponente. Prema tome, ako istek ili dospijeće jedne komponente ugovora dovodi do isteka, odnosno dospijeća druge, subjekat primjenjuje MSFI 17 kako bi zajedno obračunao komponentu ulaganja i komponentu osiguranja.

Obećani prijenosi vidljivo različitih dobara i neosiguravajućih usluga (stav 12.)

- B33. Stav 12. nalaže subjektima da od ugovora o osiguranju odvajaju sve obećane prijenose vidljivo različitih dobara, odnosno neosiguravajućih usluga na ugovarača osiguranja. U svrhu ovog razdvajanja, subjekat nije dužan razmatrati poslove koje mora poduzeti da bi ispunio ugovor osim ako prijenos dobara ili usluga na ugovarača osiguranja ne vrši uporedo sa izvršenjem tih poslova. Primjera radi, može se pokazati neophodnim da subjekat obavi niz administrativnih poslova kako bi izradio ugovor. Izvršenje tih poslova ne predstavlja prijenos usluge na ugovarača osiguranja u trenutku obavljanja poslova.
- B34. Dobra ili neosiguravajuće usluge obećane ugovaraču osiguranja smatraju se vidljivo različitim ukoliko taj ugovarač od njih može imati koristi bilo samostalno ili u kombinaciji sa drugim resursima do kojih može lako doći. Resursi do kojih je moguće lako doći su ona dobra i usluge koji se zasebno prodaju (bez obzira da li ih prodaje dati ili neki drugi subjekat), odnosno resursi koje je ugovarač osiguranja već stekao (od datog subjekta ili putem drugih transakcija, odnosno događaja).
- B35. Dobra ili neosiguravajuće usluge obećane ugovaraču osiguranja ne smatraju se vidljivo različitim ukoliko:
- (a) su novčani tokovi i rizici koji se vezuju uz dato dobro ili uslugu u značajnoj mjeri uzajamno povezani sa novčanim tokovima i rizicima koji se tiču komponente ugovora koja se odnosi na osiguranje; i
 - (b) subjekat pruža značajne usluge da bi se dato dobro, odnosno neosiguravajuća usluga integrisali sa komponentama osiguranja.

Mjerenje (stavovi 29. - 71.)

Procjene budućih novčanih tokova (stavovi 33. – 35.)

- B36. Ovaj dio standarda obrađuje problematiku:
- (a) nepristrasnog korištenja razumnih i utemeljenih podataka do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava (vidi stavove B37. - B41.);
 - (b) tržišnih i netržišnih varijabli (vidi stavove B42. - B53.);

- (c) korištenja aktuelnih procjena (vidi stavove B54. - B60.); i
- (d) novčanih tokova u granicama ugovora (vidi stavove B61. - B71.).

Nepriistrasno korištenje svih razumnih i utemeljenih podataka do koji se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava (vidi tačku a. stava 33.)

- B37. Cilj procjenjivanja budućih novčanih tokova je utvrditi očekivanu vrijednost, odnosno srednju vjerovatnoćom ponderisanu vrijednost, cijelog raspona mogućih ishoda, pri tome uzimajući u obzir sve razumne i utemeljene podatke do kojih se s danom obračuna može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava. Razumni i utemeljeni podaci do kojih se s danom obračuna može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava uključuju podatke o prošlim događajima i trenutnim uslovima, te previđanja budućih uslova (vidi stav B41.). Podaci u okviru informatičkih sistema samog subjekta smatraju se podacima do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava.
- B38. Polazna tačka kod procjene novčanih tokova je raspon scenarija koji oslikava cijeli raspon mogućih ishoda. Svaki scenarij daje iznos i vrijeme novčanih tokova u odnosu na neki ishod, te procjenu vjerovatnoće tog ishoda. Novčani tokovi svakog od njih diskontuju se i ponderišu prema procijenjenoj vjerovatnoći da će neki konkretni ishod dati očekivanu sadašnju vrijednost. Prema tome, cilj nije osmisliti najvjerovatniji ili ishod za koji je vjerovatnije da se hoće nego da se neće desiti u odnosu na buduće novčane tokove.
- B39. Kod razmatranja cijelog raspona mogućih ishoda cilj je nepristrasno uvrstiti sve razumne i utemeljene podatke do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava a ne utvrditi svaki mogući scenarij. Praktično uzevši, osmišljavanje eksplicitnih scenarija je nepotrebno ako će to dati procjenu koja je u skladu sa mjernim ciljem uzimanja u obzir svih razumnih i utemeljenih podataka do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnog napora i sredstava pri utvrđivanju srednje vrijednosti. Primjera radi, ukoliko subjekat procijeni da je raspodjela vjerovatnoće pojedinih ishoda u grubom smislu konzistentna sa raspodjelom vjerovatnoće koju je moguće u potpunosti opisati pomoću svega nekoliko parametara, dovoljno je da procijeni samo te parametre. Slično tome, ponekad relativno jednostavno modeliranje može dati odgovor koji je u prihvatljivom rasponu preciznosti bez potrebe za velikim brojem detaljnih simulacija. U nekim slučajevima, međutim, novčane tokove mogu određivati složeni faktori koji leže u njihovoj pozadini, te na promjene ekonomskih uslova mogu reagovati na nelinearan način. Ovo se može desiti, na primjer, ako novčani tokovi odražavaju seriju uzajamno povezanih implicitnih ili eksplicitnih opcija. U takvim slučajevima, ispunjenje mjernog cilja vjerovatno će iziskivati sofisticiranije stohastičko modeliranje.
- B40. Osmišljeni mogući scenariji moraju uključivati nepristrasne procjene vjerovatnoće nastanka katastrofalnih gubitaka u okviru postojećih ugovora a isključivati potencijalna potraživanja po osnovu potencijalnih budućih ugovora.
- B41. Subjekt vjerovatnoće i iznose budućih plaćanja u okviru postojećih ugovora procjenjuje na osnovu pribavljenih podataka, uključujući:
- (a) podatke o odštetnim zahtjevima koje su ugovarači osiguranja već podnijeli;
 - (b) druge podatke o poznatim, odnosno procijenjenim značajkama ugovora o osiguranju;
 - (c) istorijske podatke o ličnim iskustvima samog subjekta, po potrebi dopunjene istorijskim podacima iz drugih izvora. Istorijski podaci se prilagođavaju kako bi odražavali trenutne uslove, između ostalog, kada:
 - (i) se osigurana kategorija stanovništva po svojim svojstvima razlikuje (odnosno, kada će se usljed, primjera radi, nepovoljnog odabira razlikovati) od onih na kojima se zasnivaju istorijski podaci;
 - (ii) postoje naznake da se prošli trendovi neće nastaviti, da će doći do nastanka novih trendova, odnosno da bi ekonomske, demografske i druge promjene mogle uticati na novčane tokove koji proizilaze iz postojećih ugovora o osiguranju; ili
 - (iii) je došlo do promjena u stavkama poput postupaka preuzimanja rizika i upravljanja potraživanjima koje bi mogle uticati na mjerodavnost istorijskih podataka u odnosu na ugovore o osiguranju;
 - (d) ukoliko su dostupni, podatke o tekućim cijenama za ugovore o reosiguranju i druge finansijske instrumente (ako postoje) koji nude zaštitu od sličnih rizika, poput obveznica za nepogode i vremenskih derivata, te podatke o tržišnim cijenama nedavnih prijenosa ugovora o osiguranju. Ti podaci se usklađuju kako bi uzeli u obzir razlike između novčanih tokova koji proizilaze iz ugovora o reosiguranju i drugih finansijskih instrumenata i novčanih tokova koji bi nastajali kako subjekat ispunjava osnovne ugovore s ugovaračima osiguranja.

Tržišne i netržišne varijable

- B42. MSFI 17 prepoznaje dvije vrste varijabli:
- (a) tržišne varijable – varijable koje se mogu vidjeti na ili direktno izvesti sa tržišta (kao što su cijene vrijednosnih papira kojima se javno trguje i kamatne stope); i
 - (b) netržišne varijable – sve druge varijable (poput učestalosti i ozbiljnosti odštetnih zahtjeva i smrtnosti).
- B43. Tržišne varijable u pravilu dovode do finansijskog rizika (na primjer, dostupne kamatne stope), dok netržišne varijable uobičajeno daju nefinansijski rizik (na primjer, stope smrtnosti), ali ovo ne mora uvijek biti slučaj. Primjerice, moguće je postojanje pretpostavki o finansijskim rizicima čije varijable se ne mogu vidjeti na ili izvesti sa tržišta (kao što su kamatne stope koje se ne mogu vidjeti na ili izvesti sa tržišta).

Tržišne varijable (tačka b. stava 33.)

- B44. Procjene tržišnih varijabli moraju biti u skladu sa dostupnim tržišnim cijenama s danom mjerenja. Subjekt je dužan u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti dostupne ulazne vrijednosti, ne zamjenjujući vlastite procjene dostupnim tržišnim podacima osim u slučajevima iz stava 79. MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti*. U skladu sa MSFI-jem 13, u slučajevima kada je varijable neophodno izvesti (jer, recimo, ne postoje dostupne tržišne varijable), one moraju biti što konzistentnije sa dostupnim tržišnim varijablama.
- B45. Tržišne cijene objedinjuju čitav raspon stavova u pogledu mogućih budućih ishoda, te odražavaju preference učesnika na tržištu naspram rizika. U skladu s tim, one ne mogu predstavljati jedini izvor predviđanja budućih ishoda. Ukoliko se stvarni ishod razlikuje od ranije tržišne cijene to ne znači da ta cijena nije bila 'ispravna'.
- B46. Bitan vid primjene tržišnih varijabli je koncept replikacijske imovine, odnosno portfelja imovine. Replikacijska imovina je imovina čiji novčani tokovi su prema svim scenarijima *potpuno* jednaki ugovornim novčanim tokovima grupe ugovora o osiguranju u visini iznosa, vremenu i stepenu neizvjesnosti. U nekim slučajevima moguće je postojanje replikacijske imovine za neke novčane tokove koji proizilaze iz grupe ugovora o osiguranju. Fer vrijednost te imovine uzima u obzir kako očekivanu sadašnju vrijednost novčanih tokova od imovine tako i rizik koji se vezuje uz te novčane tokove. U slučaju postojanja replikacijskog portfelja imovine za neke od novčanih tokova koji proizilaze iz grupe ugovora o osiguranju, subjekat može koristiti fer vrijednost te imovine kako bi izmjerio relevantne novčane tokove ispunjenja umjesto da eksplicitno procjenjuje te novčane tokove i diskontne stope.
- B47. MSFI 17 ne iziskuje od subjekta da koristi metod replikovanja portfelja, međutim ako replikacijska imovina, odnosno portfelj već postoje za pojedine novčane tokove koji proizilaze iz ugovora o osiguranju a subjekat se odluči na korištenje neke druge metode, mora biti zadovoljan zaključkom da metod replikovanja portfelja vjerovatno ne bi dao materijalno drugačije mjerenje istih novčanih tokova.
- B48. Metode osim metoda replikovanja portfelja poput metoda stohastičkog modeliranja mogu se pokazati robusnijima ili lakšim za primjenu ukoliko su novčani tokovi koji variraju u odnosu na povrat od imovine i ostali novčani tokovi u značajnoj mjeri zavisni jedni od drugih. Odabir metoda koji najbolje odgovara ciljanoj usklađenosti sa dostupnim tržišnim varijablama u konkretnim okolnostima iziskuje prosuđivanje. Odabrani metod mora, naročito, dovesti do mjerenja bilo koje od opcija i garancija uvrštenih u ugovore o osiguranju koje je u skladu sa dostupnim tržišnim cijenama (ukoliko postoje) tih opcija, odnosno garancija.

Netržišne varijable

- B49. Procjene netržišnih varijabli moraju uzimati u obzir sve razumne i utemeljene, kako eksterne tako i interne, dokaze do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava.
- B50. Eksterni netržišni podaci (kao što je službena statistika o smrtnosti) mogu biti manje ili više relevantni od internih podataka (poput interno izrađene statistike o smrtnosti), zavisno od okolnosti. Na primjer, subjekat koji izdaje ugovore o životnom osiguranju se kod izrade nepristrasnih procjena vjerovatnoće pojedinih scenarija kada je riječ o smrtnosti za potrebe svojih ugovora o osiguranju ne smije oslanjati isključivo na službenu statistiku o smrtnosti već je u razmatranje dužan uzeti i sve druge razumne i utemeljene interne i eksterne izvore podataka do kojih može doći bez nepotrebnih napora i sredstava. Kod tog utvrđivanja vjerovatnoće, subjekat veći značaj treba pridavati onim podacima koji su uvjerljiviji. Primjera radi:
- (a) interna statistika o smrtnosti može se pokazati uvjerljivijom od službenih podataka ako se ti službeni podaci izvode na osnovu široke populacije koja ne oslikava stanje osigurane populacije. Ovo je slučaj, na primjer, kada se demografske karakteristike osigurane populacije značajno razlikuju od demografskih karakteristika cijele populacije date države, što znači da subjekat mora pridavati veći značaj internim podacima a manji službenoj statistici;

- (b) suprotno tome, ukoliko je interna statistika izvedena na osnovu manje grupe stanovnika za čije karakteristike se vjeruje da poblizje odgovaraju karakteristikama ukupnog stanovništva države, a pri tome su službeni podaci noviji, subjekat veći značaj pridaje tim podacima.
- B51. Procjene stepena vjerovatnoće u odnosu na netržišne varijable ne smiju biti u suprotnosti sa dostupnim tržišnim varijablama. Na primjer, procjene vjerovatnoće u odnosu na moguće buduće stope inflacije moraju biti što usklađenije sa stepenima vjerovatnoće koji su implicitni iz tržišnih kamatnih stopa.
- B52. U nekim slučajevima, subjekat može zaključiti da tržišne varijable variraju nezavisno od netržišnih. U takvim slučajevima, subjekat razmatra scenarije koji uzimaju u obzir raspon ishoda u odnosu na netržišne varijable, kod svakog od scenarija koristeći jednaku dostupnu vrijednost tržišne varijable.
- B53. U drugim slučajevima opet tržišne i netržišne varijable mogu biti uzajamno povezane. Na primjer, mogu postojati dokazi da su stope isteka (netržišna varijabla) uzajamno povezane sa kamatnim stopama (tržišna varijabla). Slično tome, mogu postojati dokazi da je broj zahtjeva po osnovu osiguranja kuća i stanova ili vozila uzajamno povezan s ekonomskim ciklusima te, prema tome, kamatnim stopama i visinom troškova. Subjekat mora osigurati da su procjene stepena vjerovatnoće scenarija i usklađivanje za nefinansijski rizik u odnosu na tržišne varijable u skladu sa dostupnim tržišnim cijenama koje zavise od tih tržišnih varijabli.

Korištenje aktuelnih procjena (vidi tačku c. stava 33.)

- B54. Kod procjene svakog od scenarija u vezi novčanih tokova i stepena njihove vjerovatnoće, subjekat koristi sve razumne i utemeljene podatke do kojih može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava. Subjekat provjerava i ažurira svoje procjene s kraja prethodnog obračunskog perioda, pri čemu razmatra da li:
- (a) te ažurirane procjene vjerno oslikavaju uslove na kraju izvještajnog perioda;
- (b) promjene u tim procjenama vjerno oslikavaju promjene uslova tokom perioda. Pretpostavimo, na primjer, da su se te procjene kretale oko jednog kraja realnog raspona na početku perioda. Ako se uslovi nisu promijenili, pomjeranje procjena na drugi kraj istog raspona na kraju perioda ne bi vjerno oslikavalo dešavanja tokom perioda. U slučaju da se najnovije procjene subjekta razlikuju od njegovih ranijih procjena a da se pri tome uslovi nisu promijenili, subjekat je dužan procijeniti da li su novi stepeni vjerovatnoće koje je vezao uz svaki od scenarija opravdani. Kod ažuriranja svojih procjena vjerovatnoće, subjekat uzima u obzir i dokaze koji potkrepljuju njegove ranije procjene i sve nove dokaze kojima raspoložuje, pridajući veći značaj onima koji su uvjerljiviji.
- B55. Stepem vjerovatnoće vezan uz svaki scenarij mora odražavati uslove na kraju obračunskog perioda. Prema tome, u skladu sa MRS-om 10 *Događaji nakon izvještajnog perioda*, događaj koji se desi po isteku obračunskog perioda a koji razriješi neizvjesnost koja je postojala na kraju tog perioda ne predstavlja dokaz uslova koji su postojali na taj dan. Primjera radi, na kraju obračunskog perioda može postojati dvadesetpostotna vjerovatnoća da će se u preostalim šest mjeseci trajanja ugovora o osiguranju desiti snažna oluja. Nakon isteka obračunskog perioda, ali prije odobravanja objave finansijskih izvještaja, ta snažna oluja se i desi. Novčani tokovi ispunjenja u okviru datog ugovora ne odražavaju oluju za koju je, gledano retroaktivno, poznato da se desila. Umjesto toga, novčani tokovi uvršteni u mjerenje uvažavaju dvadesetpostotnu vjerovatnoću koja je bila vidljiva na kraju izvještajnog perioda (pri čemu podaci objavljeni u skladu sa MRS-om 10 pokazuju da se događaj koji ne nalaže usklađivanje desio nakon isteka obračunskog perioda).
- B56. Aktuelne procjene očekivanih novčanih tokova nisu obavezno jednake najnovijim stvarnim iskustvima. Pretpostavimo, na primjer, da su iskustva sa smrtnošću u obračunskom periodu bila dvadeset posto gora od ranijih iskustva sa smrtnošću i prethodnih očekivanja u pogledu tih iskustava. Tu naglu promjenu iskustava mogli su izazvati nekoliko faktora, uključujući:
- (a) trajne promjene kada je riječ o smrtnosti;
- (b) promjene karakteristika osiguranog stanovništva (poput promjena kod preuzimanja ili raspodjele, odnosno selektivnog isteka ugovora od osiguranika neuobičajeno dobrog zdravstvenog stanja);
- (c) nasumična kolebanja; i
- (d) prepoznatljiviji jednokratni uzroci.
- B57. Subjekat ispituje razloge opisane promjene iskustava, te izrađuje nove procjene novčanih tokova i stepena vjerovatnoće uvažavajući najnovija iskustva, prethodna iskustva i druge podatke. U odnosu na primjer iz stava B56. te radnje bi u pravilu pokazale da se očekivana sadašnja vrijednost naknada u slučaju smrti mijenja, ali da te promjene ne dosežu dvadeset posto. Kod primjera iz stava B56., ako stope smrtnosti ostanu značajno više nego što to kazuju ranije procjene i to iz razloga za koje se očekuje da će i dalje postojati, procijenjena vjerovatnoća povezana uz date scenarije visokog stepena smrtnosti će rasti.
- B58. Procjene netržišnih varijabli moraju uključivati podatke o trenutnom nivou osiguranih događaja, te podatke o trendovima. Na primjer, stope smrtnosti u mnogim su zemljama čitav niz godina bile u konstantnom padu.

Utvrđivanje novčanih tokova ispunjenja uzima u obzir stepene vjerovatnoće koji bi se vezali uz svaki mogući trend, uvažavajući sve razumne i utemeljene podatke do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava.

- B59. Slično tome, ako su novčani tokovi raspoređeni u korist grupe ugovora o osiguranju osjetljivi na inflaciju, utvrđivanje novčanih tokova ispunjenja mora odražavati aktuelne procjene mogućih budućih stopa inflacije. S obzirom da su stope inflacije i kamatne stope u pravilu uzajamno povezane, mjerenje novčanih tokova ispunjenja mora odražavati stepen vjerovatnoće svakog scenarija u vezi promjena inflacije u smislu da odgovara stepenima vjerovatnoće koji su implicitni iz tržišnih kamatnih stopa korištenih kod procjene diskontne stope (vidi stav B51.).
- B60. Kod procjene novčanih tokova, subjekat uzima u obzir sadašnja očekivanja u pogledu budućih događaja koji bi mogli uticati na te novčane tokove. Subjekt je dužan osmisliti moguće scenarije u vezi novčanih tokova koji oslikavaju te buduće događaje, te nepristrasno procijeniti stepen vjerovatnoće da se svaki od njih i ostvari. Subjekt, međutim, ne uzima u obzir sadašnja očekivanja u pogledu budućih izmjena pravnih propisa kojima bi se promijenila ili izvršila sadašnja obaveza, odnosno stvorile nove obaveze u okviru postojećih ugovora o osiguranju, i to sve dok takva izmjena pravnih propisa ne bude na snazi.

Novčani tokovi u granicama ugovora (stav 34.)

- B61. Procjene novčanih tokova u odnosu na svaki od mogućih scenarija moraju uključivati sve novčane tokove u granicama postojećeg ugovora, bez ikakvih drugih novčanih tokova. Subjekt kod određivanja granica postojećeg ugovora primjenjuje odredbe stava 2.
- B62. Mnogi ugovori o osiguranju sadrže obilježja koja ugovaračima osiguranja omogućavaju poduzimanje radnji kojima se mijenjaju visina, vrijeme, vrsta i stepen neizvjesnosti iznosa koje će primiti. Ta obilježja uključuju opcije obnavljanja ugovora, otkupa, konverzije, te opcije prestanka plaćanja premija dok još primaju naknade od ugovora. Mjerenje grupe ugovora o osiguranju mora odražavati, on osnovu očekivane vrijednosti, aktuelne procjene subjekta u odnosu na način na koji će ugovarači osiguranja iz grupe koristiti raspoložive opcije, a usklađivanje za nefinansijski rizik odražavati aktuelne procjene subjekta u pogledu toga kako bi se trenutno ponašanje ugovarača osiguranja moglo razlikovati od njihovog očekivanog ponašanja. Ovaj zahtjev za određivanjem očekivane vrijednosti važi bez obzira na broj ugovora u grupi, pa tako važi i za grupe koje čini samo jedan ugovor. U skladu s tim, mjerenje grupe ugovora o osiguranju ne smije se zasnivati na pretpostavci postojanja stopostotne vjerovatnoće da će ugovarači osiguranja:
- (a) otkupiti svoje ugovore, ukoliko postoji određena vjerovatnoća da neki od njih to neće uraditi; ili
 - (b) produžiti svoje ugovore, ukoliko postoji određena vjerovatnoća da neki od njih to neće uraditi.
- B63. Kada je subjekat koji izdaje ugovor o osiguranju ugovorno obavezan da taj ugovor obnovi ili na drugi način produži, primjenjuje stav 34. kako bi procijenio da li su premije i s njima povezani novčani tokovi koji proizilaze iz obnovljenih ugovora u granicama izvornog ugovora.
- B64. Stav 34. predviđa praktičnu mogućnost subjekta da na neki budući dan (datum obnavljanja ugovora) odredi cijenu koja u potpunosti uvažava rizike iz ugovora od tog dana. Subjekt ovu praktičnu mogućnost ima kada ne postoje nikakva ograničenja da odredi istu cijenu koju bi odredio za novi ugovor jednakih svojstava kao postojeći izdat na taj dan ili onda kada može izmijeniti naknade kako bi odgovarale cijeni koju planira promijeniti. Slično tome, subjekat ima praktičnu mogućnost određivanja cijene onda kada može promijeniti cijenu postojećeg ugovora kako bi odražavala sveukupne rizike u okviru portfelja ugovora o osiguranju, čak i ako cijena određena za svakog pojedinog ugovarača osiguranja ne oslikava promjene u riziku za tog konkretnog ugovarača. Kod procjene da li ima praktičnu mogućnost postaviti cijenu koja bi u potpunosti odražavala rizike ugovora, odnosno portfelja, subjekat u obzir uzima sve rizike koje bi uzimao u obzir kod preuzimanja jednakih ugovora s danom obnavljanja ugovora a u odnosu na ostatak trajanja osiguranja. Utvrđujući procjene budućih novčanih tokova na kraju obračunskog perioda, subjekat preispituje granice ugovora o osiguranju kako bi uvažio učinak promjena okolnosti na značajna prava i obaveze subjekta.
- B65. Novčani tokovi u granicama ugovora o osiguranju su oni tokovi koji se direktno odnose na ispunjenje ugovora, uključujući novčane tokove čiji iznos i vrijeme podliježu diskrecionom pravu subjekta. Novčani tokovi u granicama ugovora su:
- (a) premije (uključujući usklađivanja i rate premija) od ugovarača osiguranja, te svi dodatni novčani tokovi koji nastaju kao rezultat premija;
 - (b) plaćanja u korist (ili u ime) ugovarača osiguranja, uključujući podnesene ali još uvijek neisplaćene odštetne zahtjeve (odnosno, podnesene zahtjeve), odštetne zahtjeve nastale po osnovu događaja koji su se već desili, ali koji još nisu podneseni, te sva buduća potraživanja u odnosu na koje subjekat ima značajnu obavezu (vidi stav 34.);
 - (c) plaćanja u korist (ili u ime) ugovarača koja variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki;

- (d) plaćanja u korist (ili u ime) ugovarača osiguranja koja proizilaze iz derivata, kao što su opcije i garancije ugrađene u ugovor, u onoj mjeri u kojoj te opcije i garancije nisu odvojene od ugovora o osiguranju (vidi tačku a. stava 11.);
 - (e) raspodjele novčanih tokova kupovine osiguranja pripisivih portfelju kom pripada dati ugovor;
 - (f) troškovi obrade odštetnih zahtjeva (odnosno, troškovi koji nastaju po subjekat po osnovu provjere, obrade i rješavanja odštetnih zahtjeva u okviru postojećih ugovora o osiguranju, uključujući naknade pravnih savjetnika i regulatora gubitka, te interne troškove provjere zahtjeva i procesuiranja njihove isplate);
 - (g) troškovi koji će nastati po subjekat u procesu isplate ugovornih naknada u naturi;
 - (h) troškovi provođenja i održavanja politika, kao što su troškovi fakturisanja premija i postupanja s promjenama politike (poput troškova konverzije i vraćanja u prethodno stanje). Ovi troškovi uključuju i stalne provizije čije plaćanje posrednicima treba očekivati ukoliko neki konkretni ugovarač osiguranja nastavi plaćati premije u granicama ugovora o osiguranju;
 - (i) porezi po osnovu transakcija (kao što su porezi po osnovu premija, porez na dodatu vrijednost i porez na promet dobara i usluga) i davanja (kao što su naknade za protupožarnu zaštitu i procjene garantnog fonda) koji direktno proizilaze iz postojećih ugovora o osiguranju ili im se mogu pripisati na razumnim i dosljednim osnovama;
 - (j) plaćanja koja vrši osiguravatelj u svojstvu fiducijara a u svrhu izmirivanja poreskih obaveza ugovarača osiguranja, te s njima povezana primanja;
 - (k) potencijalni novčani prilivi od povrata (poput povrata od spašavanja i regresa) po osnovu budućih odštetnih zahtjeva pokrivenih postojećim ugovorima o osiguranju i, u onoj mjeri u kojoj ne zadovoljavaju uslove da budu priznati kao odvojena imovina, potencijalni novčani prilivi od povrata po osnovu ranijih zahtjeva;
 - (l) raspodjela fiksnih i promjenjivih opštih troškova (kao što su računovodstveni, troškovi kadrova, informatičke opreme i podrške, amortizacije objekata, najma, održavanja i komunalnih usluga) koji se mogu direktno pripisati ispunjavanju ugovora o osiguranju. Ovi troškovi se po grupama ugovora raspoređuju primjenom metoda koji su sistematični, smisleni i dosljedno se primjenjuju na sve troškove sličnih svojstava);
 - (m) svi drugi troškovi koje u skladu s uslovima ugovora snosi ugovarač osiguranja.
- B66. Sljedeći novčani tokovi ne uključuju se u procjenu novčanih tokova koji nastaju kako subjekat ispunjava postojeće ugovore o osiguranju:
- (a) povrati od ulaganja. Ulaganja se priznaju, mjere i prikazuju zasebno;
 - (b) novčani tokovi (isplate ili primanja) koji proizilaze iz ugovora o reosiguranju koje subjekat drži. Ugovori o reosiguranju koji se drže priznaju se, mjere i prikazuju zasebno;
 - (c) novčani tokovi koji bi mogli prosteći iz budućih ugovora o osiguranju, to jeste novčani tokovi koji nisu u granicama postojećih ugovora (vidi stavove 34. - 35.);
 - (d) novčani tokovi u vezi sa troškovima koji se ne mogu direktno pripisati portfelju ugovora o osiguranju u čijem sastavu je i dati ugovor, poput određenih troškova dizajniranja proizvoda i obuke. Ovi troškovi priznaju se u okviru dobiti ili gubitka po nastanku;
 - (e) novčani tokovi koji proizilaze iz nepotrebnog utroška radne snage i drugih resursa pri ispunjenju ugovora. Ovi troškovi priznaju se u okviru dobiti, odnosno gubitka po nastanku;
 - (f) isplate i primanja po osnovu poreza na dobit koja osiguravatelj ne izvrši, odnosno ne primi u svojstvu fiducijara. Ove isplate i uplate se priznaju, mjere i prikazuju zasebno i to u skladu s MRS-om 12 *Porezi na dobit*;
 - (g) novčani tokovi između različitih komponenti subjekta koji vrši obračun, kao što su fondovi ugovarača osiguranja ili fondovi dioničara, onda kad ti tokovi ne mijenjaju iznos koji će biti isplaćen u korist ugovarača osiguranja;
 - (h) novčani tokovi koji proizilaze iz komponenti koje se odvajaju od ugovora o osiguranju i obračunavaju u skladu sa drugim primjenjivim standardima (vidi stavove 10. - 13.).

Ugovori s novčanim tokovima koji utiču, odnosno na koje utiču novčani tokovi ugovarača osiguranja iz drugih ugovora

- B67. Neki ugovori o osiguranju utiču na novčane tokove u korist ugovarača iz drugih ugovora time što nalažu:

- (a) da ugovarač osiguranja sa ugovaračima osiguranja iz drugih ugovora dijeli povrate od iste određene grupe osnovnih stavki; i
 - (b) da:
 - (i) ugovarač osiguranja snosi umanjenje svog udjela u povratu od tih osnovnih stavki zbog plaćanja u korist ugovarača osiguranja iz drugih ugovora koji dijele istu grupu stavki, uključujući plaćanja koja proizilaze iz garancija datih ugovaračima osiguranja iz tih drugih ugovora; ili da
 - (ii) ugovarači osiguranja iz drugih ugovora snose umanjenje svojih udjela u povratu od osnovnih stavki zbog plaćanja u korist predmetnog ugovarača osiguranja, uključujući plaćanja koja proizilaze iz garancija datih tom ugovaraču osiguranja.
- B68. U nekim slučajevima, takvi ugovori utiču na novčane tokove u korist ugovarača osiguranja iz ugovora drugih grupa. Novčani tokovi ispunjenja svake od grupa odražavaju mjeru u kojoj ugovori iz date grupe dovode do toga da na subjekat utiču očekivani novčani tokovi, bez obzira da li je riječ o ugovaračima osiguranja iz ugovora te ili ugovora neke druge grupe. U skladu s tim, novčani tokovi ispunjenja za grupu:
- (a) uključuju plaćanja koja proizilaze iz uslova postojećih ugovora u korist ugovarača osiguranja iz ugovora druge grupe, bez obzira da li se očekuje da se izvrše prema sadašnjim ili prema budućim ugovaračima osiguranja; a
 - (b) isključuju plaćanja u korist ugovarača osiguranja iz date grupe ugovora koja su u skladu sa tačkom a. ovog stava izvršena u novčane tokove ispunjenja druge grupe.
- B69. Primjera radi, u onoj mjeri u kojoj su plaćanja u korist ugovarača osiguranja iz jedne grupe ugovora umanjena iz udjela u povratima od osnovnih stavki sa 350 na 250 novčanih jedinica zbog plaćanja zagaranovanog iznosa ugovaračima osiguranja iz ugovora druge grupe, novčani tokovi ispunjenja prve grupe podrazumijevali bi plaćanja 100 novčanih jedinica (to jeste, onoga što bi dalo 350 novčanih jedinica), dok bi novčani tokovi ispunjenja druge grupe isključivali 100 novčanih jedinica iz zagaranovanog iznosa.
- B70. Moguće je koristiti različite praktične pristupe da bi se utvrdili novčani tokovi ispunjenja za grupe ugovora koji utiču, odnosno na koje utiču novčani tokovi u korist ugovarača osiguranja iz ugovora drugih grupa. U nekim slučajevima, subjekat će promjenu osnovnih stavki i njom uzrokovanu promjenu novčanih tokova moći utvrditi samo na nivou objedinjavanja višem od grupe. U tim slučajevima, subjekat raspoređuje učinak date promjene osnovnih stavki na svaku od grupa na sistemskim i smislenim osnovama.
- B71. Nakon što je ugovorima iz neke grupe obezbijedena sva pokrivenost osiguranjem, može se desiti da novčani tokovi ispunjenja i dalje podrazumijevaju plaćanja za koja se očekuje da budu izvršena u korist sadašnjih ugovarača osiguranja iz drugih grupa ugovora, odnosno budućih ugovarača osiguranja. Subjektat nije dužan nastaviti raspodjelu takvih novčanih tokova ispunjenja u korist konkretnih grupa, već umjesto toga može priznati i mjeriti obavezu po osnovu novčanih tokova ispunjenja proizašlih iz svih grupa.

Diskontne stope (stav 36.)

- B72. Subjektat je kod primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati sljedeće diskontne stope:
- (a) kod mjerenja novčanih tokova ispunjenja, tekuće diskontne stope u skladu sa stavom 36.;
 - (b) kod utvrđivanja prirasta kamate na maržu za ugovorenu uslugu u skladu sa tačkom (b) stava 44. u odnosu na ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, diskontne stope određene na dan početnog priznavanja grupe ugovora, primjenjujući stav 36. na nominalne novčane tokove koji ne variraju zavisno od povrata od bilo koje osnovne stavke;
 - (c) kod mjerenja promjena marže za ugovorenu uslugu u skladu sa tačkama (a), (b) i (c) stava B96. u odnosu na ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, diskontne stope u skladu sa stavom 36. određene po početnom priznavanju;
 - (d) kod grupa ugovora koje podliježu pristupu zasnovanom na raspodjeli premije i koje podrazumijevaju značajnu komponentu finansiranja, kako bi izvršio usklađivanje knjigovodstvene vrijednosti obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u skladu sa stavom 56., diskontne stope prema stavu 36. određene po početnom priznavanju;
 - (e) kada subjekat odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja na dobit ili gubitak i na ostalu sveobuhvatnu dobit (vidi stav 88.), kako bi utvrdio iznos finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja koji su izvršeni u dobit ili gubitak:
 - (i) za grupe ugovora o osiguranju kod kojih promjene pretpostavki u odnosu na finansijski rizik ne utiču značajno na iznose koji se plaćaju u korist ugovarača osiguranja, u skladu sa stavom B131., diskontne stope određene na dan početnog priznavanja grupe ugovora,

- primjenjujući stav 36. na nominalne novčane tokove koji ne variraju zavisno od povrata od bilo koje osnovne stavke;
- (ii) za grupe ugovora o osiguranju kod kojih promjene pretpostavki u odnosu na finansijski rizik značajno utiču na iznose koji se plaćaju u korist ugovarača osiguranja, u skladu sa stavkom (i) tačke (a) stava B132., diskontne stope koje podrazumijevaju da se preostali izmijenjeni očekivani finansijski prihodi ili rashodi osiguranja tokom preostalog perioda trajanja date grupe ugovora raspoređuje u jednakom omjeru;
 - (iii) za grupe ugovora koje podliježu pristupu zasnovanom na raspodjeli premije u skladu sa tačkom (b) stava 59. i stavom B133., diskontne stope određene na dan nastanka odštetnog zahtjeva, primjenjujući stav 36. na nominalne novčane tokove koji ne variraju zavisno od povrata od bilo koje osnovne stavke.
- B73. Da bi odredio diskontne stope na dan početnog priznavanja grupe ugovora iz tačaka (b), (c), (d) i (e) stava B72., subjekat može primjenjivati ponderisane prosječne diskontne stope tokom perioda u kom se izdaju ugovori iz date grupe a koji, u skladu sa stavom 22., ne smije prelaziti više od godinu dana.
- B74. Procjene diskontnih stopa moraju biti u skladu sa drugim procjenama koje se koriste kod mjerenja ugovora o osiguranju da bi se izbjegli dvostruko obračunavanje i propusti. Primjera radi:
- (a) novčani tokovi koji ne variraju zavisno od povrata od bilo koje osnovne stavke diskontuju se po stopama koje ne odražavaju bilo koju takvu varijabilnost;
 - (b) novčani tokovi koji variraju zavisno od povrata od bilo koje finansijske osnovne stavke:
 - (i) diskontuju se po stopama koje odražavaju tu varijabilnosti; odnosno
 - (ii) usklađuju se za učinak te varijabilnosti i diskontuju po stopi koja odražava izvršeno usklađivanje;
 - (c) nominalni novčani tokovi (to jeste, novčani tokovi koji uvažavaju učinak inflacije) diskontuju se po stopama koje uvažavaju učinak inflacije; i
 - (d) stvarni novčani tokovi (to jeste, novčani tokovi koji ne uvažavaju učinak inflacije) diskontuju se po stopama koje ne uvažavaju učinak inflacije.
- B75. Tačka (b) stava B74. nalaže da se novčani tokovi koji variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki diskontuju po stopama koje odražavaju tu varijabilnost ili usklađuju za učinak te varijabilnosti i diskontuju po stopi koja odražava izvršeno usklađivanje. Varijabilnost je relevantan faktor bez obzira na to da li proizilazi iz uslova ugovora ili iz diskrecionog prava subjekta, kao i na to da li subjekat drži osnovne stavke.
- B76. Za novčane tokove koji variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki sa promjenjivim povratima, ali podliježu zagarantovanom najnižem povratu, ne smatra se da variraju isključivo zasnovano na povratima od osnovnih stavki čak ni ako je zagarantovani iznos niži od očekivanog povrata od osnovnih stavki. U skladu s ovim, subjekat usklađuje stopu koja odražava datu varijabilnost povrata od osnovnih stavki za učinak garancije, čak i ako je zagarantovani iznos niži od očekivanog povrata od osnovnih stavki.
- B77. MSFI 17 ne nalaže subjektima da razdvajaju procijenjene novčane tokove na one koji variraju, odnosno one koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki. Subjekti koji ne vrše ovaj vid razdvajanja dužni su primijeniti diskontne stope koje odgovaraju procijenjenim novčanim tokovima u cjelini, primjera radi, koristeći metod stohastičkog modeliranja ili metode mjerenja koje su neosjetljive na rizik.
- B78. Diskontne stope uvažavaju samo relevantne faktore, to jeste faktore koji proizilaze iz vremenske vrijednosti novca, karakteristika novčanih tokova i značajki likvidnosti datih ugovora o osiguranju. Takve diskontne stope ne moraju obavezno biti dostupne na tržištu. U skladu s tim, u slučaju nepostojanja dostupnih tržišnih stopa za instrument istih svojstava, odnosno u slučaju kada dostupne tržišne stope za slične instrumente postoje ali ne prepoznaju odvojeno faktore koji taj instrument razlikuju od ugovora o osiguranju, subjekat je dužan sam procijeniti odgovarajuće stope. MSFI 17 ne nalaže korištenje nekog konkretnog metoda procjene kod određivanja diskontnih stopa, ali je kod primjene bilo kog metoda subjekat dužan:
- (a) u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti dostupne ulazne vrijednosti (vidi stav B44.) i uzeti u obzir sve razumne i utemeljene, kako eksterna tako i interne, podatke o netržišnim varijablama do kojih može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava (vidi stav B49.). Korištene diskontne stope, naročito, ne smiju biti u suprotnosti sa bilo kojim od dostupnih i relevantnih tržišnih podataka, a korištene netržišne varijable u suprotnosti sa dostupnim tržišnim varijablama;
 - (b) uvažiti trenutne tržišne uslove sa stanovišta učesnika na tržištu;
 - (c) vršiti prosudbe kako bi procijenio u kojoj mjeri su slična obilježja ugovora o osiguranju koji su predmet mjerenja i obilježja instrumenta u odnosu na koji postoje dostupne tržišne cijene, te izvršiti usklađivanje tih cijena kako bi odražavale utvrđenu razliku.

- B79. Kod novčanih tokova ugovora o osiguranju koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki, diskontna stopa mora odražavati krivulju prinosa u odgovarajućoj valuti za instrumente koji subjekat koji ih drži ne izlažu nikakvom ili zanemarivom kreditnom riziku, usklađeno kako bi se uzele u obzir značajke likvidnosti date grupe ugovora o osiguranju. To usklađivanje odražava razliku između značajki likvidnosti date grupe ugovora o osiguranju i značajki likvidnosti imovine koja je korištena kod određivanja krivulje prinosa. Krivulje prinosa odražavaju imovinu kojom se trguje na aktivnim tržištima a koju subjekat koji ih drži u pravilu može lako prodati u bilo kom trenutku bez značajnih troškova. Nasuprot tome, prema određenim ugovorima o osiguranju subjekat ne može biti prisiljen izvršiti plaćanja prije nastanka osiguranih događaja, odnosno prije datuma propisanih samim ugovorima.
- B80. Prema tome, kod novčanih tokova ugovora o osiguranju koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki subjekat ima pravo određivati diskontne stope kroz usklađivanje likvidne bezrizične krivulje prinosa kako bi uvažavala razlike između značajki likvidnosti finansijskih instrumenata na kojima se zasnivaju stope dostupne na tržištu i značajki likvidnosti ugovora o osiguranju (pristup odozdo prema gore).
- B81. Kao alternativno rješenje, subjekat ima pravo određivati odgovarajuće diskontne stope za ugovore o osiguranju na osnovu krivulje prinosa koja odražava sadašnje tržišne stope povrata implicitne iz fer vrijednosti referentnog portfelja imovine (pristup odozgo prema dole). Subjekt tu krivulju prinosa usklađuje kako bi uklonio sve faktore koji nisu relevantni za date ugovore o osiguranju, ali je nije dužan uskladiti i prema razlikama između značajki likvidnosti ugovora o osiguranju i istih značajki referentnog portfelja.
- B82. Kod procjene krivulje prinosa iz stava B81.:
- (a) ukoliko su za imovinu iz referentnog portfelja dostupne tržišne cijene na aktivnim tržištima, subjekat je dužan koristiti te cijene (što je u skladu sa stavom 69. MSFI-ja 13);
 - (b) u slučaju da tržište nije aktivno, subjekat usklađuje dostupne tržišne cijene za sličnu imovinu kako bi ih učinio uporedivim sa tržišnim cijenama imovine koja je predmet mjerenja (što je u skladu sa stavom 83. MSFI-ja 13);
 - (c) u slučaju nepostojanja tržišta za imovinu iz referentnog portfelja, subjekat primjenjuje neki od metoda procjene. U odnosu na ovu imovinu (a u skladu sa stavom 89. MSFI-ja 13) subjekat je dužan:
 - (i) izraditi one ulazne vrijednosti koje nisu dostupne služeći se pri tome najboljim raspoloživim podacima u datim okolnostima. Ove ulazne vrijednosti mogu uključivati podatke samog subjekta a, u kontekstu MSFI-ja 17, subjekat može pridavati veći značaj dugoročnim procjenama nego kratkoročnim kolebanjima; i
 - (ii) uskladiti te podatke kako bi odražavali sve podatke o pretpostavkama učesnika na tržištu koji su relativno lako dostupni.
- B83. Kod usklađivanja krivulje prinosa, subjekat usklađuje tržišne cijene zabilježene kod nedavnih transakcija instrumentima sličnih svojstava prema kretanjima tržišnih faktora nakon datuma date transakcije, a dostupne tržišne cijene tako da uzimaju u obzir stepen razlika između instrumenta koji se mjeri i instrumenta za koji su dostupne cijene transakcije. U odnosu na novčane tokove ugovora o osiguranju koji ne variraju zavisno od povrata od imovine iz referentnog portfelja, ova usklađivanja podrazumijevaju:
- (a) usklađivanje za razlike između iznosa, vremena i stepena neizvjesnosti novčanih tokova imovine iz portfelja i iznosa, vremena i stepena neizvjesnosti novčanih tokova ugovora o osiguranju; i
 - (b) isključivanje premija tržišnog rizika za kreditni rizik, koja su relevantna samo za imovinu uvrštenu u referentni portfelj.
- B84. U odnosu na novčane tokove ugovora o osiguranju koji ne variraju zavisno od povrata od imovine iz referentnog portfelja u principu bi morala postojati jedinstvena nelikvidna bezrizična krivulja prinosa koja otklanja svaku neizvjesnost u vezi sa iznosom i vremenom novčanih tokova. U praksi, međutim, pristupi odozgo prema dole i odozdo prema gore mogu dati različite krivulje prinosa, čak i kada je riječ o istoj valuti. Ovo se dešava zbog ograničenja koja su svojstvena procjenama usklađivanja izvršenih prema svakom od pristupa, te zbog mogućeg nedostatka usklađivanja za različite značajke likvidnosti kod pristupa odozgo prema dole. Subjekt nije dužan uskladiti diskontnu stopu koju je odredio pomoću pristupa po svom izboru sa onom do koje bi došao primjenom drugog pristupa.
- B85. MSFI 17 ne predviđa nikakva ograničenja u pogledu referentnog portfelja imovine koji će biti korišten kod primjene stava B81., ali se pokazuje da je potrebno izvršiti manje usklađivanja da bi se uklonili faktori koji nisu relevantni za ugovore o osiguranju onda kada se koristi referentni portfelj imovine sličnih svojstava. Primjera radi, u slučajevima kada novčani tokovi od ugovora o osiguranju ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki, subjekat mora izvršiti manje usklađivanja ako je kao polaznu tačku koristio dužničke a ne vlasničke instrumente. Cilj u odnosu na dužničke instrumente bio bi da se iz ukupnog prinosa obveznica

uklone učinak kreditnog rizika i drugi faktori koji nisu relevantni za ugovore o osiguranju. Jedan od načina za uklanjanje učinka kreditnog rizika je korištenje tržišne cijene kreditnog derivata kao polazne tačke.

Usklađivanje za nefinansijski rizik (stav 37.)

- B86. Usklađivanje za nefinansijski rizik tiče se svih rizika koji proizilaze iz ugovora o osiguranju osim finansijskog rizika koji je uvršten u procjene budućih novčanih tokova ili u diskontnu stopu korištenu kod usklađivanja tih novčanih tokova. Rizici obuhvaćeni usklađivanjem za nefinansijski rizik su rizik osiguranja i druge vrste nefinansijskih rizika poput rizika isteka ili rizika troškova (vidi stav B14.).
- B87. Usklađivanje za nefinansijski rizik kod ugovora o osiguranju daje mjerenje naknade koja bi bila potrebna da subjektu bude svejedno da li:
- izvršava obavezu koja podrazumijeva raspon mogućih ishoda koji mogu proizaći iz nefinansijskog rizika; ili
 - izvršava obavezu koja će stvoriti fiksne novčane tokove jednake očekivane sadašnje vrijednosti kao dati ugovori o osiguranju.
- Na primjer, usklađivanje za nefinansijski rizik dalo bi mjerenje naknade koja bi bila potrebna da subjektu bude svejedno da li izvršava obavezu koja – zbog nefinansijskog rizika – ima pedesetpostotnu šansu da će iznositi 90 novčanih jedinica a pedesetpostotnu da će iznositi 110 novčanih jedinica ili obavezu u fiksnom iznosu od 100 novčanih jedinica. Ovo za posljedicu ima da usklađivanje za nefinansijski rizik korisnicima finansijskih izvještaja daje podatke o iznosu koji subjekat naplaćuje za neizvjesnost u pogledu iznosa i vremena novčanih tokova koja proizilazi iz nefinansijskog rizika.
- B88. S obzirom da odražava naknadu subjekta za snošenje nefinansijskog rizika koji proizilazi iz neizvjesnog iznosa i vremena novčanih tokova, usklađivanje za nefinansijski rizik odražava i:
- stepen koristi od diversifikacije koju subjekat uvažava kod određivanja svoje naknade za snošenje tog rizika; i
 - kako povoljne, tako i nepovoljne ishode, u smislu da odražava stepen averzije subjekta prema riziku.
- B89. Svrha usklađivanja za nefinansijski rizik je da se izmjeri učinak neizvjesnosti u novčanim tokovima koja proizilazi iz ugovora o osiguranju, osim neizvjesnosti koja proizilazi iz finansijskog rizika. U skladu s tim, usklađivanje za nefinansijski rizik treba odražavati sve nefinansijske rizike koji se vezuju uz ugovore o osiguranju a ne treba uzimati u obzir rizike koji ne proizilaze iz ugovora o osiguranju poput opšteg operativnog rizika.
- B90. Usklađivanje za nefinansijski rizik eksplicitno se uvrštava u mjerenje. To usklađivanje je konceptualno odvojeno od procjena budućih novčanih tokova i diskontnih stopa koje usklađuju te tokove. Subjekt mora izbjeći dvostruko obračunavanje usklađivanja za nefinansijski rizik tako što, primjera radi, to usklađivanje implicitno uvrštava i kod utvrđivanja procjena budućih novčanih tokova, odnosno diskontnih stopa. Diskontne stope koje se objavljuju u cilju zadovoljenja stava 120. ne smiju uključivati bilo kakvo implicitno usklađivanje za nefinansijski rizik.
- B91. MSFI 17 ne nalaže korištenje nekog, odnosno nekih konkretni metoda procjene u funkciji određivanja usklađivanja za nefinansijski rizik, ali da bi odražavalo naknadu subjekta za snošenje nefinansijskog rizika, usklađivanje za nefinansijski rizik mora imati sljedeća svojstva:
- rizici male učestalosti i visokog stepena ozbiljnosti dovode do većih usklađivanja za nefinansijski rizik od rizika velike učestalosti i niskog stepena ozbiljnosti;
 - u odnosu na slične rizike, ugovori dužeg trajanja dovode do većih usklađivanja za nefinansijski rizik od ugovora s kraćim periodom trajanja;
 - rizici šire raspoređenosti vjerovatnoće dovode do većih usklađivanja za nefinansijski rizik od rizika uže raspoređenosti;
 - što je manje toga poznato u vezi sa sadašnjom procjenom i njenim trendom to će veće biti usklađivanje za nefinansijski rizik; i
 - usklađivanje za nefinansijski rizik se smanjuje u onoj mjeri u kojoj predstojeće iskustvo smanjuje neizvjesnost u vezi sa iznosom i vremenom novčanih tokova, i obrnuto.
- B92. Kod odabira odgovarajućeg metoda procjene za potrebe usklađivanja za nefinansijski rizik subjekat se oslanja na prosuđivanje, pri tome također uzimajući u obzir i to da li će određeni metod donjeti jezgrovite i korisne podatke koji će korisnicima finansijskih izvještaja omogućiti da porede rezultate predmetnog za rezultatima drugih subjekata. Stav 119. subjektima koji kod određivanja usklađivanja za nefinansijski rizik koriste metode

osim metoda stepena pouzdanosti nalaže da objave podatak o metodu koji su koristili, te o stepenu pouzdanosti koji odgovara rezultatima njegove primjene.

Početo priznavanje prijenosa ugovora o osiguranju i poslovnih spajanja (stav 39.)

- B93. Kada subjekat ugovore o osiguranju koje izdaje, odnosno ugovore o reosiguranju koje drži stekne prijenosom ugovora o osiguranju koji ne predstavljaju privredni subjekat ili u okviru poslovnog spajanja, kod određivanja stečene grupe ugovora primjenjuje stavove 14. - 24. kao da je u njih stupio s danom transakcije.
- B94. Subjekt naknade primljene ili plaćene po osnovu datih ugovora koristi kao zamjenu za primljene premije. Naknada primljena ili plaćena po osnovu ugovora ne uključuje onu naknadu koja je primljena, odnosno plaćena za svu eventualnu drugu imovinu i obaveze stečene u okviru iste transakcije. Kod poslovnih spajanja, primljena ili plaćena naknada predstavlja fer vrijednost ugovora s tim danom. Kod utvrđivanja te fer vrijednosti subjekat ne primjenjuje stav 47. MSFI-ja 13 (u vezi sa obilježjima plaćanja na poziv).
- B95. Osim u slučajevima kada se primjenjuje pristup zasnovan na raspodjeli premije za obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem iz stavova 55. - 59., marža za ugovorenu uslugu se kod početnog priznavanja izračunava u skladu sa stavom 38. kada je riječ o stečenim ugovorima o osiguranju koje subjekat izdaje, odnosno stavom 65. u vezi stečenih ugovora o reosiguranju koje subjekat drži korištenjem naknade primljene ili plaćene prema tim ugovorima kao zamjene za premije primljene ili plaćene s danom početnog priznavanja. Ukoliko su stečeni ugovori o osiguranju koji se izdaju štetni, subjekat u skladu sa stavom 47. priznaje iznos u kom novčani tokovi ispunjenja premašuje plaćenu ili primljenu naknadu u okviru *goodwill*-a ili kao dobit od povoljne kupovine za ugovore koje je stekao putem poslovnih spajanja, odnosno u okviru dobiti ili gubitka za ugovore stečene prijenosom. Subjekt je dužan uvesti komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u vrijednosti tog prekoračenja, te primijeniti stavove 49. - 52. kako bi sve naredne promjene novčanih tokova ispunjenja rasporedio u tu komponentu.

Promjene knjigovodstvene vrijednosti marže za ugovorenu uslugu kod ugovora o osiguranju bez obilježja direktnog učešća (stav 44.)

- B96. U odnosu na ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, tačka (c) stava 44. nalaže usklađivanje marže za ugovorenu uslugu grupe ugovora o osiguranju prema promjenama novčanih tokova ispunjenja koji se odnose na buduće usluge. Te promjene čine:
- (a) iskustvena usklađivanja proizašla iz premija primljenih u periodu a koje se odnose na buduće usluge, te povezani novčani tokovi poput novčanih tokova kupovine osiguranja i poreza na osnovu premija, mjereno po diskontnim stopama iz tačke (c) stava B72.;
 - (b) promjene procjena sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem, osim onih iz tačke (a) stava B97., mjereno po diskontnim stopama iz tačke (c) stava B72.;
 - (c) razlike između svake eventualne komponente ulaganja za koju se očekuje da će dospjeti na plaćanje u datom periodu i stvarne komponente ulaganja koja dopiye na plaćanje u periodu, mjereno po diskontnim stopama iz tačke (c) stava B72.; i
 - (d) promjene usklađivanja za nefinansijski rizik u vezi sa budućim uslugama.
- B97. Subjekt ne vrši usklađivanje marže za ugovorenu uslugu za grupu ugovora o osiguranju bez obilježja direktnog učešća prema sljedećim promjenama novčanih tokova ispunjenja jer se ne odnose na buduće usluge:
- (a) učinak vremenske vrijednosti novca i promjene vremenske vrijednosti novca, te učinak finansijskog rizika i promjene finansijskog rizika (što podrazumijeva, ukoliko ga uopšte ima, učinak po procijenjene buduće novčane tokove i učinak promjene diskontne stope);
 - (b) promjene procjena novčanih tokova ispunjenja obaveze po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva; i
 - (c) iskustvena usklađivanja, osim onih iz tačke (a) stava B96.
- B98. Uslovi određenih ugovora o osiguranju bez obilježja direktnog učešća predviđaju diskreciono pravo subjekta da odlučuje o novčanim tokovima koji se plaćaju u korist ugovarača osiguranja. Za promjenu novčanih tokova koji podliježu diskrecionom pravu subjekta smatra se da je povezana sa budućom uslugom, te da u skladu s tim dovodi do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu. U funkciji utvrđivanja načina na koji će prepoznati promjene novčanih tokova koje podliježu njegovom diskrecionom pravu, subjekat na početku ugovora navodi osnovu na kojoj očekuje da određuje svoju ugovornu obavezu. To može biti, recimo, fiksna kamatna stopa ili povrat koji varira zavisno od povrata od određene imovine.

- B99. Subjekt navedenu osnovu koristi kako bi pravio razliku između učinka promjena pretpostavki u vezi sa finansijskim rizikom po toj ugovornoj obavezi (koji ne dovodi do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu) i učinka diskrecionih promjena te obaveze (koji dovodi do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu).
- B100. U slučajevima kada subjekt na početku ugovora nije u mogućnosti navesti koja će biti njegova ugovorna obaveza, odnosno za koje elemente će smatrati da podliježu njegovom diskrecionom pravu, kao svoju obavezu uzima povrat implicitan iz procjene novčanih tokova ispunjenja na početku ugovora, naknadno ažuriran kako bi odražavao aktuelne pretpostavke u vezi sa finansijskim rizikom.

Promjene knjigovodstvene vrijednosti marže za ugovorenu uslugu kod ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća (stav 45.)

- B101. Ugovori o osiguranju s obilježjima direktnog učešća su ugovori o osiguranju koji su u suštini ugovori o pružanju usluga povezanih s ulaganjima prema kojima subjekt obećava povrat od ulaganja zasnovano na osnovnim stavkama. U skladu s tim definisani su kao ugovori o osiguranju:
- čiji uslovi predviđaju da ugovarač osiguranja učestvuje u dijelu jasno određene grupe osnovnih stavki (vidi stavove B105. - B106.);
 - prema kojima subjekt očekuje da ugovaraču osiguranja plati iznos jednak značajnom dijelu fer vrijednosti povrata od osnovnih stavki (vidi stav B107.); i
 - prema kojima subjekt očekuje da značajan dio svake promjene iznosa koje treba platiti ugovaraču osiguranja varira sa promjenom fer vrijednosti osnovnih stavki (vidi stav B107.).
- B102. Subjekt to da li su uslovi iz stava B101. zadovoljeni procjenjuje na osnovu svojih očekivanja na početku ugovora i ne preispituje naknadno te uslove, osim u slučaju preinaka ugovora, u skladu sa stavom 72.
- B103. U onoj mjeri u kojoj ugovori o osiguranju iz jedne grupe utiču na novčane tokove u korist ugovarača osiguranja po osnovu ugovora iz drugih grupa (vidi stavove B67. - B71.), subjekt procjenjuje zadovoljenost uslova iz stava B101. razmatranjem novčanih tokova koje očekuje da plati ugovaračima osiguranja a koji su određeni u skladu sa stavovima B68. - B70.
- B104. Uslovi iz stava B101. obezbjeđuju da ugovori o osiguranju s obilježjima direktnog učešća predstavljaju ugovore u okviru kojih je obaveza subjekta prema ugovaraču osiguranja neto vrijednost:
- obaveze da se ugovaraču osiguranja isplati iznos jednak fer vrijednosti osnovnih stavki; i
 - promjenjive naknade (vidi stavove B110. - B118.) koju subjekt oduzima od (a) u zamjenu za buduće usluge u okviru datih ugovora o osiguranju, a koju čine:
 - udio subjekta u fer vrijednosti osnovnih stavki; umanjeno za
 - novčane tokove ispunjenja koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki.
- B105. Udio iz tačke (a) stava B101. nije prepreka postojanju prava subjekta da po vlastitom nađenju mijenja iznose koje će platiti ugovaračima osiguranja, ali veza sa osnovnim stavkama mora biti provodiva (vidi stav 2.).
- B106. Grupa osnovnih stavki iz tačke (a) stava B101. može podrazumijevati bilo koju vrstu stavki, kao što su referentni portfelj imovine, neto imovina subjekta ili neka konkretna potkategorija neto imovine subjekta, sve dok su jasno određene ugovorom. Subjekt ne mora držati određenu grupu osnovnih stavki. Jasno određena grupa osnovnih stavki, međutim, ne postoji ako:
- subjekt ima mogućnost izmjene osnovnih stavki koje određuju iznos njegove obaveze s retroaktivnim učinkom; odnosno
 - nisu određene osnovne stavke, čak i ako bi se ugovaraču osiguranja mogao obezbijediti povrat koji uopšteno uzevši odražava ukupne rezultate i očekivanja subjekta, odnosno rezultate i očekivanja od potkategorije imovine koju subjekt drži. Primjer takvog povrata su garantovana kamatna stopa ili isplata dividende utvrđene na kraju perioda na koji se odnose. U tom slučaju obaveza prema ugovaraču osiguranja odražava iznose date garantovane kamatne stope, odnosno dividende koje je utvrdio subjekt a ne određene osnovne stavke.
- B107. Tačka (b) stava B101. nalaže subjektu da očekuje da ugovaraču osiguranja plati značajan dio fer vrijednosti povrata od osnovnih stavki, dok tačka (c) istog stava od njega zahtijeva da očekuje da značajan dio svake promjene iznosa koje treba platiti ugovaraču osiguranja varira sa promjenom fer vrijednosti osnovnih stavki. Subjekt je dužan:
- pojam „značajan“ u oba prethodna stava tumačiti u kontekstu toga da je cilj ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća da predstavljaju ugovore prema kojima subjekt pruža usluge

- povezane s ulaganjima i za te usluge dobiva naknadu koja se određuje u odnosu na osnovne stavke;
i
- (b) vršiti procjene varijabilnost iznosa iz tačaka (b) i (c) stava B101.:
- (i) tokom trajanja date grupe ugovora o osiguranju; i
- (ii) na osnovu prosjeka sadašnje vjerovatnoćom ponderisane vrijednosti, a ne na osnovu najboljih, odnosno najgorih ishoda (vidi stavove B37. - B38.).
- B108. Primjera radi, ako subjekat očekuje da plati značajan dio fer vrijednosti povrata od osnovnih stavki, uz uvažavanje zagarantovanog najnižeg povrata, postojaće mogući scenariji koji podrazumijevaju da:
- (a) novčani tokovi koje subjekat očekuje da plati ugovaraču osiguranja variraju sa promjenama fer vrijednosti osnovnih stavki budući da zagarantovani povrat i drugi novčani tokovi koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki ne prekoračuju fer vrijednost tog povrata; i
- (b) novčani tokovi koje subjekat očekuje da plati ugovaraču osiguranja ne variraju sa promjenama fer vrijednosti osnovnih stavki budući da zagarantovani povrat i drugi novčani tokovi koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki prekoračuju fer vrijednost tog povrata.
- Kod ovog primjera, procjena subjekta u pogledu varijabilnosti iz tačke (c) stava B101. odražava prosjek sadašnje vjerovatnoćom ponderisane vrijednosti za sve od navedenih scenarija.
- B109. Ugovori o reosiguranju koji se izdaju, odnosno ugovori o reosiguranju koji se drže ne mogu predstavljati ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća za potrebe MSFI-ja 17.
- B110. Za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, marža za ugovorenu uslugu se usklađuje kako bi odražavala promjenjivu prirodu naknade. U skladu s tim, s promjenama iznosa iz stava B104. postupa se na način propisan stavovima B111. - B114.
- B111. Promjene obaveze da se ugovaraču osiguranja plati iznos jednak fer vrijednosti osnovnih stavki (tačka a. stava B104.) ne odnose se na buduće usluge i ne dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu.
- B112. Promjene udjela subjekta u fer vrijednosti osnovnih stavki (stavka i. tačke b. stava B104.) odnose se na buduće usluge i dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu, u skladu sa tačkom (b) stava 45.
- B113. Promjene novčanih tokova ispunjenja koji ne variraju zavisno od povrata od osnovnih stavki (stavka ii. tačke b. stava B104.) čine:
- (a) promjene procjena novčanih tokova ispunjenja osim onih uređenih tačkom (b). Subjekt primjenjuje stavove B96. i B97., u skladu s ugovorima o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, kako bi utvrdio u kojoj mjeri se odnose na buduće usluge i, primjenjujući tačku (c) stava 45., vrši usklađivanje marže za ugovorenu uslugu. Sva usklađivanja se mjere po tekućim diskontnim stopama;
- (b) promjena učinka vremenske vrijednosti novca i finansijskih rizika koji ne proizilaze iz osnovnih stavki, kao što je učinak finansijskih garancija. Oni se odnose na buduće usluge i, u skladu sa tačkom (c) stava 45., dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu, osim u onoj mjeri u kojoj se primjenjuje stav B115.
- B114. Subjekt nije dužan odvojeno određivati utvrđivanja marže za ugovorenu uslugu koja iziskuju stavovi B112. i B113. već, umjesto, toga može odrediti zajednički iznos za neka ili sve njih.

Smanjenje rizika

- B115. U mjeri u kojoj zadovoljava uslove iz stava B116., subjekat može odabrati da ne priznaje promjenu marže za ugovorenu uslugu kako bi odražavala neke ili sve promjene učinka finansijskog rizika na udio subjekta u osnovnim stavkama (vidi stav B112.), odnosno novčane tokove ispunjenja iz tačke (b) stava B113.
- B116. Kako bi primijenio stav B115., subjekat mora raspolagati prethodno dokumentovanim ciljem u pogledu upravljanja rizicima, te strategijom korištenja derivata za smanjivanje finansijskog rizika koji proizilazi iz ugovora o osiguranju. Kod provođenja tog cilja i strategije:
- (a) subjekat koristi derivata kako bi smanjio finansijski rizik koji proizilazi iz ugovora o osiguranju;
- (b) postoji ekonomsko prebijanje između ugovora o osiguranju i derivata, odnosno vrijednosti ugovora o osiguranju i derivata se u pravilu kreću u suprotnim pravcima jer slično reaguju na promjene rizika koji se smanjuju. Subjekt kod procjene tog ekonomskog prebijanja ne uzima u obzir razlike u računovodstvenim mjerenjima;
- (c) kreditni rizik ne dominira ekonomskim prebijanjem.

- B117. Subjekt novčane tokove ispunjenja grupe na koju se odnosi stav B115. utvrđuje na dosljedan način za svaki obračunski period.
- B118. Ukoliko bilo koji od uslova iz stava B116. prestane bivati zadovoljen, subjekat je dužan:
- (a) da prestane primjenjivati stav B115. od tog dana; i
 - (b) da ne vrši nikakva usklađivanja prema promjenama prethodno priznatim u dobiti ili gubitku.

Priznavanje marže za ugovorenu uslugu u okviru dobiti ili gubitka

- B119. Iznos marže za ugovorenu uslugu za grupu ugovora o osiguranju priznaje se u dobit ili gubitak za svaki period kako bi odražavao usluge koje su tokom tog perioda pružene u okviru date grupe ugovora (vidi tačku e. stava 44., tačku e. stava 45. i tačku e. stava 66.). Taj iznos se utvrđuje pomoću:
- (a) određivanja jedinica osiguranja u okviru grupe. Broj jedinica osiguranja u okviru grupe je količina osiguranja pruženog po osnovu ugovora iz grupe, utvrđena tako što se za svaki ugovor razmatra količina naknada koje su prema njemu obezbijedene i očekivano trajanje pokrivenosti u njegovim okvirima;
 - (b) raspodjele marže za ugovorenu uslugu na kraju perioda (a prije priznavanja bilo kojih iznosa u dobit ili gubitak kako bi odražavali usluge pružene u tom periodu) u jednakom omjeru po svim jedinicama osiguranja pruženim u tekućem periodu i za koje se očekuje da će biti pružene u budućnosti;
 - (c) priznavanja u okviru dobiti ili gubitka iznosa raspoređenog na jedinice osiguranja pružene u predmetnom periodu.

Prihodi od osiguranja (stavovi 83. i 85.)

- B120. Ukupan prihod od osiguranja za grupu ugovora o osiguranju je naknada po osnovu tih ugovora, odnosno iznos premija plaćenih u korist subjekta:
- (a) usklađeno za finansijski učinak; i
 - (b) bez komponentni ulaganja.
- B121. Stav 83. nalaže da iznos prihoda od osiguranja priznat za neki period predstavlja prijenos obećanih usluga u iznosu koji odražava naknadu na koju subjekat očekuje steći pravo u zamjenu za te usluge. Ukupna naknada za grupu ugovora obuhvata sljedeće iznose:
- (a) iznose koji se tiču pružanja usluga, uključujući:
 - (i) troškove usluga osiguranja, osim svih iznosa koji su eventualno raspoređeni u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem;
 - (ii) usklađivanje za nefinansijski rizik, osim svih iznosa koji su eventualno raspoređeni u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem; i
 - (iii) maržu za ugovorenu uslugu;
 - (b) iznose koji se tiču novčanih tokova kupovine osiguranja.
- B122. Prihodi od osiguranja za neki period u smislu iznosa iz tačke (a) stava B121. utvrđuju se na način propisan stavovima B123. - B124. Prihodi od osiguranja za neki period u smislu iznosa iz tačke (b) stava B121. utvrđuju se na način propisan stavom B125.
- B123. Primjenjujući MSFI 15, kada pruži usluge, subjekat prestaje priznavati obavezu izvršenja u odnosu na te usluge i priznaje prihode. U skladu s tim, primjenjujući MSFI 17, kada u nekom periodu pruža usluge, subjekat smanjuje obavezu po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u vrijednosti pruženih usluga i priznaje prihode od osiguranja. Smanjenje obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem iz kog proizilazi nastanak prihoda od osiguranja ne uključuje promjene te obaveze koje se ne tiču usluga za koje subjekat očekuje primiti naknadu. Takve promjene podrazumijevaju:
- (a) promjene koje se ne odnose na usluge pružene u datom periodu, kao što su:
 - (i) promjene proizašle iz novčanih priliva od primljenih premija;
 - (ii) promjene koje se odnose na komponente ulaganja u datom periodu;
 - (iii) promjene koje se tiču poreza po osnovu transakcija naplaćenih u ime trećih strana, poput poreza po osnovu premija, poreza na dodatu vrijednost i poreza na usluge (vidi tačku i. stava B65.);

- (iv) finansijski prihodi ili rashodi osiguranja;
 - (v) novčani tokovi kupovine osiguranja (vidi stav B125.); i
 - (vi) prestanak priznavanja obaveza prenesenih na treće strane;
- (b) promjene koje se tiču usluga, ali za koje subjekat ne očekuje primiti naknadu, to jeste povećanja i smanjenja komponente gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem (vidi stavove 47. - 52.).
- B124. U skladu s navedenim, prihodi od osiguranja nekog perioda mogu se analizirati i kao ukupne promjene obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u tom periodu u vezi sa uslugama za koje subjekat očekuje primiti naknadu. Te promjene uključuju:
- (a) troškove usluga osiguranja nastale u periodu (mjerene u iznosima očekivanim na početku perioda), bez:
 - (i) iznosa raspoređenih u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u skladu sa tačkom (a) stava 51.;
 - (ii) otplata komponenti ulaganja;
 - (iii) iznosa koji se odnose na poreze po osnovu transakcija naplaćene u ime trećih strana, poput poreza po osnovu premija, poreza na dodatu vrijednost i poreza na usluge (vidi tačku i. stava B65.); i
 - (iv) troškova kupovine osiguranja (vidi stav B125.);
 - (b) promjenu usklađivanja za nefinansijski rizik, isključujući:
 - (i) promjene uvrštene u finansijske prihode ili rashode osiguranja u skladu sa stavom 87.;
 - (ii) promjene koje dovode do usklađivanja marže za ugovorenu uslugu jer se odnose na buduće usluge u skladu sa tačkom (c) stava 44. i tačkom (c) stave 45.; i
 - (iii) iznose raspoređene u komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem u skladu sa tačkom (b) stava 51.;
 - (c) iznos marže za ugovorenu uslugu priznate u okviru dobiti ili gubitka perioda u skladu sa tačkom (e) stava 44. i tačkom (e) stava 45.
- B125. Subjektat prihode od osiguranja u vezi sa novčanim tokovima kupovine osiguranja određuje putem raspoređivanja onog dijela premija koji se odnosi na povrat tih novčanih tokova po svim obračunskim periodima, na sistemski način zasnovano na protoku vremena. Subjektat priznaje isti iznos kao troškove usluga osiguranja.
- B126. U slučajevima kada subjekat primjenjuje pristup zasnovan na raspodjeli premije iz stavova 55. - 58., prihodi od osiguranja za period jednaki su iznosu premija koje subjekat očekuje primiti (bez eventualne komponente ulaganja i usklađen kako bi uvažavao vremensku vrijednost novca i učinak finansijskog rizika, ukoliko je primjenjivo, u skladu sa stavom 56.) a koji je raspoređen na dati period. Subjektat raspodjelu očekivanih premija po periodima trajanja osiguranja vrši:
- (a) zasnovano na protoku vremena; osim
 - (b) kada se očekivani obrazac oslobađanja rizika tokom trajanja osiguranja značajno razlikuje od protoka vremena, u kom slučaju kao osnovu koristi očekivano vrijeme nastanka troškova usluga osiguranja.
- B127. Subjektat s osnove iz tačke (a) stava B126. prelazi na osnovu iz tačke (b) istog stava i obrnuto kako to nalažu eventualne promjene činjenica i okolnosti.

Finansijski prihodi ili rashodi osiguranja (stavovi 87. - 92.)

- B128. Stav 87. nalaže subjektima da u finansijske prihode ili rashode osiguranja uvrste učinak promjena pretpostavki koje se odnose na finansijski rizik. Za potrebe MSFI-ja 17:
- (a) pretpostavke u vezi inflacije zasnovane na nekom indeksu cijena ili stopa, odnosno na cijenama imovine čiji povrat je povezan s inflacijom su pretpostavke koje se odnose na finansijski rizik; a
 - (b) pretpostavke u vezi inflacije zasnovane na očekivanjima subjekta u pogledu konkretnih promjena cijena nisu pretpostavke koje se odnose na finansijski rizik.
- B129. Stavovi 88. i 89. zahtijevaju od subjekta da izvrši odabir računovodstvene politike u smislu da li razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja za period na dobit ili gubitak i na ostalu sveobuhvatnu dobit. Subjektat je odabranu računovodstvenu politiku dužan primjenjivati na portfelje ugovora o osiguranju. Kod procjene toga koja računovodstvena politika je najprimjerenija za neki portfelj ugovora o osiguranju u skladu

sa stavom 13. MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*, subjekat zasebno razmatra svaki portfelj imovine koji drži i način obračunavanja te imovine.

- B130. Ukoliko se primjenjuje tačka (b) stava 88., subjekat u dobit ili gubitak uvrštava iznos utvrđen sistemskom raspodjelom ukupnih očekivanih finansijskih prihoda ili rashoda tokom trajanja date grupe ugovora o osiguranju. U ovom kontekstu, sistemska raspodjela je ona raspodjela ukupnih očekivanih finansijskih prihoda ili rashoda grupe ugovora o osiguranju tokom perioda njenog trajanja koja:
- (a) je zasnovana na karakteristikama datih ugovora, bez pozivanja na faktore koji ne utiču na novčane tokove za koje se očekuje da će proizaći iz tih ugovora. Primjera radi, raspodjela finansijskih prihoda ili rashoda ne zasniva se na očekivanim priznatim povratima od imovine ako ti očekivani priznati povrati ne utiču na novčane tokove ugovora iz grupe;
 - (b) dovodi do toga da iznosi priznati u ostalu sveobuhvatnu dobit tokom trajanja grupe ugovora zajedno budu jednaki nuli. Kumulativni iznos priznat u ostalu sveobuhvatnu dobit na bilo koji dan predstavlja razliku između knjigovodstvene vrijednosti grupe ugovora i iznosa po kom bi grupa bila mjerena kod primjene sistemske raspodjele.
- B131. Za grupe ugovora o osiguranju kod kojih promjene pretpostavki u odnosu na finansijski rizik ne utiču značajno na iznose koji se plaćaju u korist ugovarača osiguranja, sistemska raspodjela se vrši po diskontnim stopama iz stavke (i) tačke (e) stava B72.
- B132. Za grupe ugovora o osiguranju kod kojih promjene pretpostavki u odnosu na finansijski rizik značajno utiču na iznose koji se plaćaju u korist ugovarača osiguranja:
- (a) sistemska raspodjela za finansijske prihode ili rashode proizašle iz procjena budućih novčanih tokova može se izvršiti na jedan od sljedećih načina:
 - (i) primjenom stope kojom se preostali izmijenjeni očekivani finansijski prihodi ili rashodi tokom preostalog trajanja date grupe ugovora raspoređuju u jednakom omjeru; odnosno
 - (ii) za ugovore koji uključuju korištenje garantovane kamatne stope za određivanje iznosa duga prema ugovaračima osiguranja, primjenom raspodjele koja se zasniva na iznosima knjiženim u periodu i za koje se očekuje da budu knjiženi u budućim periodima;
 - (b) sistemska raspodjela za finansijske prihode ili rashode proizašle iz usklađivanja za nefinansijski rizik, onda kada se vrši nezavisno od razdvajanja drugih promjena usklađivanja za nefinansijski rizik prema stavu 81., vrši se na način koji je u skladu sa načinom raspodjele finansijskih prihoda ili rashoda proizašlih iz budućih novčanih tokova;
 - (c) sistemska raspodjela finansijskih prihoda ili rashoda proizašlih iz marže za ugovorenu uslugu vrši se:
 - (i) kod ugovora o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, na osnovu diskontnih stopa iz tačke (b) stava B72.; a
 - (ii) kod ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, na način koji je u skladu sa načinom raspodjele finansijskih prihoda ili rashoda proizašlih iz budućih novčanih tokova.
- B133. Kod primjene pristupa zasnovanog na raspodjeli premije na ugovore o osiguranju iz stavova 53. - 59., subjekat može biti dužan, odnosno odabrati da diskontuje obavezu po osnovu nastalih odštetnih zahtjeva. U takvim slučajevima, subjekat se može odlučiti na razdvajanje finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja u skladu sa tačkom (b) stava 88. Subjekt koji je odlučio postupiti na opisani način dužan je finansijske prihode ili rashode osiguranja odrediti u dobit ili gubitak primjenjujući diskontnu stopu iz stavke (iii) tačke (e) stava B72.
- B134. Stav 89. se primjenjuje u slučajevima kada subjekat svojom voljom ili pod moranjem drži osnovne stavke za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća. Subjekt koji odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja u skladu sa tačkom (b) stava 89. dužan je u dobit ili gubitak uključiti prihode, odnosno rashode potpuno jednake prihodima ili rashodima uvrštenim u dobit ili gubitak osnovnih stavki, što dovodi do toga da neto vrijednost te dvije odvojeno prikazane stavke bude jednaka nuli.
- B135. Subjekt u nekim periodima može zadovoljavati uslove za odabir računovodstvene politike iz stava 89. a u drugima ne, zavisno od toga da li drži ili ne drži osnovne stavke. U slučaju takve promjene, moguće računovodstvene politike na raspolaganju subjektu se iz onih uređenih stavom 88. mijenjaju u one iz stava 89. i obrnuto. U skladu s tim, subjekat može promijeniti svoju računovodstvenu politiku iz one u okviru tačke (b) stava 88. u onu propisanu tačkom (b) stava 89. Praveći tu promjenu, subjekat:
- (a) uvrštava, kao reklasifikacijsko usklađivanje, nakupljeni iznos do dana promjene uvršten pod ostalu sveobuhvatnu dobit u dobit ili gubitak perioda u kom je došlo do promjene i budućih perioda, i to:
 - (i) u slučajevima kada je subjekat ranije primjenjivao tačku (b) stava 88., u dobit ili gubitak uvrštava nakupljeni iznos koji je prije promjene bio u okviru ostale sveobuhvatne dobiti

- tako kao da nastavlja primjenjivati pristup iz tačke (b) stava 88. zasnovano na pretpostavkama koje su važile neposredno prije promjene; i
- (ii) u slučajevima kada je subjekat ranije primjenjivao tačku (b) stava 89., u dobit ili gubitak uvrštava nakupljeni iznos koji je prije promjene bio u okviru ostale sveobuhvatne dobiti tako kao da nastavlja primjenjivati pristup iz tačke (b) stava 89. zasnovano na pretpostavkama koje su važile neposredno prije promjene;
- (b) ne prepravlja uporedne podatke iz prethodnog perioda.
- B136. Kod primjene tačke (a) stava B135., subjekat ne izračunava ponovo nakupljeni iznos prethodno uvršten u ostalu sveobuhvatnu dobit kao da se novi vid razdvajanja oduvijek primjenjivao a pretpostavke korištene za reklasifikaciju u budućim periodima ne ažuriraju se nakon dana promjene.

Finansijski izvještaji za periode tokom godine

- B137. Uz uvažavanje zahtjeva MRS-a 34 *Finansijsko izvještavanje za periode tokom godine* da učestalost po kojoj je subjekat dužan podnositi izvještaje ne utiče na mjerenje njegovih godišnjih rezultata, subjekat ne mijenja način postupanja sa računovodstvenim procjenama iz ranijih finansijskih izvještaja za periode tokom godine kod primjene MSFI-ja 17 pri izradi narednih finansijskih izvještaja za periode tokom godine, odnosno u datom godišnjem obračunskom periodu.

Dodatak C

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

Ovaj Dodatak čini sastavni dio MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.

Datum stupanja na snagu

- C1. Subjekt je MSFI 17 dužan primijeniti na godišnje obračunske periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2021. godine. Subjekt je dužan objaviti svaku raniju primjenu standarda. Ranija primjena je dozvoljena subjektima koji s danom, odnosno prije dana prve primjene ovog standarda primjenjuju i MSFI 9 *Finansijski instrumenti* i MSFI 15 *Prihodi od ugovora s kupcima*.
- C2. Za potrebe prijelaznih zahtjeva iz stavova C1. i C3. - C33.:
- (a) dan prve primjene je početak onog godišnjeg obračunskog perioda u kom subjekt po prvi put primijeni MSFI 17; a
 - (b) dan prelaska na MSFI 17 je početak godišnjeg obračunskog perioda neposredno prije dana prve primjene ovog standarda.

Prijelazne odredbe

- C3. Subjekt MSFI 17 primjenjuje retroaktivno osim ako je to praktično neizvodivo, s tim što:
- (a) nije dužan prikazivati kvantitativne podatke koje iziskuje tačka (f) stava 28. MRS-a 8 *Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške*; i
 - (b) nije dužan koristiti opciju iz stava B115. u odnosu na periode prije dana prve primjene MSFI-ja 17.
- C4. Kako bi ovaj standard primjenjivao retroaktivno, subjekt je na dan prelaska na MSFI 17 dužan:
- (a) odrediti, priznati i izmjeriti svaku grupu ugovora o osiguranju kao da se MSFI 17 oduvijek primjenjivao;
 - (b) prestati priznavati sve postojeće bilanse koji ne bi postojali da se MSFI 17 oduvijek primjenjivao; i
 - (c) priznati svaku nastalu neto razliku u kapitalu.
- C5. Onda i samo onda kada je za subjekt praktično neizvodivo da primijeni stav C3. u odnosu na grupu ugovora o osiguranju, umjesto tačke (a) stava C4. koristi sljedeće pristupe:
- (a) prilagođeni retroaktivni pristup iz stavova C6. - C19., uz uvažavanje tačke (a) stava C6.; ili
 - (b) pristup fer vrijednosti iz stavova C20. - C24.

Prilagođeni retroaktivni pristup

- C6. Cilj prilagođenog retroaktivnog pristupa je postići ishod što bliži onom do kog bi se došlo retroaktivnom primjenom, pri tome se služeći razumnim i utemeljenim podacima do kojih se može doći bez ulaganja nepotrebnih napora i sredstava. U skladu s tim, primjenjujući ovaj pristup, subjekt:
- (a) koristi razumne i utemeljene podatke. U slučaju da subjekt ne može doći do razumnih i utemeljenih podataka neophodnih za primjenu prilagođenog retroaktivnog pristupa, primjenjuje pristup fer vrijednosti;
 - (b) u najvećoj mogućoj mjeri koristi one podatke koje bi koristio u slučaju primjene potpuno retroaktivnog pristupa, ali samo ukoliko do njih može doći bez nepotrebnih napora i sredstava.
- C7. Stavovi C9. - C19. uređuju preinake retroaktivne primjene koje su dozvoljene u sljedećim segmentima:
- (a) procjene ugovora o osiguranju, odnosno grupa ugovora o osiguranju koje bi inače bile izvršene s danom početka ugovara ili kod početnog priznavanja;
 - (b) iznosi koji se tiču marže za ugovorenu uslugu, odnosno komponente gubitka za ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća;

- (c) iznosi koji se tiču marže za ugovorenu uslugu, odnosno komponente gubitka za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća; i
 - (d) finansijski prihodi ili rashodi osiguranja.
- C8. U funkciji ostvarenja cilja prilagođenog retroaktivnog pristupa, subjekat svaku od preinaka iz stavova C9. - C19. smije koristiti samo u onoj mjeri u kojoj ne raspolaže razumnim i utemeljenim podacima potrebnim za primjenu retroaktivnog pristupa.

Procjene na početku ugovora, odnosno kod početnog priznavanja

- C9. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., subjekat na osnovu podataka dostupnih na dan prelaska na MSFI 17 oslovljava sljedeća pitanja:
- (a) kako odrediti grupu ugovora o osiguranju, u skladu sa stavovima 14. - 24.;
 - (b) da li određeni ugovor o osiguranju zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, u skladu sa stavovima B101. - B109.; i
 - (c) kako odrediti novčane tokove koji podliježu diskrecionom pravu subjekta za ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, u skladu sa stavovima B98. - B100.
- C10. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., subjekat ne primjenjuje stav 22. kako bi grupe ugovora podijelio na one koje ne uključuju ugovore izdate u vremenskom razmaku od više od godinu dana.

Određivanje marže za ugovorenu uslugu i komponente gubitka za grupe ugovora o osiguranju bez obilježja direktnog učešća

- C11. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., za ugovore bez obilježja direktnog učešća subjekat određuje maržu za ugovorenu uslugu, odnosno komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem (vidi stavove 49. - 52.) na dan prelaska na MSFI 17 i u skladu sa stavovima C12. - C16.
- C12. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., subjekat buduće novčane tokove na dan početnog priznavanja grupe ugovora o osiguranju procjenjuje kao iznos budućih novčanih tokova na dan prelaska na MSFI 17 (ili raniji datum, ukoliko je buduće novčane tokove moguće retroaktivno odrediti na raniji datum u skladu sa tačkom a. stava C4.), usklađen prema novčanim tokovima za koje je poznato da su nastali između dana početnog priznavanja grupe ugovora o osiguranju i dana prelaska na ovaj standard (odnosno ranijeg datuma). Novčani tokovi za koje je poznato da su nastali uključuju novčane tokove nastale po osnovu ugovora koji su prestali postojati prije datuma prelaska na MSFI 17.
- C13. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., subjekat određuje diskontne stope koje su važile na dan početnog priznavanja grupe ugovora o osiguranju (odnosno, nakon toga):
- (a) služeći se dostupnom krivuljom prinosa koja je za najmanje tri godine neposredno prije dana prelaska na ovaj standard približno jednaka krivulji prinosa procijenjenoj u skladu sa stavovima 36. i B72. - B85., ako takva krivulja prinosa postoji;
 - (b) u slučajevima nepostojanja dostupne krivulje prinosa iz tačke (a) ovog stava, subjekat diskontne stope koje su važile na dan početnog priznavanja (odnosno, nakon toga) procjenjuje određivanjem prosječne rasprostranjenosti između dostupne krivulje prinosa i krivulje prinosa procijenjene u skladu sa stavovima 36. i B72. - B85., te primjenjivanjem te rasprostranjenost na datu dostupnu krivulju prinosa. Rasprostranjenost mora predstavljati prosjek tokom najmanje tri godine neposredno prije dana prelaska na MSFI 17.
- C14. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., subjekat usklađivanje za nefinansijski rizik određuje na dan početnog priznavanja grupe ugovora o osiguranju (odnosno, nakon toga) tako što usklađivanje za nefinansijski rizik na dan prelaska na ovaj standard usklađuje prema očekivanom oslobađanju rizika prije tog datuma. Očekivano oslobađanje rizika određuje se u odnosu na oslobađanje rizika za slične ugovore o osiguranju koje subjekat izdaje s danom prelaska na MSFI 17.
- C15. Ukoliko primjena stavova C12. - C14. dovede do nastanka marže za ugovorenu uslugu na dan početnog priznavanja, kako bi utvrdio tu maržu na dan prelaska na ovaj standard subjekat je dužan:
- (a) onda kada primjenjuje stav C13., procijeniti diskontne stope koje se primjenjuju kod početnog priznavanja, koristeći te stope za prirast kamate po osnovu marže za ugovorenu uslugu; i
 - (b) u mjeri u kojoj to dopušta stav C8., odrediti iznos marže za ugovorenu uslugu priznate u dobit ili gubitak usljed prijenosa usluge prije dana prelaska na ovaj standard, poredeći jedinice osiguranja preostale na taj dan sa jedinicama osiguranja pruženim u okviru date grupe ugovora prije dana prelaska na ovaj standard (vidi stav B119.).

- C16. Ukoliko primjena stavova C12. - C14. dovede do nastanka komponente gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem na dan početnog priznavanja, subjekat određuje sve iznose raspoređene u tu komponentu prije dana prelaska na ovaj standard u skladu sa stavovima C12. - C14. i na sistemskoj osnovi.

Određivanje marže za ugovorenu uslugu i komponente gubitka za grupe ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća

- C17. U mjeri u kojoj to dopušta stav C8., za ugovore s obilježjima direktnog učešća subjekat maržu za ugovorenu uslugu, odnosno komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem na dan prelaska na ovaj standard određuje kao:
- (a) ukupnu fer vrijednost osnovnih stavki s tim danom; umanjeno za
 - (b) novčane tokove ispunjenja s tim danom; umanjeno, odnosno uvećano za
 - (c) usklađivanje za:
 - (i) iznose koje subjekat zaračunava ugovaračima osiguranja (uključujući iznose oduzete od osnovnih stavki) prije tog dana;
 - (ii) iznose plaćene prije tog dana koji ne bi varirali zavisno od osnovnih stavki;
 - (iii) promjenu usklađivanja za nefinansijski rizik nastalu usljed oslobađanja od rizika prije tog dana. Subjekt ovaj iznos procjenjuje u odnosu na oslobađanje rizika za slične ugovore o osiguranju koje izdaje s danom prelaska na MSFI 17;
 - (d) ukoliko (a) - (c) dovedu do nastanka marže za ugovorenu uslugu, umanjeno za iznos marže za ugovorenu uslugu koja se odnosi na usluge pružene prije tog dana, (a) - (c) zajedno zamjenjuje ukupnu maržu za ugovorenu uslugu za sve usluge koje će biti pružene u okviru date grupe ugovora, odnosno prije bilo kojih iznosa koji bi bili priznati u dobit ili gubitak po osnovu pruženih usluga. Subjekt iznose koji bi bili priznati u dobit ili gubitak po osnovu pruženih usluga procjenjuje poredeći jedinice osiguranja preostale na dan prelaska na ovaj standard sa jedinicama osiguranja pruženim u okviru date grupe ugovora prije tog dana; ili
 - (e) ukoliko (a) - (c) dovedu do nastanka komponente gubitka, usklađuje tu komponentu na nulu i povećava obavezu po osnovu ostatka osiguranja bez te komponente gubitka za isti iznos.

Finansijski prihodi ili rashodi osiguranja

- C18. Za grupe ugovora o osiguranju koje, u skladu sa stavom C10., uključuju ugovore izdate u vremenskom razmaku od više od godinu dana:
- (a) subjektu je dozvoljeno da odredi diskontne stope na dan početnog priznavanja grupe iz stavova B72. (b) - B72. (e)(ii) i diskontne stope na dan nastanka odštetnog zahtjeva iz stavke (iii) tačke (e) stava B72. sa danom prelaska na ovaj standard a ne danom početnog priznavanja, odnosno danom nastanka odštetnog zahtjeva;
 - (b) u slučaju da subjekat odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja na iznose uvrštene u dobit ili gubitak i na iznose uvrštene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa tačkom (b) stava 88., odnosno tačkom (b) stava 89., dužan je odrediti kumulativni iznos finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja priznat u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na dan prelaska na ovaj standard kako bi primjenjivao tačku (a) stava 91. u budućim periodima. Subjekt tu kumulativnu razliku smije odrediti bilo primjenom tačke (b) stava C19. ili:
 - (i) kao nulu, osim ako važi stavka (ii); a
 - (ii) za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća na koje se odnosi stav B134., kao jednake kumulativnom iznosu priznatom u okviru ostale sveobuhvatne dobiti po osnovu osnovnih stavki.
- C19. Za grupe ugovora o osiguranju koje ne uključuju ugovore izdate u vremenskom razmaku od više od godinu dana:
- (a) ukoliko subjekat primjenjuje stav C13. kako bi procijenio diskontne stope koje su važile kod početnog priznavanja (ili nakon toga), dužan je odrediti i diskontne stope iz tačaka (b), (c), (d) i (e) stava B72., primjenjujući stav C13.; a
 - (b) ako subjekat odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode osiguranja na iznose uvrštene u dobit ili gubitak i iznose uvrštene u ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa tačkom (b) stava 88., odnosno tačkom (b) stava 89., dužan je odrediti kumulativni iznos finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja

priznat u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na dan prelaska na ovaj standard kako bi primjenjivao tačku (a) stava 91. u budućim periodima. Subjekt tu kumulativnu razliku određuje:

- (i) za ugovore o osiguranju u odnosu na koje će primjenjivati metode sistemske raspodjele iz stava B131., onda kada primjenjuje stav C13. kako bi procijenio diskontne stope kod početnog priznavanja, primjenom diskontnih stopa koje su važile na dan početnog priznavanja, također primjenjujući stav C13.;
- (ii) za ugovore o osiguranju u odnosu na koje će primjenjivati metode sistemske raspodjele iz stava B132., na osnovu toga da pretpostavke koje se odnose na finansijski rizik a koje su važile na dan početnog priznavanja važe i na dan prelaska na ovaj standard, to jeste kao nulu;
- (iii) za ugovore o osiguranju u odnosu na koje će primjenjivati metode sistemske raspodjele iz stava B133., onda kad primjenjuje stav C13. kako bi procijenio diskontne stope kod početnog priznavanja (ili nakon toga), primjenom diskontnih stopa koje su važile na dan nastanka odštetnog zahtjeva, također primjenjujući stav C13.; i
- (iv) za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća u odnosu na koje se primjenjuje stav B134., kao jednake kumulativnom iznosu priznatom u okviru ostale sveobuhvatne dobiti po osnovu osnovnih stavki.

Pristup fer vrijednosti

- C20. Da bi primjenjivao pristup fer vrijednosti, subjekat maržu za ugovorenu uslugu, odnosno komponentu gubitka obaveze po osnovu ostatka pokrivenosti osiguranjem na dan prelaska na ovaj standard određuje kao razliku između fer vrijednosti grupe ugovora o osiguranju na taj dan i novčanih tokova ispunjenja mjerenih na taj dan. Kod određivanja te fer vrijednosti subjekat ne primjenjuje stav 47. MSFI-ja 13 *Mjerenje fer vrijednosti* (u vezi s obilježjima plaćanja na poziv).
- C21. Kod primjene pristupa fer vrijednosti, subjekat može primjenjivati stav C22. da bi utvrdio:
- (a) kako odrediti grupu ugovora o osiguranja, u skladu sa stavovima 14. - 24.;
 - (b) da li određeni ugovor o osiguranju zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, u skladu sa stavovima B101. - B109.; i
 - (c) kako odrediti novčane tokove koji podliježu diskrecionom pravu subjekta za ugovore o osiguranju bez obilježja direktnog učešća, u skladu sa stavovima B98. - B100.
- C22. Subjekt ima pravo odlučiti da pitanja iz stava C21. oslovi na osnovu:
- (a) razumnih i utemeljenih podataka za koje bi subjekat, uzimajući u obzir uslove ugovora i tržišne uslove na dan početka ugovora ili kod početnog priznavanja, utvrdio da odgovaraju ovoj svrsi; ili
 - (b) razumnih i utemeljenih podataka koji su dostupni na dan prelaska na ovaj standard.
- C23. Kod primjene pristupa fer vrijednosti, subjekat nije dužan primjenjivati stav 22. i ima pravo u grupu uvrstiti i one ugovore koji su izdati u vremenskom razmaku od više od godinu dana. Subjekt razdvajanje grupa na one koje uključuju samo ugovore izdate u okviru godine dana (ili kraćeg perioda) vrši samo onda kada raspolaze razumnim i utemeljenim podacima potrebnim za takvo razdvajanje. Bez obzira na to da li primjenjuje ili ne primjenjuje stav 22., subjektu je dopušteno da odredi diskontne stope na dan početnog priznavanja grupe iz stavova B72. (b) – B72. (e)(ii) i diskontne stope na dan nastanka odštetnog zahtjeva iz stavke (iii) tačke (e) stava B92. s danom prelaska na ovaj standard a ne danom početnog priznavanja, odnosno danom nastanka odštetnog zahtjeva.
- C24. Kod primjene pristupa fer vrijednosti, u slučaju da subjekat odluči razdvajati finansijske prihode ili rashode između dobiti ili gubitka i ostale sveobuhvatne dobiti, dopušteno mu je da kumulativni iznos finansijskih prihoda ili rashoda osiguranja priznat u okviru ostale sveobuhvatne dobiti na dan prelaska na ovaj standard odredi:
- (a) retroaktivno, ali samo ako raspolaze razumnim i utemeljenim podacima potrebnim za takvo postupanje; ili
 - (b) kao nulu, osim kada se primjenjuje (c); a
 - (c) za ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća u odnosu na koje se primjenjuje stav B134., kao jednake kumulativnom iznosu priznatom u okviru ostale sveobuhvatne dobiti po osnovu osnovnih stavki.

Uporedni podaci

- C25. Uz uvažavanje pozivanja tačke (b) stava C2. na godišnji obračunski period neposredno prije dana prve primjene, subjekat u skladu sa MSFI-jem 17 može prikazati i usklađene uporedne podatke za sve prethodno prikazane periode, ali to nije dužan uraditi. U slučajevima kada subjekat prikazuje usklađene uporedne podatke za bilo koji od ranijih perioda, odredbu ‘početak godišnjeg obračunskog perioda neposredno prije dana prve primjene standarda’ iz tačke (b) stava C2. treba uzeti u značenju ‘početak najranijeg prikazanog usklađenog uporednog perioda’.
- C26. Subjekt nije dužan objavljivati podatke zahtijevane stavovima 93. - 132. za bilo koji od perioda prikazanih prije početka godišnjeg obračunskog perioda neposredno prije dana prve primjene ovog standarda.
- C27. Subjekti koji prikazuju neusklađene uporedne podatke objavljene za bilo koji raniji period, dužni su jasno odrediti podatke koji nisu usklađeni, objaviti da su izrađeni na drugačijim osnovama, te objasniti te osnove.
- C28. Subjekt nije dužan objavljivati prethodno neobjavljene podatke o razvoju odštetnih zahtjeva nastalih više od pet godina prije kraja prvog godišnjeg obračunskog perioda u odnosu na koji primjenjuje MSFI 17, ali, ako to ne čini, mora objaviti tu činjenicu.

Ponovno određivanje finansijske imovine

- C29. Na dan prve primjene MSFI-ja 17, subjekat koji je primjenjivao MSFI 9 na godišnje obračunske periode prije prve primjene ovog standarda:
- ima pravo preispitati da li neka prihvatljiva finansijska imovina zadovoljava uslov iz tačke (a) stava 4.1.2., odnosno tačke (a) stava 4.1.2.A. MSFI-ja 9. Finansijska imovina smatra se prihvatljivom samo ako se ne drži u odnosu na poslove koji nisu povezani s ugovorima iz djelokruga MSFI-ja 17. Primjeri finansijske imovine koja ne bi bila prihvatljiva za preispitivanje uključuju onu finansijsku imovinu koja se drži u odnosu na bankarske poslove, odnosno finansijsku imovinu koja se drži u fondovima u vezi sa ugovorima o ulaganju izvan djelokruga MSFI-ja 17;
 - dužan je poništiti svoje prethodno određivanje finansijske imovine kao mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ukoliko usljed primjene MSFI-ja 17 uslov iz stava 4.1.5. MSFI-ja 9 prestane bivati zadovoljen;
 - ima pravo odrediti finansijsku imovinu kao mjerenu po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak ukoliko je zadovoljen uslov iz stava 4.1.5. MSFI-ja 9;
 - ima pravo odrediti ulaganje u vlasnički instrument kao po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa stavom 5.7.5. MSFI-ja 9;
 - ima pravo poništiti svoje prethodno određivanje ulaganja u vlasnički instrument kao po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu sa stavom 5.7.5. MSFI-ja 9.
- C30. Subjekt stav C29. primjenjuje na osnovu činjenica i okolnosti koje postoje na dan prve primjene MSFI-ja 17. Subjekt ta određivanja i klasifikacije primjenjuje retroaktivno, pri tome primjenjujući relevantne prijelazne zahtjeve MSFI-ja 9. Dan prve primjene u ovu svrhu smatra se danom prve primjene MSFI-ja 17.
- C31. Subjekt koji primjenjuje stav C29. nije dužan prepravljati prethodne periode kako bi odrazio ovaj vid promjena određivanja i klasifikacija. Subjekt prethodne periode može prepravljati samo onda kada je to moguće bez retroaktivnog sagledavanja. Ako se subjekat odluči prepravljati prethodne periode, prepravljani finansijski izvještaji moraju uvažavati sve zahtjeve MSFI-ja 9 u odnosu na obuhvaćenu finansijsku imovinu. Ako subjekat ne prepravlja prethodne periode dužan je na dan prve primjene priznati u početnom saldu zadržane dobiti (ili druge komponente kapitala, kako je primjereno) svaku razliku između:
- prethodne knjigovodstvene vrijednosti te finansijske imovine; i
 - knjigovodstvene vrijednosti te finansijske imovine na dan prve primjene.
- C32. Kada primjenjuje stav C29., subjekat je dužan u datom godišnjem obračunskom periodu objaviti podatke o toj finansijskoj imovini i to po njenoj vrsti kako slijedi:
- ukoliko se primjenjuje tačka (a) stava C29., osnovu koju koristi kod utvrđivanja toga koja finansijska imovina je prihvatljiva;
 - ukoliko se primjenjuje bilo koja od tačaka (a), (b), (c), (d) ili (e) stava C29.:
 - mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost obuhvaćene finansijske imovine utvrđene neposredno prije dana prve primjene MSFI-ja 17; i
 - novu mjernu kategoriju i knjigovodstvenu vrijednost obuhvaćene finansijske imovine utvrđene nakon primjene stava C29.;

- (c) ako se primjenjuje tačka (b) stava C29., knjigovodstvenu vrijednost iz izvještaja o finansijskom položaju finansijske imovine koja je prethodno određivana kao mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa stavom 4.1.5. MSFI-ja 9, ali se više ne određuje kao takva.
- C33. Kada primjenjuje stav C29., subjekat je dužan u datom godišnjem obračunskom periodu objaviti kvalitativne podatke koje korisnicima finansijskih izvještaja omogućavaju da razumiju:
- (a) na koji način je primijenio stav C29. na finansijsku imovinu čija klasifikacija je izmijenjena po početku primjene MSFI-ja 17;
 - (b) razloge za svako određivanje ili prestanak određivanja finansijske imovine kao mjerene po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa stavom 4.1.5. MSFI-ja 9; i
 - (c) razloge koji su ga naveli na eventualno drugačije zaključke u okviru nove procjene u skladu sa tačkom (a) stava 4.1.2., odnosno tačkom (a) stava 4.1.2.A. MSFI-ja 9.

Povlačenje drugih MSFI-jeva iz upotrebe

- C34. MSFI 17 zamjenjuje MSFI 4 *Ugovori o osiguranju* izmijenjen 2016. godine.

Dodatak D Izmjene i dopune drugih MSFI-jeva

Ovim Dodatkom utvrđuju se izmjene i dopune drugih standarda koje proizilaze iz odluke Odbora za međunarodne računovodstvene standarde da donese MSFI 17 Ugovori o osiguranju. Subjekt je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i date izmjene i dopune.

Subjektu nije dopušteno da primjenjuje MSFI 17 prije nego počne s primjenom MSFI-ja 9 Finansijski instrumenti i MSFI-ja 15 Prihodi od ugovora s kupcima (vidi stav C1.). U skladu s tim, osim ako to nije drugačije navedeno, izmjene i dopune sadržane u ovom Dodatku date su na osnovu teksta standarda važećeg na 1. januara 2017. godine i izmijenjenog MSFI-jem 9 i MSFI-jem 15.

MSFI 1 Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja

Dodaje se - tačka 39AE.

Datum stupanja na snagu

...

39AE. MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju*, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tački B1. i D1., brisan naslov prije tačke D4. i - tačke D4., te iza tačke B12. dodati naslov i tačku B13. Subjekt je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primijeniti i navedene izmjene i dopune.

U Dodatku B vrše se izmjene i dopune tačke B1. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Poslije tačke B12. dodaju se naslov i tačka B13.

Dodatak B Izuzeća od retroaktivne primjene drugih MSFI-jeva

...

B1. Subjekt treba primjenjivati sljedeća izuzeća:

- (a) ...
- (f) ugrađene derivate (tačku B9.); i
- (g) državne zajmove (tačke B10. - B12.); i
- (h) ugovore o osiguranju (tačka B13.).

...

Ugovori o osiguranju

B13. Subjekt je dužan primjenjivati prijelazne odredbe iz tački C1. - C24. i C28. Dodatka C MSFI-ja 17 na ugovore iz djelokruga tog standarda. Svako spominjanje dana prelaska u tim tačkama MSFI-ja 17 podrazumijeva dan prelaska na MSFI-jeve.

U Dodatku D vrše se izmjene i dopune tačke D1., te brišu tačka D4. i pripadajući naslov. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Dodatak D

Izuzeca od drugih MSFI-jeva

- ...
- D1. Subjekt može izabrati koristiti jedno ili više sljedećih izuzeca:
- (a) ...
 - (b) ~~[brisan]~~ugovori o osiguranju (tačka D4.);
 - (c) ...

~~Ugovori o osiguranju~~

- D4. ~~[Brisano] Subjekt koji po prvi put primjenjuje MSFI jeve ima pravo primijeniti prijelazne odredbe MSFI-ja 4 Ugovori o osiguranju. MSFI 4 zabranjuje promjene računovodstvenih politika za ugovore o osiguranju, uključujući promjene koje napravi subjekt koji po prvi put primjenjuje MSFI jeve.~~

MSFI 3 *Poslovne kombinacije*

Vrše se izmjene i dopune tački 17., 20., 21. i 35. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Nakon tačke 31. dodaju se naslov i tačka 31A. Uvodi se tačka 64N.

Klasificiranje ili određivanje utvrdive imovine stečene i preuzetih obaveza u poslovnoj kombinaciji

...

17. Ovaj MSFI omogućava ~~dvajedno~~ izuzeće od principa iz tačke 15.:

- (a) klasifikaciju ugovora o najmu kao poslovnog najma ili finansijskoj najma u skladu sa MRS 17 *Najmovi* .~~نحو~~
- (b) ~~[brisanu] klasifikaciju ugovora kao ugovora o osiguranju u skladu sa MSFI-jem 4 *Ugovori o osiguranju*.~~

Stjecalac te ugovore treba klasificirati prema ugovorenim uvjetima i drugim faktorima na početku ugovora (ili, ako su uvjeti ugovora mijenjani na način koji bi promijenio njegovu klasifikaciju, na datum te promjene, što može biti datum stjecanja)

...

Princip mjerenja

...

20. Tačke 24. - ~~31-31A~~, određuju vrste utvrdive imovine i obaveza koje uključuju stavke za koje ovaj MSFI omogućava ograničene izuzetke od principa mjerenja.

Izuzeci od primjene principa priznavanja ili mjerenja

21. Ovaj MSFI predviđa ograničene izuzetke od primjene principa priznavanja i mjerenja. Tačke 22. - ~~31-31A~~, određuju konkretne stavke za koje su predviđena izuzeća i prirodu tih izuzeća. Stjecatelj te stavke treba iskazati primjenjujući zahtjeve iz tački 22. - ~~31-31A~~, iz čega proizlazi da se što neke stavke:

...

Ugovori o osiguranju

31A. Stjecatelj je grupu ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* stečenih u okviru poslovnog spajanja dužan mjeriti kao obavezu, odnosno imovinu u skladu sa tačkama 39. i B93. - B95. MSFI-ja 17, na dan stjecanja.

...

Povoljna kupnja

...

35. Do povoljne kupovine može doći, primjera radi, poslovnim spajanjem koje predstavlja prisilnu prodaju i u kom prodavac djeluje pod prisilom. Međutim, izuzeća od priznavanja ili mjerenja određenih stavki iz stavova 22. - ~~31-31A~~, također mogu dovesti do priznavanja dobiti (odnosno promjene iznosa priznate dobiti) ostvarene povoljnom kupovinom.

...

Datum stupanja na snagu

...

- 64N. MSFI-jem 17, izdatim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačkih 17., 20., 21., 35. i B63., te nakon tačke 31. dodati naslov i tačku31A. Subjekat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

U Dodatku B. vrše se izmjene i dopune tačke B63. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Drugi MSFI koji daju smjernice za naknadno mjerenje i iskazivanje(primjena tačke 54.)

- B63. Primjeri drugih MSFI-jeva koji daju smjernice za naknadno mjerenje i i iskazivanje stečene imovine i preuzetih obaveza u poslovnoj kombinaciji uključuju:
- (a) ...
 - (b) ~~[brisan]MSFI 4 Ugovori o osiguranju daje smjernice za naknadno iskazivanje ugovora o osiguranju stečenih poslovnoj kombinaciji;~~
 - (c) ...

MSFI 3 Poslovna spajanja (izmijenjen MSFI-jem 16)

Vrše se izmjene i dopune stavova 17., 20., 21. i 35. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan. Nakon stava 31. dodaju se naslov i stav 31A. Uvodi se stav 64N.

Klasifikovanje ili određivanje utvrdive imovine stečene i obaveza preuzetih u okviru poslovnog spajanja

...

17. Ovaj MSFI predviđa ~~dvajedno~~ izuzećae od principa iz stava 15.:
- (a) klasifikaciju ugovora o najmu u kojima sticatelj učestvuje u svojstvu najmodavca kao poslovni, odnosno kao finansijski najam u skladu sa MSFI-jem 16 *Najmovi*; i
 - (b) ~~[brisanu] klasifikaciju ugovora kao ugovora o osiguranju u skladu sa MSFI-jem 4 *Ugovori o osiguranju*.~~

Sticatelj ove ugovore klasifikuje na osnovu uslova ugovora i drugih faktora na početku ugovora (odnosno, ukoliko su uslovi ugovora preinačeni na način koji bi promijenio njegovu klasifikaciju, na dan te preinake, koji može biti dan sticanja).

...

Princip mjerenja

...

20. Stavovi 24. - ~~31-31A~~, navode vrste utvrdive imovine i obaveza koje uključuju stavke za koje ovaj MSFI predviđa ograničena izuzeća u primjeni principa mjerenja.

Izuzeća u primjeni principa priznavanja, odnosno principa mjerenja

21. Ovaj MSFI predviđa ograničena izuzeća u primjeni principa priznavanja, odnosno principa mjerenja. Stavovi 22. - ~~31-31A~~, navode konkretne stavke za koje su predviđena izuzeća i prirodu tih izuzeća. Sticatelj je te stavke dužan obračunavati u skladu sa zahtjevima iz stavova 22. - ~~31-31A~~, što ima za posljedicu da se neke stavke:

...

Ugovori o osiguranju

- 31A. Sticatelj je grupu ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* stečenih u okviru poslovnog spajanja dužan mjeriti kao obavezu, odnosno imovinu u skladu sa stavovima 39. i B93. - B95. MSFI-ja 17, na dan sticanja.

...

Povoljna kupovina

...

35. Do povoljne kupovine može doći, primjera radi, poslovnim spajanjem koje predstavlja prisilnu prodaju i u kom prodavac djeluje pod prisilom. Međutim, izuzeća od priznavanja ili mjerenja određenih stavki iz stavova 22. - ~~31-31A~~, također mogu dovesti do priznavanja dobiti (odnosno promjene iznosa priznate dobiti) ostvarene povoljnom kupovinom.

...

Datum stupanja na snagu

...

- 64N. MSFI-jem 17, izdatim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune stavova 17., 20., 21., 35. i B63., te nakon stava 31. dodati naslov i stav 31A. Subjektat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

U Dodatku B vrše se izmjene i dopune stava B63. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

Ostali MSFI-jevi koji sadrže uputstva za naredno mjerenje i obračunavanje (primjenu stava 54.)

- B63. Primjeri drugih MSFI-jeva koji sadrže uputstva za naredno mjerenje i obračunavanje imovine stečene i obaveza nastalih ili preuzetih u okviru poslovnog spajanja uključuju:
- (a) ...
 - (b) ~~[brisan] MSFI 4 Ugovori o osiguranju daje uputstva za naredno obračunavanje ugovora o osiguranju stečenih u okviru poslovnog spajanja;~~
 - (c) ...

MSFI 5 *Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prekinuto poslovanje*

Vrše se izmjene i dopune tačke 5. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 44M.

Djelokrug

- ...
5. Odredbe o mjerenju iz ovog MSFI-ja se ne primjenjuju na [fusnota je ispuštena] na sljedeću imovinu, koja je tretirana istaknutim MSFI, ili kao pojedinačna imovina ili dio grupe za otuđenje:
- (a) ...
- (f) ugovorna prava iz ugovora o osiguranju kako su definirana u MSFI-jem 4 grupe ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.
- ...

Datum stupanja na snagu

- ...
- 44M. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 5. Subjekat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MSFI 7 *Finansijski instrumenti: Objavljivanja*

Vrše se izmjene i dopune tački 3., 8. i 29. Briše se tačka 30. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Uvodi se tačka 44DD.

Djelokrug

3. Ovaj MSFI trebaju su primjenjivati svi subjekti i na sve vrste finansijskih instrumenta, izuzev:
- (a) ...
 - (d) ugovora ~~o osiguranju iz MSFI-ja 4~~ iz djelokruga MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju*. Međutim, ovaj se MSFI primjenjuje na:
 - (i) ~~derivate ugrađene u ugovore o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 17~~, u slučajevima kada MSFI 9 nalaže da ih subjekti obračunavaju odvojeno; i
 - (ii) komponente ulaganja koje su odvojene od ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, onda kada MSFI 17 nalaže takvo razdvajanje.

Nadalje, subjekat koji izdaje ugovor primjenjuje ovaj MSFI na *ugovore o finansijskim garancijama* ukoliko kod priznavanja i mjerenja tih ugovora primjenjuje MSFI 9, ali ako odluči, u skladu sa ~~tačkom (d) stava 4. MSFI-ja 4~~ tačkom 7 (e). MSFI-ja 17, kod njihovog priznavanja i mjerenja primjenjivati ~~MSFI 4~~ MSFI 17, onda primjenjuje ~~MSFI 4~~ MSFI 17.
 - (e) ...

Kategorije finansijske imovine i finansijskih obaveza

8. Knjigovodstvene vrijednosti svake od – narednih – kategorija, kako je definirano MSFI-jem 9, objavljuju se u izvještaju o finansijskom položaju ili u bilješkama:
- (a) finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu se odvojeno prikazuje (i) imovina određena kao takva po početnom priznavanju ili naknadno u skladu sa - tačkom 6.7.1. MSFI-ja 9, (ii) imovina mjerena kao takva u skladu s odabirom iz tačke 3.3.5. MSFI-ja 9, (iii) imovina mjerena kao takva u skladu s odabirom iz tačke 33A. MRS-a 32 i (iiiiv) imovina obavezno mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa MSFI-jem 9;
 - (b) ...

Fer vrijednost

- ...
29. Objavljivanja fer vrijednosti nisu potrebna:
- (a) ...
 - (c) ~~[brisan]~~ za ugovore koji sadrže obilježje diskrecijskog učestovanja (kako je opisano u MSFI 4) ukoliko fer vrijednost tog obilježja ne može biti pouzdano izmjerena.
30. [Brisano] U slučajevima iz tačke 29 (c) subjekat objavljuje podatke kako bi korisnicima finansijskih izvještaja pomogao da sami prosude opseg mogućih razlika između knjigovodstvene vrijednosti tih ugovora i njihove fer vrijednosti, uključujući:
- (a) činjenicu da informacije fer vrijednosti tih instrumenata nisu objavljeni iz razloga što njihovu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti;
 - (b) opis finansijskih instrumenata, njihove knjigovodstvene vrijednosti i objašnjenja zašto se fer vrijednost ne može pouzdano mjeriti (c) informacije tržištu tih instrumenata;
 - (d) informacije o tome namjerava li subjekat i kako namjerava otuđiti finansijske instrumente; i

- (e) ~~ako se prestanu priznavati finansijski instrumenti čiju fer vrijednost prethodno nije bilo moguće pouzdano izmjeriti, tu činjenicu, njihovu knjigovodstvenu vrijednost u trenutku prestanka priznavanja i iznos priznate dobiti ili gubitka.~~

...

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

...

- 44DD. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tački 3., 8. i 29., te brisana tačka30. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

MSFI 7 *Finansijski instrumenti: Objavljivanja* (izmijenjen MSFI-jem 16)

Vrše se izmjene i dopune tački 3., 8. i 29. Briše se tačka 30. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 44DD.

Djelokrug

3. Ovaj MSFI dužni su primjenjivati svi subjekti i to na sve vrste finansijskih instrumenata, osim:
- (a) ...
 - (d) ugovora ~~o osiguranju iz MSFI-ja 4~~ iz djelokruga MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju. Međutim, ovaj se MSFI primjenjuje na:
 - (i) ~~derivate ugrađene u ugovore o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 17~~, u slučajevima kada MSFI 9 nalaže da ih subjekti obračunavaju odvojeno; i
 - (ii) komponente ulaganja koje su odvojene od ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, onda kada MSFI 17 nalaže takvo razdvajanje.

Nadalje, subjekat koji izdaje ugovor primjenjuje ovaj MSFI na *ugovore o finansijskim garancijama* ukoliko kod priznavanja i mjerenja tih ugovora primjenjuje MSFI 9, ali ako odluči, u skladu sa ~~tačkom (d) stava 4 MSFI-ja 4~~ tačkom 7 (e) MSFI-ja 17, kod njihovog priznavanja i mjerenja primjenjivati ~~MSFI 4~~ MSFI 17, onda primjenjuje ~~MSFI 4~~ MSFI 17.
 - (e) ...

Kategorije finansijske imovine i finansijskih obaveza

8. Knjigovodstvene vrijednosti svake od narednih kategorija, kako je definirano MSFI-jem 9, objavljuju se u izvještaju o finansijskom položaju ili u bilješkama:
- (a) finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, pri čemu se odvojeno prikazuje (i) imovina određena kao takva po početnom priznavanju ili naknadno u skladu sa tačkom 6.7.1. MSFI-ja 9, (ii) imovina mjerena kao takva u skladu s odabirom iz tačke 3.3.5. MSFI-ja 9, (iii) imovina mjerena kao takva u skladu s odabirom iz tačke 33A. MRS-a 32 i ~~(iv)~~ imovina obavezno mjerena po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa MSFI-jem 9;
 - (b) ...

Fer vrijednost

- ...
29. Objavljivanja fer vrijednosti nisu potrebna:
- (a) kada je knjigovodstvena vrijednost razumno približna fer vrijednosti, na primjer za finansijske instrumente kao što su kratkoročna potraživanja od kupaca i kratkoročne obaveze prema dobavljačima; ili
 - (b) [brisano]
 - (c) [brisano] za ugovore koji sadrže obilježje diskrecijskog učestovanja (kako je opisano u MSFI 4) ukoliko fer vrijednost tog obilježja ne može biti pouzdano izmjerena; ili
 - (d) za obaveze po osnovu najmova.

30. ~~[Brisano] U slučaju iz tačke (e) stava 29. subjekat objavljuje podatke kako bi korisnicima finansijskih izvještaja pomogao da sami prosude opseg mogućih razlika između knjigovodstvene vrijednosti tih ugovora i njihove fer vrijednosti, uključujući:~~
- ~~(a) činjenicu da podaci o fer vrijednosti tih instrumenata nisu objavljeni iz razloga što njihovu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti;~~
 - ~~(b) opis finansijskih instrumenata, njihovu knjigovodstvenu vrijednost i obrazloženje zašto nije moguće pouzdano izmjeriti njihovu fer vrijednost;~~
 - ~~(c) podatke o tržištu za te instrumente;~~
 - ~~(d) podatke o tome da li subjekat namjerava otuditi date finansijske instrumente i na koji način; i~~
 - ~~(e) ako se finansijski instrumenti čiju fer vrijednost prethodno nije bilo moguće pouzdano izmjeriti prestanu priznavati, tu činjenicu, njihovu knjigovodstvenu vrijednost u trenutku prestanka priznavanja i iznos priznate dobiti ili gubitka.~~
- ...
30. ~~[Brisano] U slučajevima iz tačke 29 (e). subjekat objavljuje podatke kako bi korisnicima finansijskih izvještaja pomogao da sami prosude opseg mogućih razlika između knjigovodstvene vrijednosti tih ugovora i njihove fer vrijednosti, uključujući:~~
- ~~(a) činjenicu da informacije o fer vrijednosti tih instrumenata nisu objavljeni iz razloga što njihovu fer vrijednost nije moguće pouzdano izmjeriti;~~
 - ~~(b) opis finansijskih instrumenata, njihove knjigovodstvene vrijednosti i objašnjenja zašto se fer vrijednost ne može pouzdano mjeriti (c) informacije o tržištu tih instrumenata;~~
 - ~~(d) informacije o tome namjerava li subjekat i kako namjerava otuditi finansijske instrumente; i~~
 - ~~(e) ako se prestanu priznavati finansijski instrumenti čiju fer vrijednost prethodno nije bilo moguće pouzdano izmjeriti, tu činjenicu, njihovu knjigovodstvenu vrijednost u trenutku prestanka priznavanja i iznos priznate dobiti ili gubitka.~~

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

- ...
- 44DD. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tački 3., 8. i 29., te brisana tačka 30. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

MSFI 9 *Finansijski instrumenti*

Vrše se izmjene i dopune stava 2.1. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaju se tačke 3.3.5. i 7.1.6.

Poglavlje 2. Djelokrug

2.1. Ovaj standard dužni su primjenjivati svi subjekti i to na sve vrste finansijskih instrumenata, osim:

(a) ...

(e) prava i obaveza koji proizilaze iz ~~(i) ugovora o osiguranju kako su definisani MSFI-jem 4 iz djelokruga MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju~~, ne uključujući prava i obaveze subjekta koji ih izdaje a koja proizilaze iz ugovora o osiguranju koji zadovoljavaju definiciju ugovora o finansijskim garancijama ili ~~(ii) ugovora koji spadaju u djelokrug MSFI-ja 4 budući da sadrže obilježje diskrecionog učešća~~. Ovaj standard se, međutim, primjenjuje na (i) derivative ugrađene u ugovore iz djelokruga MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17~~, ako oni sami po sebi ne predstavljaju ugovore iz djelokruga ~~MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17, te (ii) komponente ulaganja koje su odvojene od ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 ukoliko MSFI-17 nalaže takvo razdvajanje. Nadalje, ako je subjekat koji izdaje ugovore o finansijskim garancijama prethodno izričito izjavilo da ih smatra ugovorima o osiguranju i primjenjivao računovodstveni postupak koje se odnosi na ugovore o osiguranju, ima mogućnost birati da na takve ugovore o finansijskim garancijama primjenjuje ovaj standard ili ~~MSFI 4~~MSFI 17 (vidi tačke B2.5. - B2.6.). Subjektat o ovome može odlučivati u odnosu na svaki ugovor zasebno, ali donesenu odluku nema pravo naknadno mijenjati;

...

3.3. Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

...

3.3.5. Određeni subjekti vode, bilo interno ili eksterno, investicijski fond iz kog se ulagačima plaćaju naknade utvrđene na osnovu jedinica u fondu, te po osnovu tih isplata ulagačima priznaju finansijske obaveze. Slično tome, neki subjekti izdaju grupe ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća i, pri tome, drže osnovne stavke. Neki od tih fondova, odnosno osnovnih stavki uključuju finansijsku obavezu subjekta (primjera radi, izdate obveznice društva). Bez obzira na druge zahtjeve ovog standarda u pogledu prestanka priznavanja finansijskih obaveza, subjekat ima pravo prestati priznavati svoju finansijsku obavezu koja je uključena u takav fond, odnosno koja predstavlja osnovnu stavku onda i isključivo onda kada ponovo otkupi svoju finansijsku obavezu u te svrhe. Umjesto toga, subjekat može odabrati da nastavi obračunavati taj instrument kao finansijsku obavezu a ponovo otkupljeni instrument obračunava kao da predstavlja finansijsku imovinu i mjeri ga po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu s ovim standardom. Subjektat o ovome može odlučivati u odnosu na svaki instrument zasebno, ali donesenu odluku nema pravo mijenjati. Za potrebe ovog izbora, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. (Vidi MSFI 17 za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)

...

7.1. Datum stupanja na snagu

...

7.1.6. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tački 2.1., B2.1., B2.4., B2.5. i B4.1.30., te dodana tačka 3.3.5. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

U Dodatku B vrše se izmjene i dopune tački B2.1., B2.4., B2.5. i B4.1.30. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Djelokrug (Poglavlje 2.)

B2.1. Neki ugovori nalažu plaćanja zavisno od klimatskih, geoloških i drugih fizičkih varijabli (ugovori zasnovani na klimatskim varijablama poznati su i kao 'vremenski derivati'). Svi takvi ugovori koji ne spadaju u djelokrug ~~MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju obuhvaćeni su ovim standardom.

...

B2.4. Ovaj standard se primjenjuje na finansijsku imovinu i obaveze osiguravatelja, osim prava i obaveza koji su isključeni u skladu sa tačkom (e) stava 2.1. jer proizilaze iz ugovora iz djelokruga ~~MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17.

B2.5. Ugovori o finansijskim garancijama mogu poprimiti različite pravne oblike, kao što su garancije, određene vrste akreditiva, ugovori za neispunjenje kreditne obaveze ili ugovori o osiguranju. Računovodstveni postupak u odnosu na takve ugovore ne zavisi od njihovog pravnog oblika. Slijede primjeri odgovarajućih postupaka (vidi tačku 2.1. (e)):

(a) iako ugovor o finansijskoj garanciji zadovoljava definiciju ugovora o osiguranju iz ~~MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17 (vidi tačku 7 (e)). ~~MSFI-ja 17~~ ako je rizik koji se prenosi značajan, subjekat koji ga izdaje dužan je primjenjivati ovaj standard. Ukoliko je, međutim, prethodno izričito izjavio da takve ugovore smatra ugovorima o osiguranju i primjenjivao računovodstveni postupak koji se odnosi na ugovore o osiguranju, subjekat može odabrati da na takve ugovore o finansijskim garancijama primjenjuje ovaj standard ili ~~MSFI 4~~MSFI 17. ...;

(b) neke garancije povezane sa kreditima ne postavljaju kao preduslov plaćanja to da subjekat koji ih drži bude izložen ili da pretrpi gubitak usljed nepravovremenog plaćanja dužnika za garantovanu imovinu. Primjer je garancija koja zahtijeva plaćanje usljed promjene određene kreditne sposobnosti ili kreditnog indeksa. Takve garancije ne predstavljaju ugovore o finansijskim garancijama kako je utvrđeno ovim standardom, niti ugovore o osiguranju iz ~~MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17. One su derivati i subjekat koji ih izdaje dužan je na njih primjenjivati ovaj standard;

(c) ...

Određivanje otklanja ili značajno smanjuje računovodstvenu neusklađenost

...

B4.1.30. Sljedeći primjeri pokazuju kada je moguće ispuniti ovaj uslov. U svim slučajevima subjekat ima pravo koristiti ovaj uslov za određivanje finansijske imovine ili finansijskih obaveza kao po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak samo ako zadovoljava princip iz tačke 4.1.5., odnosno tačke 4.2.2. (a):

(a) subjekat ima ~~obaveze u okviru ugovora o osiguranju~~ ugovore iz djelokruga MSFI-ja 17 (čije mjerenje uključuje sadašnje podatke ~~kako je dopušteno stavom 24. MSFI-ja 4~~) i finansijsku imovinu koje smatra povezanim i koji bi u suprotnom bili mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili po amortizovanom trošku;

(b) ...

MSFI 15 *Prihodi od ugovora s kupcima*

Vrše se izmjene i dopune tačke 5. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan.

Djelokrug

5. Subjektat treba primjenjivati ovaj standard na sve ugovore s kupcima osim sljedećih:
- (a) ...
 - (b) ugovora o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 4 MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju, ali ima pravo odlučiti da primjenjuje ovaj standard na ugovore o osiguranju čija primarna svrha je pružanje usluga za fiksnu naknadu u skladu sa tačkom 8. MSFI-ja 17;
 - (c) ...

U Dodatku C dodaje se tačka C1C.

Datum stupanja na snagu

- ...
C1C. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 5. Subjektat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 1 *Prezentacija finansijskih izvještaja*

Vrše se izmjene i dopune tački 7., 54. i 82. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se točka 139R.

Definicije

7. ...
Ostala sveobuhvatna dobit obuhvata stavke prihoda i rashoda (uključujući usklađivanja prilikom reklasifikacije) koje se ne priznaju kao dobit ili gubitak kako to zahtijevaju ili dopuštaju drugi MSFI-jevi.

Komponente ostale sveobuhvatne dobiti uključuju:

- (a) ...
- (g) ...; i
- (h) ...; i
- (i) finansijske prihode i rashode osiguranja od izdatih ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 *Ugovori o osiguranju* koji se isključuju iz dobiti ili gubitka onda kada se ukupni finansijski prihodi ili rashodi osiguranja dijele da bi se u dobit ili gubitak uvrstio iznos određen putem sistemske raspodjele primjenom tačke 88. (b). MSFI-ja 17 ili pomoću iznosa koji otklanja računovodstvene neusklađenosti sa finansijskim prihodima ili rashodima koji proizilaze iz osnovnih stavki u skladu sa tačkom 89 (b). MSFI-ja 17; i
- (j) finansijske prihode i rashode od ugovora o reosiguranju koji se drže a koji se isključuju iz dobiti ili gubitka onda kada se ukupni finansijski prihodi ili rashodi reosiguranja dijele da bi se u dobit ili gubitak uvrstio iznos određen putem sistemske raspodjele primjenom tačke 88.(b) MSFI-ja 17.

...

Informacije koje se trebaju prezentirati u izvještaju o finansijskom položaju

54. U izvještaj o finansijskom položaju obvezno se uključuju stavke koje prikazuju sljedeće iznose:
- (a) ...
 - (da)** grupe ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 koje predstavljaju imovinu, odvojene kako to nalaže tačka 78. MSFI-ja 17;
 - (e) ...
 - (ma)** grupe ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 koje predstavljaju obaveze, odvojene kako to nalaže tačka 78. MSFI-ja 17;
 - (n) ...

Informacije koje se trebaju prezentirati u dijelu o dobiti ili gubitku, ili u izvještaju o dobiti ili gubitku

82. Pored stavki koje zahtijevaju drugi MSFI-jevi, dio o dobiti ili gubitku ili izvještaj o dobiti ili gubitku uključuje stavke koje prikazuju sljedeće iznose za period:
- (a) **prihode, pri tome odvojeno prikazujući:**
 - (i)** **prihod od kamata izračunat pomoću metoda efektivne kamatne stope; i**
 - (ii)** **prihod od osiguranja (vidi MSFI 17);**
 - (aa) ...
 - (ab)** **troškove usluga osiguranja od izdatih ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 (vidi MSFI 17);**
 - (ac)** **prihode ili rashode od ugovora o reosiguranju koji se drže (vidi MSFI 17);**

- (b) ...
- (bb) finansijske prihode ili rashode osiguranja od izdatih ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17 (vidi MSFI 17);**
- (bc) finansijske prihode ili rashode od ugovora o reosiguranju koji se drže (vidi MSFI 17);**
- (c) ...

Prijelazne odredbe i datum stupanja na snagu

- ...
- 139R. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su i izmjene i dopune tački 7., 54. i 82. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

MRS 7 Izvještaj o novčanim tokovima

Vrše se izmjene i dopune tačke 14. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan. Dodaje se tačka 61.

Poslovne aktivnosti

...

14. Novčani tokovi od poslovnih aktivnosti prvenstveno proizilaze iz glavnih poslovnih aktivnosti subjekta koje stvaraju prihode . Stoga, oni uglavnom proizilaze iz transakcija i drugih poslovnih događaja koji uključuju u određivanje dobiti ili gubitka. Primjeri novčanih tokova od poslovnih aktivnosti su :
- (a) ...
 - (e) [brisan] novčani primici i novčane isplate od osiguravajućeg subjekta za premije i odštetne zahtjeve, anuitete i druge naknade od polie osiguranja;
 - (f) ...

Datum stupanja na snagu

...

61. MSFI-jem 17 *Ugovori o osiguranju*, izdatim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 14. Subjekat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 16 *Nekretnine, postrojenja i oprema*

Uvode se tačke 29A., 29B. i 81M.

Mjerenje nakon početnog priznavanja

- ...
- 29A. Određeni subjekti vode, bilo interno ili eksterno, investicijski fond iz kog se ulagačima plaćaju naknade utvrđene na osnovu jedinica u fondu. Slično tome, neki subjekti izdaju grupe ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća i, pri tome, drže osnovne stavke. Neki od tih fondova, odnosno osnovnih stavki uključuju imovinu koju koristi vlasnik. Subjekt na imovinu koju koristi vlasnik a koja je uvrštena u takve fondove, odnosno predstavlja osnovne stavke primjenjuje MRS 16. Bez obzira na odredbe tačke 29., subjekat može odabrati da takvu imovinu mjeri metodom fer vrijednosti u skladu sa MRS-om 40. Za potrebe ovog izbora, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. (Vidi MSFI 17 *Ugovori o osiguranju* za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)
- 29B. Subjekt sa imovinom koju koristi vlasnik mjerenom pomoću metoda fer vrijednosti za investicijske nekretnine u skladu sa tačkom 29A. postupa kao sa zasebnim nekretninama, postrojenjima i opremom.
- ...

Datum stupanja na snagu

- ...
- 81M. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, uvedene su tačke 29A. i 29B. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 19 *Primanja zaposlenih*

Vrše se izmjene i dopune fusnote u odnosu na točku 8. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se točka 178.

Zadovoljavajuća polica osiguranja nije obavezno ugovor o osiguranju kako je uređen ~~MSFI-jem 4~~MSFI-jem 17 Ugovori o osiguranju.

...

Prijelazne odredbe i datum stupanja na snagu

...

178. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune fusnote u odnosu na točku 8. Subjektat je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 28 Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate

Vrše se izmjene i dopune stava 18. Novi tekst je podvučen a brisani precrtan. Dodaje se stav 45F.

Izuzeća od primjene metoda udjela

...

18. Kada udjel u pridruženom društvu ili zajedničkom poduhvatu drži subjekat koji je organizacija poduzetničkog kapitala, odnosno uzajamni fond, investicijski uzajamni fond na udjele i slični subjekti, uključujući fondove osiguranja vezane za udjele investicijskih fondova, ili se on drži posredstvom takvog subjekta, subjekat može odabrati da udjele u takvim pridruženim društvima i zajedničkim poduhvatima mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa MSFI-jem 9. Primjer fonda osiguranja vezanog za udjele investicijskih fondova je fond koji subjekat drži kao osnovne stavke za grupu ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća. Za potrebe ovog izbora, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. (Vidi MSFI 17 Ugovori o osiguranju za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)

...

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

...

- 45F. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 18. Subjekt je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 28 Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke poduhvate (izmijenjen Godišnjim unapređenjima MSFI-jeva u periodu 2014. - 2016.)

Vrše se izmjene i dopune tačke 18. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 45F.

Izuzeća od primjene metoda udjela

- ...
18. Kada udjel u pridruženom društvu ili zajedničkom poduhvatu drži subjekat koji je organizacija poduzetničkog kapitala, odnosno uzajamni fond, investicijski uzajamni fond na udjele i slični subjekti, uključujući fondove osiguranja vezane za udjele investicijskih fondova, ili se on drži posredstvom takvog subjekta, subjekat može odabrati da taj udjel mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa MSFI-jem 9. Primjer fonda osiguranja vezanog za udjele investicijskih fondova je fond koji subjekat drži kao osnovne stavke za grupu ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća. Za potrebe ovog izbora, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. Subjekt ovaj odabir vrši u odnosu na svako pridruženo društvo ili zajednički poduhvat zasebno i to kod početnog priznavanja tog društva ili poduhvata. (Vidi MSFI 17 Ugovori o osiguranju za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)
- ...

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

- ...
- 45F. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 18. Subjekt je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 32 *Finansijski instrumenti: Prezentovanje*

Vrše se izmjene i dopune tačke 4. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaju se tačke 33A. i 97T.

Djelokrug

4. Ovaj standard trebaju primjenjivati svi subjekti i to na sve vrste finansijskih instrumenta osim:
- (a) ...
 - (d) ~~ugovora o osiguranju kako su utvrđeni MSFI-jem 4 iz djelokruga MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju.~~ Međutim, ovaj standard se primjenjuje na:
 - (i) derivate ugrađene u ugovore o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 17, u slučajevima kada MSFI 9 nalaže da ih subjekti obračunavaju odvojeno; i
 - (ii) komponente ulaganja koje su odvojene od ugovora iz djelokruga MSFI-ja 17, onda kada MSFI 17 nalaže takvo razdvajanje.
 - (e) ~~[brisan] finansijskih instrumenta koji su u djelokrugu MSFI-ja 4 zato što sadrže obilježje diskrecionog učešća. Izdavalac ovih instrumenata oslobođen je primjene tački 15. – 32. i UP25. – UP35. ovog standarda na ta obilježja, a u vezi s razlikom između finansijskih obaveza i vlasničkih instrumenata. Međutim, na te instrumente se primjenjuju svi ostali zahtjevi ovog standarda. Nadalje, ovaj standard se primjenjuje na derivate koji su ugrađeni u te instrumente (vidi MSFI 9);~~
 - (f) ...

Trezorske dionice (također vidi stav G36.)

...

- 33A. Određeni subjekti vode, bilo interno ili eksterno, investicijski fond iz kog se ulagačima plaćaju naknade utvrđene na osnovu jedinica u fondu, te po osnovu tih isplata ulagačima priznaju finansijske obaveze. Slično tome, neki subjekti izdaju grupe ugovora o osiguranju s obilježjima direktnog učešća i, pri tome, drže osnovne stavke. Neki od tih fondova, odnosno osnovnih stavki uključuju trezorske dionice subjekta. Bez obzira na odredbe tačke 33., subjekat ima pravo da ne oduzima trezorske dionice koje su uključene u takve fondove, odnosno predstavljaju osnovne stavke od kapitala onda i isključivo onda kada ponovo otkupi svoje vlasničke instrumente u te svrhe. Umjesto toga, subjekat može odabrati da nastavi obračunavati takve trezorske dionice kao kapital a ponovo otkupljene instrumente obračunava kao da predstavljaju finansijsku imovinu i mjeri ih po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u skladu sa MSFI-jem 9. Subjekt o ovome može odlučivati u odnosu na svaki instrument zasebno, ali donesenu odluku nema pravo naknadno mijenjati. Za potrebe ovog izbora, ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. (Vidi MSFI 17 za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)

...

Datum stupanja na snagu i prijelazne odredbe

...

- 97T. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tački 4. i UP8., te dodana tačka 33A. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i navedene izmjene i dopune.

U Uputstvima za primjenu, vrše se izmjene i dopune tačke UP8. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Finansijska imovina i finansijske obaveze

...

- UP8. Mogućnost korištenja ugovornog prava ili zahtjeva za izvršenje ugovorne obaveze može biti apsolutna ili zavisiti od nastanka budućeg događaja. Primjera radi, finansijska garancija predstavlja ugovorno pravo vjerovnika na primitak novca od jemca, te odgovarajuću ugovornu obavezu jemca da plati vjerovniku ako to dužnik ne učini. Dato ugovorno pravo i obaveza postoje zbog prošle transakcije ili događaja (pretpostavke garancije) iako mogućnost vjerovnika da iskoristi svoje pravo i obaveza jemca da postupi u skladu sa svojom obavezom zavise o budućoj nesposobnosti plaćanja dužnika. Zavisno pravo i obaveza zadovoljavaju definiciju finansijske imovine i finansijske obaveze iako se takva imovina i obaveze ne priznaju uvijek u finansijskim izvještajima. Neka od tih zavisnih prava i obaveza mogu biti ugovori o osiguranju iz djelokruga ~~MSFI-ja 4~~ MSFI-ja 17.

MRS 36 Umanjenje vrijednosti imovine

Vrše se izmjene i dopune tačke 2. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 140N.

Djelokrug

2. Ovaj Standard se primjenjuje na računovodstvo umanjenja vrijednosti sve imovine, osim:
- (a) ...
 - (h) ~~odgođenih troškova stjecanja i nematerijalne imovine, koji proizilaze iz ugovornih prava osiguravatelja po osnovu ugovora o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 4~~ MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju a koji predstavljaju imovinu; i
 - (i) ...

Prijelazne odredbe i datum stupanja na snagu

- ...
- 140N. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 2. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 37 Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Vrše se izmjene i dopune tačke 5. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 103.

Djelokrug

- ...
5. Ako neki drugi standard obrađuje određeni tip rezervisanja, potencijalnih obaveza ili potencijalne imovine, subjekt primjenjuje taj standard umjesto ovog Standarda. Na primjer, neke vrste rezervisanja su obrađene u standardima o:
- (a) ...
 - (e) ugovora o osiguranju i drugih ugovora iz djelokruga (vidi MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju). ~~Međutim ovaj standard se , primjenjuje na rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalnu imovinu osiguravatelja, osim onih koji su proizašli iz njegovih ugovorenih prava i obveza iz ugovora o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 4.;~~
 - (f) ...

Datum stupanja na snagu

- ...
103. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 5. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 38 *Nematerijalna imovina*

Vrše se izmjene i dopune tačke 3. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 130M.

Djelokrug

- ...
3. Ako neki drugi standard propisuje računovodstveni postupak za određenu vrstu nematerijalne imovine, subjekt primjenjuje taj, a ne ovaj Standard. Na primjer, ovaj Standard se ne primjenjuje na:
- (a) ...
 - (g) ~~odgođene troškove sticanja i nematerijalnu imovinu koji proizilaze iz ugovornih prava osiguravatelja po osnovu ugovora o osiguranju iz djelokruga MSFI-ja 4~~MSFI-ja 17 Ugovori o osiguranju. - U MSFI 4 se navode posebni zahtjevi koji se odnose na objavljivanje tih odgođenih troškova stjecanja ali ne i takve nematerijalne imovine. Zato se na tu nematerijalnu imovinu primjenjuju zahtjevi za objavljivanjem iz ovog Standarda;
 - (h) ...

Prijelazne odredbe i datum stupanja na snagu

- ...
- 130M. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 3. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

MRS 40 Ulaganja u nekretnine

Vrše se izmjene i dopune tačke 32B. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan. Dodaje se tačka 85H.

Računovodstvena politika

...

- 32B. Neki ~~osiguravatelji i drugi~~ subjekti upravljaju, bilo interno ili eksterno, investicijski fond~~interni fond~~ nekretnina iz kog se ulagačima plaćaju naknade utvrđene na osnovu jedinica u fondu izdaju zamišljene jedinice, pri čemu neke od njih drže ulagači po osnovu povezanih ugovora a neke sami subjekti. Slično tome, neki subjekti izdaju ugovore o osiguranju s obilježjima direktnog učešća, čije osnovne stavke uključuju ulaganja u nekretnine. Isključivo za potrebe tački 32A. i 32B., ugovori o osiguranju uključuju ugovore o ulaganju s obilježjima diskrecionog učešća. Tačka 32A. ne dopušta subjektima da ~~takve~~ nekretnine koje drži fond (odnosno nekretnine koje predstavljaju osnovne stavke) mjere djelom po trošku, a dijelom po fer vrijednosti. (Vidi MSFI 17 Ugovori o osiguranju za pojmove korištene u ovom stavu čije definicije su date u tom standardu.)

...

Datum stupanja na snagu

...

- 85H. MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 32B. Kod svake primjene MSFI-ja 17 subjekat je dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.

SIC tumačenje 27 – Procjena sadržaja transakcija uključujući pravni oblik najma

Vrše se izmjene i dopune dijela sa referencama. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Reference

...

- ~~MSFI 4~~ MSFI 17 Ugovori o osiguranju

...

Vrše se izmjene i dopune tačke 7. Novi tekst je podvučen, a brisani precrtan.

Službeno stajalište

...

7. Ostale obaveze angažmana, uključujući sve eventualne obezbijeđene garancije i obaveze nastale po osnovu prijevremenog raskida, obračunavaju se u skladu sa MRS-om 37, ~~MSFI-jem 4 ili~~ MSFI-jem 9 ili MSFI-jem 17, zavisno od uslova.

Vrše se izmjene i dopune dijela o datumu stupanja na snagu. Novi tekst je podvučen.

Datum stupanja na snagu

...

MSFI-jem 17, objavljenim u maju 2017. godine, izvršene su izmjene i dopune tačke 7. Subjekt je kod svake primjene MSFI-ja 17 dužan primjenjivati i te izmjene i dopune.